

Det Opsøgende Vejlederteam

- Midtvejsevaluering

Det Opsøgende Vejlederteam

- Midtvejsevaluering

UU København, februar 2007

Projektleder

Jørgen Christensen, Souschef UU København

Projektgruppe

Anoir Hassouni, OPS-vejleder UU København

David Ottesen, OPS-vejleder UU København

Henrik Bov Pedersen, OPS-vejleder UU København

Jørgen Sams, OPS-vejleder UU København

Evaluering og rapport

Katrine Due, Udvikling og Kvalitetssikring UU København

Ditte Ehrenreich, Udvikling og Kvalitetssikring UU København

Layout

Camilla Breum, Grafisk medarbejder UU København

Online-udgave: www.uu.kk.dk

ISBN 87-92073-01-8

Forord

Det Opsøgende Vejlederteam, OPS-teamet, er oprettet på baggrund af Københavns Kommunes ønske om at gøre en særlig indsats for, at unge med svag hjemlig baggrund eller kriminel baggrund motiveres til at påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse.

Målgruppens unge mangler i udstrakt grad kompetencer i almene skolefag samt personlige og sociale færdigheder.

Et særligt vejlederteam i Ungdommens Uddannelsesvejledning har siden foråret 2006 forestået en særlig helhedsorienteret vejledningsindsats i forhold til målgruppen.

Vejledningsindsatsen er baseret på opsøgende arbejde i udvalgte bydele – i klubber og på gadeplan, i tæt samarbejde med socialforvaltning, projekter og vejlederne i den ordinære Ungdommens Uddannelsesvejledning samt andre udvalgte partnere med ansvar for særlig udsatte målgrupper.

OPS-teamet har udviklet særlige metoder baseret på intensivt relationsarbejde, fastholdelse på grundlag af troværdighed, respekt og tillid, opstilling af realistiske krav og etablering af overskuelige forberedende forløb for de unge, samt vedholdenhed i kontakten. Arbejdspraktik og mentorordninger er vigtige kompetenceudviklende elementer på vejen til ordinær uddannelse.

Motivation og fastholdelse af marginaliseringstruede unge i undervisnings- og egentlige uddannelsesforløb forudsætter etablering af nye inkluderende tilbud, der specifikt tilrettelægger mål og indhold efter målgruppens særlige vilkår. Dette skal ske i et intensivt samarbejde mellem eksisterende tilbud til unge, der ikke er parate til at starte i de ordinære ungdomsuddannelser. Enkeltvis er ungdomsskolen, produktionsskoler, erhvervsgrunduddannelsen, grundforløb i erhvervsuddannelserne og TAMU dog ikke gearet til at varetage opgaven enkeltvis. Men kombinationer af elementer fra disse alternative tilbud kan tilsammen forberede målgruppen til de ordinære ungdomsuddannelses-tilbud.

Det anbefales, at især Ungdomsskolens erfaringer fra heltidsundervisningen udnyttes, at Ungdommens Uddannelsesvejledning koordinerer den nødvendige helhedsorienteret indsats og, at Socialforvaltningens og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens tilbud og ressourcer inddrages i fleksible løsninger for den enkelte unge.

Leif Erik Pedersen
Centerchef, UU København

1	INDLEDNING.....	7
1.1	EVALUERINGENS ORGANISERING	7
1.2	EVALUERINGSSPØRGSMÅL	8
2	KONKLUSION OG PERSPEKTIVER.....	8
2.1	OPS-TEAMETS MÅLGRUPPE.....	9
	<i>Karakteristika for de unge .....</i>	9
	<i>OPS-teamets helhedsorienterede tilgang kan inkludere unge med flere problemtyper .....</i>	10
	<i>Ingen overrepræsentation af unge med anden etnisk baggrund end dansk.....</i>	10
2.2	OMFANG OG KARAKTER AF VEJLEDNINGEN OG RÅDGIVNINGEN AF DE UNGE I OPS.....	10
	<i>Der kan kun være et begrænset antal unge i OPS.....</i>	11
	<i>De tværfaglige netværk er afgørende for OPS-teamets arbejde .....</i>	11
2.3	DE UNGES RESULTATER I KONTAKT MED OPS-TEAMET.....	11
	<i>71,4 % af de unge er kommet i gang med et målrettet forberedende forløb .....</i>	11
	<i>Der mangler relevante undervisningstilbud.....</i>	11
	<i>Det professionelle netværk er forbedret i fht. 60 % af de unge.....</i>	12
2.4	RÅDGIVNING AF DE UNGES FORÆLDRE.....	12
	<i>OPS-vejlederne inddrager forældrene .....</i>	12
2.5	INTERNT SAMARBEJDE, KOORDINERING OG FORDELING AF ARBEJDET MED MÅLGRUPPEN I UU KØBENHAVN.....	13
	<i>Helhedsorienteringen gør OPS til noget særligt.....</i>	13
	<i>Behov for klarhed omkring overdragelsen fra UU til OPS.....</i>	13
	<i>Behov for klarhed omkring udslusning fra OPS.....</i>	13
2.6	SAMARBEJDE OG SNITFLADE MED ANDRE KOMMUNALE AKTØRER PÅ OMRÅDET	14
	<i>Fleksibilitet og viden om uddannelsesmuligheder gør OPS til noget særligt.....</i>	14
	<i>Samarbejdet med Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen skal udvikles .....</i>	14
	<i>Yderligere udvikling og udbredelse af det tværsektorielle samarbejde.....</i>	14
2.7	SAMARBEJDE MED IKKE-KOMMUNALE AKTØRER	15
2.8	REGISTRERING I LOGBOG, SKEMAER OG FORTIS	15
2.9	KRITERIER OG DESIGN FOR DEN AFSLUTTENDE EVALUERING	15
2.10	PERSPEKTIVER PÅ OPS-TEAMETS FREMTIDIGE ARBEJDE	16
	<i>Barrierer for OPS-teamets arbejde.....</i>	16
	<i>Metodiske dilemmaer .....</i>	17
3	INTERN ORGANISERING.....	19
3.1	OVERORDNET MÅLSÆTNING.....	19
	<i>OPS-teamet varetager primært 4 overordnede indsatsområder .....</i>	19
3.2	ORGANISERING.....	20
3.3	TEAMETS SAMMENSÆTNING OG KOMPETENCER	20
3.4	TEAMETS KAPACITET: OMRÅDER OG ANTAL UNGE.....	21
4	SAMARBEJDE MED ANDRE AKTØRER PÅ OMRÅDET.....	21
4.1	DET INTERNE SAMARBEJDE I UNGDOMMENS UDDANNELSESVEJLEDNING KØBENHAVN	22
4.2	SAMARBEJDET MED KØBENHAVNTEAMET.....	22
4.3	SAMARBEJDE OG SNITFLADER MED ANDRE AKTØRER PÅ OMRÅDET	23
4.4	U-TURN	23
4.5	HARD WORK	24
4.6	LOKALCENTER NØRREBRO – NETVÆRKSARBEJDE	24

4.7	NØRREBRO-SKABER-JOBS.....	24
4.8	LOKALCENTER BRØNSHØJ-HUSUM	25
4.9	UNGEMENTOR	25
4.10	UNGENETVÆRK	25
4.11	HIGH-FIVE.....	26
4.12	EGU.....	26
4.13	NYE VEJE	26
5	MÅLGRUPPEN I DET OPSØGENDE VEJLEDERTEAM – HVEM ER DE UNGE?.....	26
5.1	STATISTISK BESKRIVELSE AF DE UNGE	27
	<i>Alder, køn og kulturel baggrund .....</i>	<i>27</i>
	<i>Boligsituation og forsørgelsesgrundlag .....</i>	<i>28</i>
	<i>Skolebaggrund .....</i>	<i>28</i>
	<i>Mødet med ungdomsuddannelser .....</i>	<i>29</i>
5.2	KVALITATIV BESKRIVELSE AF DE UNGE.....	30
	<i>Hjemmebaggrund.....</i>	<i>30</i>
	<i>Misbrug.....</i>	<i>31</i>
	<i>Kriminalitet .....</i>	<i>31</i>
5.3	KVALITATIV VURDERING AF DE UNGES SITUATION.....	32
	<i>Personligt netværk .....</i>	<i>32</i>
	<i>Professionelt netværk.....</i>	<i>33</i>
	<i>Vejledningsparathed/modenhed.....</i>	<i>34</i>
	<i>Social belastningsgrad.....</i>	<i>35</i>
6	METODER I ARBEJDET MED DE UNGE I OPS.....	36
6.1	KONTAKTSKABELSEN OG DEN OPSØGENDE VEJLEDNING	36
6.2	HELHEDSORIENTERET VEJLEDNING	40
	<i>Tværfagligt samarbejde .....</i>	<i>43</i>
	<i>Uddannelsesvejledning .....</i>	<i>45</i>
	<i>Relationsarbejde .....</i>	<i>50</i>
6.3	UDSLUSNING	52
7	DE UNGES RESULTATER I KONTAKTEN MED OPS-TEAMET.....	53
7.1	VURDERING AF DE UNGES SITUATION VED STATUS 1. NOVEMBER	55
	<i>Personligt netværk .....</i>	<i>55</i>
	<i>Professionelt netværk.....</i>	<i>55</i>
	<i>Vejledningsparathed/modenhed.....</i>	<i>57</i>
	<i>Social belastningsgrad.....</i>	<i>57</i>
8	CASES.....	58
8.1	A: HELHEDSORIENTEREDE LØSNINGER KRÆVER OVERSKRIDELSE AF DE FORVALTNINGSMÆSSIGE GRÆNSER	58
8.2	B: RELATIONSARBEJDE OG OPDYRKNING AF DET PROFESSIONELLE NETVÆRK KRÆVER TID OG RESSOURCER	60
8.3	C: TÆT OG SMIDIGT SAMARBEJDE BETYDER, AT DE PROFESSIONELLE ALLE KOMMER TIL AT BRUGE SPIDSKOMPETENCER I FORHOLD TIL AT STØTTE DEN UNGE	61
8.4	D: DET FORMALISEREDE SAMARBEJDE GIVER HANDLEBEREDSKAB I FORHOLD TIL DEN UNGE	63
9	METODER I EVALUERINGEN.....	65
9.1	REGISTRERINGSSKEMAER.....	66
9.2	INTERVIEWUNDERSØGELSE – INSPIRERET AF BIKVA-MODELLEN.....	67

9.3	CASESTUDIER AF FIRE VEJLEDNINGSFORLØB.....	68
10	BILAG.....	69
10.1	BILAG 1: INDSTILLING TIL UDDANNELSES- OG UNGDOMSUDVALGET	69
10.2	BILAG 2: DEN LØSNINGSFOKUSEREDE VEJLEDNINGSSAMTALE.....	75

1 Indledning

Formålet med oprettelsen af det opsøgende vejlederteam:

”Gennem en koordinering af kommunens samlede vejledningsindsats i forhold til unge med svag hjemlig baggrund eller med en kriminel baggrund og unge med etnisk baggrund sikres, at de unge tilbydes vejledning, som motiverer dem til at påbegynde og gennemføre et uddannelses- og vejledningsforløb, som på sigt giver de unge mulighed for at påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse.” (Indstillingen til Uddannelses- og Ungdomsudvalget, jf. bilag 1)

Den samlede målgruppe for det opsøgende vejlederteam vurderedes i indstillingen til 160 unge årligt, og drejer sig primært om unge, der er:

- kendt fra den sociale døgnvagt og dommervagten
- indberettet som undervisningspligtige unge i 8.-9.klasse, der ikke er kontakt til.
- boende på akut- og døgninstitutioner
- henvist af UU-vejleder efter drøftelse i Fælles Ansvar samarbejdet mellem den tidligere Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltning og Uddannelses- og Ungdomsforvaltningen

Projektperioden løber fra 1. januar 2006 til 31. december 2007. På grund af problemer med at frigøre medarbejdere fra tidligere funktioner var vejledergruppen dog først operationsklar pr. 1. marts 2006. Perioden fra 1. januar til 1. marts blev anvendt til projektbeskrivelse, målgruppedefinition og etablering af samarbejdsrelationer. Statusopgørelse angående vejledning af projektet målgruppe er dermed baseret på perioden 1. marts til 1. november 2007 - 8 måneder.

Sigtet med midtvejsevalueringen er todelt og skal:

- Vurdere teamets foreløbige indsats overfor de unge og modeller for samarbejdet,
- Vurdere hvilke evalueringskriterier og -design, der bedst kan afdække projektets mål og formål og dermed skal ligge til grund for den afsluttende evaluering.

Midtvejsevalueringen har karakter af en status og koncentrerer sig derfor om, hvor langt projektet er i forhold til de oprindelige målsætninger, for på den måde at afgøre, om der skal foretages justeringer i projektplanen for at nå de endelige mål.

1.1 Evalueringens organisering

Midtvejsevalueringen varetages af Udviklings- og kvalitetssikringsmedarbejdere Katrine Due og Ditte Ehrenreich i Ungdommens Uddannelsesvejledning København. Evalueringsmetoderne er beskrevet i kapitel 9.

Nærværende rapport er udarbejdet i et samarbejde mellem Udviklings- og kvalitetssikring og OPS-teamet i UU København. OPS-teamet har bidraget med udvælgelse af cases samt beskrivelse af den organisatoriske placering (kapitel 3 & 4). Desuden har OPS-teamet bidraget med beskrivelse af metoder (bokse i kap. 6). Udvikling og kvalitetssikring er ansvarlig for den øvrige del af rapporten på nær perspektivering som er skrevet i et samarbejde mellem OPS-teamet og Udvikling og kvalitetssikring.

1.2 Evalueringsspørgsmål

Det overordnede evalueringsspørgsmål er:

Lever projektet op til de opstillede projektmål og delmål, som beskrevet i indstillingen til Uddannelses- og Ungdomsudvalget den 9. november 2005?

Underspørgsmål i evalueringen er status på:

1. Målgruppebeskrivelsen
2. Omfang og karakter af vejledningen og rådgivningen af de unge i OPS
3. De unges resultater i kontakten med OPS-teamet
4. Rådgivning af de unges forældre
5. Internt samarbejde, koordinering og fordeling af arbejdet med målgruppen ift. de øvrige vejledere/specialteam i UU København
6. Samarbejde og snitflade med andre kommunale aktører på området
7. Samarbejde med ikke-kommunale aktører (beboerforeninger, etniske foreninger, sportsforeninger m.v.)
8. Registrering i logbog, skemaer og det IT baserede registreringssystem Fortis.
9. Hvilke evalueringskriterier og hvilket evalueringsdesign skal ligge til grund for den afsluttende evaluering?

2 Konklusion og perspektiver

Erfaringer fra det første trekvarte års arbejde i OPS-teamet har bevist behovet for et særligt team til løsning af vejledningsopgaven i forhold til målgruppen. Udover arbejdet med konkrete unge er der brugt tid på etablering af overordnede netværk og udvikling af metoder, informationsvirksomhed, samt coaching og sparring af de lokale UU-vejledere og medarbejdere primært i Socialforvaltningen og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen.

På baggrund af evalueringen anbefales det fortsat at opretholde et team med særlig ekspertise i vejledning af særligt udsatte unge. Erfaringer har desuden vist, at der med et team på 4 vejledere kun kan dækkes en mindre del af kommunens behov for vejledning af særligt udsatte unge.

Nedenfor opridses evalueringens konklusioner ud fra evalueringsspørgsmålene, jf. afsnit 1.2.

2.1 OPS-teamets målgruppe

I indstillingen til Uddannelses- og Ungdomsudvalget¹, jf. bilag 1, blev den samlede målgruppe for OPS-teamet vurderet til at omfatte omkring 160 unge årligt. I løbet af perioden fra 1. marts til 1. november 2006 har i alt 77 unge været tilknyttet OPS-teamet. Da der har været tale om en opstartsperiode, og OPS-teamets maksimale kapacitet allerede nu er ved at være nået med det nuværende antal unge, er det vanskeligt at sige, om vurderingen på 160 unge er korrekt.

Det har været et af målene for OPS-teamet at analysere og identificere målgruppen og afgrænse den i forhold til unge i de fire ordinære UU team, Specialteamet og Fælles Ansvar².

Karakteristika for de unge

Nærværende evaluering har taget udgangspunkt i OPS-teamets målgruppeanalyse og kan præsentere følgende **karakteristika** for de unge, der har været tilknyttet OPS-teamet i den første periode:

- 82 % er 16-18 år
- 75 % er drenge
- Halvdelen af de unge har dansk, den anden halvdel flerkulturel baggrund³.
- 81 % bor hjemme, mens kun halvdelen forsørges af hjemmet (51 %).
- 90 % har oplevet et eller flere skoleskift
- 40 % har modtaget alternative skoletilbud
- 68 % har gået 9 år i skole
- 23 % er undervisningspligtige
- For de 30 unge, hvor der er oplysninger om en eller flere afgangsprøver, er det indtrykket, at disse gennemgående er med meget ringe resultater
- 42 % har afbrudt en ungdomsuddannelse en eller flere gange
- 25 % af de unge er i gang med grundskole, ungdomsuddannelse, arbejde eller andet, mens 48 % er ledige/passive.
- 73 % er vurderet til at have svag hjemmebaggrund
- 65 % formodes at være i berøring med rusmidler - 29 % vurderes til at have et erkendt misbrug
- 74 % vurderes til at være i berøring med kriminelle aktiviteter

---

¹ På dagsordenen den 9. november 2005.

² Specialteamet i UU København er bydækkende og retter sig imod unge med generelle indlæringsvanskeligheder, og Fælles Ansvar er det lokale samarbejde mellem parter fra den tidligere Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltning og Børne- og Ungdomsforvaltningen.

³ De unge i OPS, som har anden etnisk baggrund end dansk, kan karakteriseres ved, at de er flerkulturelle i den forstand, at de er født og/eller opvokset i Danmark, og har forældre og/eller anden familie, som er af anden etnisk oprindelse end dansk, og hvor kulturen er anderledes og i nogle tilfælde svært forenelig med kulturen i den danske folkeskole og/eller den ungdomskultur, som de unge agerer i i deres hverdag.

OPS-teamets helhedsorienterede tilgang kan inkludere unge med flere problemtyper

Yderligere supplerer en vurdering af de unge ud fra fire faktorer 1) personligt netværk 2) professionelt netværk 3) vejledningsparathed/modenhed 4) social belastningsgrad til et samlet billede af de unges situation som værende socialt og uddannelsesmæssigt marginaliseret. OPS-vejledernes vurderinger af de unge og indsatsen i forhold til dem tegner sig som følger:

- Halvdelen vurderes til at have en belastet venskabskreds og/eller en belastet hjemmebaggrund
- Det professionelle netværk omkring den unge er i halvdelen af tilfældene mangelfuldt
- For flertallet af de unge kræves en massiv indsats i fht. vejledningsparatheden/modenheden før påbegyndelse og fastholdelse i uddannelse eller job
- Halvdelen af de unge vurderes til at være meget socialt belastede (vold, misbrug og kriminalitet i hjemmet eller blandt vennerne)

En stor gruppe af de unge er præget af to eller flere af de ovenstående faktorer. Det betyder, at de udsættes for **dobbeltmarginalisering**. Dobbeltmarginalisering kan i mange tilfælde være en yderligere belastning i og med, at den professionelle indsats ofte er organiseret efter isolerede problemtyper. OPS-teamets helhedsorienterede tilgang i indsatsen overfor de unge gearer dem til at tage sig af netop denne målgruppe med flere problemtyper.

Ingen overrepræsentation af unge med anden etnisk baggrund end dansk

På baggrund af ovenstående kan det konkluderes, at de unge, der er blevet tilknyttet OPS-teamet, i høj grad har de sociale og uddannelsesmæssige karakteristika, som man havde forestillet sig på indstillingstidspunktet. Til gengæld har forestillingen om, at det især var unge med anden etnisk baggrund end dansk, ikke kunnet bekræftes, idet **den etniske fordeling** stort set svarer til fordelingen i de bydele, hvor indsatsen primært har været rettet.

2.2 Omfang og karakter af vejledningen og rådgivningen af de unge i OPS

Da de unge tilknyttet OPS er præget af **social og uddannelsesmæssig marginalisering**, kræves der en særlig indsats, for at de kommer i gang med målrettede forløb, der på sigt fører til uddannelse og beskæftigelse.

Derfor arbejder OPS-teamet med en **helhedsorienteret vejledning**, som baseres på tre metodiske tilgange: Tværfagligt samarbejde, uddannelsesvejledning og relationsarbejde. For at kunne skabe forløb med perspektiver for den unge anvendes en **løsningsfokuseret tilgang**, hvor der bl.a. arbej-

des med den unges motivation, personlige netværk og eventuelle barrierer i forhold til uddannelse og job.

Der kan kun være et begrænset antal unge i OPS

Arbejdet er langsigtet og ofte præget af 2 skridt frem og 1 tilbage. Indsatsen er **tidskrævende**. Det tager tid at skabe den gensidige tillid, og det tager tid at opdyrke det rette professionelle netværk omkring den unge. Samtidig skal der være tid til rådighed til at være fleksibel og tilgængelig for den unge. Endelig kan det tage tid at afdække hele spektret af problemer, som står i kø for at blive løst, og dernæst at finde skræddersyede løsninger, der passer den enkelte ung. Derfor er det centralt for OPS-teamets arbejde, at de har kontakt med et begrænset antal unge.

De tværfaglige netværk er afgørende for OPS-teamets arbejde

Det er centralt i OPS-vejlederens arbejde med den unge at opbygge et **velfungerende og smidigt tværfagligt netværk**, med henblik på at kunne etablere et handleberedskab, der kan iværksættes i det øjeblik, det er aktuelt for den unge.

2.3 De unges resultater i kontakt med OPS-teamet

71,4 % af de unge er kommet i gang med et målrettet forberedende forløb

Målet fra indstillingen om, at ”50 % af de unge, som teamet vejleder, kommer i gang med et planlagt målrettet forløb, der på sigt fører til uddannelse og beskæftigelse” er allerede nået. Således var 71,4 % ved status 1. november i OPS i gang med grundskole, ungdomsuddannelse, arbejde eller andet, mens det ved den indledende kontakt var 24,7 % af de unge. I samme periode er det lykkedes at nedbringe procenten af ledige/passive fra 48,1 % til 16,9 % af de unge.

De unge har tidligere oplevet mange brudte forløb, og selvom de unge nu er tilknyttet OPS, kan det stadig være **vanskeligt at fastholde dem** i uddannelse og job.

Der mangler relevante undervisningstilbud

Trods det, at OPS-teamet umiddelbart er gode til at sammensætte individuelle tilbud, der passer til de unges situation, oplever OPS-teamet i deres arbejde, at der mangler relevante undervisningstilbud til målgruppen. OPS-teamet oplever, at der mangler ordinære tilbud, der kan give de unge den anerkendelse og tid, der er nødvendigt for, at de motiveres til at arbejde målrettet med de problemer, de har indlæringsmæssigt, personligt og socialt.

Det professionelle netværk er forbedret i fht. 60 % af de unge

OPS-vejledernes faglige vurderinger af de unge ved den indledende kontakt og ved status 1. november 2006, indikerer at:

- 60 % af de unge har oplevet en forbedring i deres professionelle netværk
- 43 % af de unge har oplevet en forbedring i deres vejledningsparathed/modenhed
- 26 % af de unge har oplevet en forbedring i deres sociale belastningsgrad
- 23 % af de unge har oplevet en forbedring i deres personlige netværk

Overordnet målretter OPS-vejlederne deres indsats i forhold til det professionelle netværk samt vejledningsparatheden/modenheden. Deres indsats rettes også i større eller mindre grad mod det personlige netværk og den sociale belastningsgrad. Denne del af indsatsen sker ofte i samarbejde med de fagpersoner, der arbejder med en direkte socialpædagogisk tilgang.

Ved status 1. november 2006 har der i forhold til konkrete unge været **samarbejde med 247 samarbejdspartnere**, hvilket er 3,2 i gennemsnit pr. ung.

I en tilfældigt udvalgt uge havde OPS-teamet udover samarbejde vedrørende konkrete unge kontakt med 127 samarbejdspartnere, hvilket er 31,75 kontakter pr. OPS-vejleder.

2.4 Rådgivning af de unges forældre

OPS-vejlederne inddrager forældrene

De unges forældre er blandt de hyppigste samarbejdspartnere for OPS. Der har således været **samarbejde med 24 mødre og 16 fædre i perioden**. Dermed lever OPS-teamet op til målsætningen om inddragelse af forældre, som det fremgår af indstillingen, jf. bilag 1. Forældrene har i alle tilfælde været orienteret om OPS-vejledernes indsats.

Inddragelse af forældrene i samarbejdet om de unge har været baseret på vejledernes vurdering af forældrenes ressourcer. Eksempler på samarbejdet går fra telefonisk orientering, gensidig tæt telefonkontakt, møder med forældre på neutral grund eller i hjemmet.

Kontakten til forældrene har dog ikke metodisk været i fokus. Det betyder, at der ikke yderligere er arbejdet med særlig metodeudvikling i forhold til forældreinddragelse. Fokus har heller ikke i evalueringen været rettet mod forældresamarbejdet, hvilket gør det vanskeligt at konkludere yderligere.

2.5 Internt samarbejde, koordinering og fordeling af arbejdet med målgruppen i UU København

De ordinære UU-vejledere er OPS-teamets nærmeste samarbejdspartnere. OPS-teamet kan supplere den ordinære vejledning med specialiseret viden inden for vejledning af særligt udsatte unge, ved anvendelse af ekstra tid, større paratviden og erfaring med samarbejde med andre aktører på de særlige områder.

Helhedsorienteringen gør OPS til noget særligt

UU-vejlederne er generelt tilfredse med samarbejdet med OPS-teamet omkring konkrete unge og den generelle sparring. De interviewede UU-vejledere peger på, at OPS-vejlederen i sit arbejde **afgrænser sig fra den ordinære uddannelsesvejledning** ved at anvende den helhedsorienterede vejledningstilgang, der også indebærer en høj grad af relationsarbejde.

Behov for klarhed omkring overdragelsen fra UU til OPS

Samarbejdet foregår meget forskelligt for forskellige unge, hvilket betyder at der ikke blandt UU-vejlederne er klarhed om, hvilken relation OPS-vejlederen har. Fx er der nogle UU-vejledere, der i det **IT baserede registreringssystem**, Fortis, overdrager den primære vejledning til OPS-vejlederen, hvorimod andre bevarer sig selv som primær vejleder og registrerer OPS-vejlederen som sekundær vejleder. For at bevare overblikket over, hvem der er primær ansvarlig for de unge, er det nødvendigt at få tydeliggjort dette.

UU-vejlederne efterspørger mere information fra OPS-teamet. Fx kunne de godt tænke sig, at OPS-teamet kom med en status på, om det er de ”rigtige” unge, de henviser, om der er justeringer af målgruppen, og om deres generelle erfaringer i det år, der er gået.

Såvel OPS-vejledere som UU-vejledere giver udtryk for uklarheder i forhold til at prioritere, hvilke unge der skal indstilles til OPS vejledning. Dette bliver vigtigt i næste fase, da **kapacitetsgrænsen** for optaget af unge i OPS er ved at være nået.

Således anbefales det, at OPS-teamet i sidste del af projektperioden arbejder med **øget information om teamets kapacitet** og udvikle forståelsen af at virke som sparringspartner og netværksskaber for UU-vejlederne. Kun i særlige tilfælde kan OPS-teamet med de nuværende ressourcer i længere perioder overtage hovedansvaret for vejledningen af lokalteamenes mest udsatte unge.

Behov for klarhed omkring udslusning fra OPS

OPS-teamet har endvidere endnu ikke fået tegnet grænserne tydeligt op for, hvornår en ung er i udslusning, og hvornår han endeligt er udsluset fra OPS. OPS-vejlederne giver i interviewene udtryk

for, at det er meget vigtigt for dem at få den diskussion afklaret, især da det jo er vigtigt for dem at **begrænse antallet af unge** i deres vejledning.

2.6 Samarbejde og snitflade med andre kommunale aktører på området

Evalueringen viser, at OPS-teamet i første del af projektperioden har indgået tætte formaliserede samarbejdsrelationer med en række aktører på området for udsatte/marginaliserede unge. Samarbejdsmodellerne er fortrinsvis udviklet i forhold til lokalcentrenes børne- og ungeteam på Nørrebro og i Brønshøj/Tingbjerg, Københavnerteamet, U-turn, Spydspidsen, Døgnkontakten o.a. OPS-teamet har dermed **levet op til målene** om eksternt samarbejde, som det fremgår af indstillingen (bilag 1).

Fleksibilitet og viden om uddannelsesmuligheder gør OPS til noget særligt

Samarbejdspartnerne tilkendegiver høj tilfredshed med OPS-teamets arbejde. Især den **faglighed**, de kan bidrage med i forhold til uddannelser samt den **smidighed** samarbejdet understøtter, roses.

Samarbejdspartnerne tilkendegiver desuden, at OPS er gode til at **synliggøre deres særlige kompetencer** i forhold til unges uddannelsesmuligheder.

Samarbejdet med Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen skal udvikles

I denne evaluering har der primært været fokus på samarbejdsmodeller, der omfatter Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen, da disse samarbejdsrelationer er mest udbygget. Dog kan der peges på, at der savnes et mere udbygget samarbejde med **Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen**.

Samarbejde med **de nyetablerede jobcentre** er et vigtigt udviklingsområde. En stor del af OPS-teamets målgruppe er i overgangsfasen mellem at skulle hente evt. støtte i socialcenter og jobcenter. Der er endnu ikke udviklet faste rutiner og principper for samarbejde om uddannelsesplaner og individuelle planer for de unge. Det er afgørende vigtigt for succesen af OPS-teamets arbejde med unge over 18 år, at der opnås enighed om præmisserne for økonomisk støtte til jobtræning, mentorordninger, prøveperioder i virksomheder og revalidering.

Derfor vil OPS-teamet i sidste halvdel af projektperioden fortsat arbejde på at løse problemer, der knytter sig til dette samarbejde.

Yderligere udvikling og udbredelse af det tværsektorielle samarbejde

Ved tværsektorielt samarbejde mellem forvaltninger og institutioner inspirerer medarbejderne hinanden. Erfaringerne og den udviklede synergieffekt ved det tværsektorielle samarbejde og netværksdannelse kan danne grundlag for udvikling af det mangelfulde samarbejde og ansvarsplace-

ring for udsatte børn og unge mellem Børne- og Ungdomsforvaltningen, Socialforvaltningen og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen i København.

I sidste projektperiode vil OPS-teamet derfor arbejde videre med at **nedbryde barrierer forårsaget af snitflader mellem forvaltninger**. I den endelige evaluering bør det desuden blive beskrevet yderligere.

2.7 Samarbejde med ikke-kommunale aktører

(beboerforeninger, etniske foreninger, sportsforeninger mv)

Samarbejdet med de ikke-kommunale aktører har ikke været de primære samarbejdsrelationer i første del af projektperioden og har derfor **ikke været i fokus** i evalueringen. Dog er der etableret tæt samarbejde om praktikpladser og mentorordninger med projekt High-Five, der finansieres via kriminalpræventive midler.

2.8 Registrering i logbog, skemaer og Fortis

Der har ikke i evalueringen været fokus på anvendelsen af logbog. Nogle af OPS-vejlederne bruger det og har gode erfaringer, men der kan ikke umiddelbart konkluderes noget om anvendelse på indeværende grundlag.

OPS-vejlederne har alle udfyldt registreringsskemaer på de unge ved den indledende kontakt samt ved status 1. november. Registreringsskemaerne er udarbejdet i samarbejde mellem OPS-teamet og Udvikling og Kvalitetssikring. På baggrund af anvendelsen af skemaerne **anbefales det, at skemaerne bliver justeret**, så de dels bliver nemmere at udfylde, dels at man sikrer sig at få registreret den viden, som man skal bruge til den endelige evaluering.

OPS-teamet har besluttet ikke at anvende det IT baserede UU vejledningssystem i deres registreringer. Det er den primære vejleders opgave at opdatere Fortis, mens det til gengæld er OPS-vejlederens opgave at holde UU-vejlederen ajour. Denne rollefordeling har dog ikke i alle tilfælde været tydelig for alle. Anbefalingen vil derfor være mere **klarhed om disse procedurer**.

2.9 Kriterier og design for den afsluttende evaluering

I midtvejsevaluering har det primære fokus været på målgruppeafgrænsningen, metoder og foreløbige resultater samt de udviklede samarbejdsmodeller. Områder, som der ikke har været fokus på i denne evaluering – og som man derfor kunne overveje at sætte fokus på i den endelige evaluering, er:

- Forældresamarbejdet
- Samarbejde med ikke-kommunale aktører

- Samarbejdet med Beskæftigelse- og Integrationsforvaltningen
- Metode- og registreringsredskaber, herunder anvendelse af logbog

2.10 Perspektiver på OPS-teamets fremtidige arbejde

OPS-teamets målgruppe er unge tilhørende den restgruppe af unge, som har brug for en særlig vejledningsindsats, hvis de politiske 2015 mål om, at 95 % af en ungdomsårgang opnår en ungdomsuddannelse, skal opfyldes. Udover en særlig vejledningsindsats, stiller det også store krav om rummelighed til de eksisterende uddannelsesinstitutioner – og etablering af helt nye tilbud, der er målrettet unge med utilstrækkelige grundskolekompetencer.

Barrierer for OPS-teamets arbejde

OPS-teamets arbejde er tværsektorielt men med fokus på vejledning af de unge til uddannelse. I dette arbejde støder vejlederne nogle gange på problematikker, som ligger udenfor deres fagområde, men som har stor indflydelse på deres muligheder for at vejlede den unge. På baggrund af evalueringen og OPS-teamets arbejde det første år, kan der peges på følgende barrierer:

Samarbejdet med folkeskolerne om elever, der ikke overholder undervisningspligten

Der er et stort behov for at få klargjort hvor mange elever, der ikke overholder deres undervisningspligt. Som det fremgår af evalueringen, støder OPS-teamet meget ofte på unge, der ikke har passet skolen, specielt i de sidste 2-3 skoleår. Det er især tydeligt for de unge, som OPS-teamet samarbejder med Københavnerteamet og Dommervagtsprojektet om. Et af de udsatte unges største problemer er, at skolekunderskaberne er utilstrækkelige i forhold til at kunne klare ungdomsuddannelserne. Desuden medfører fraværet fra den daglige skolegang i de sidste skoleår en stærkt forøget risiko for kriminalitet, misbrug og anden risikoadfærd.

Derfor vil OPS-teamet i den endelige evaluering

- Kortlægge og give en mere uddybende karakteristik af skolekunderskaberne og skolebaggrund for de tilknyttede unge i OPS-teamet med henblik på at kunne identificere brugbare løsninger.

Samtidig anbefales det, at:

- Københavns Kommune generelt får klargjort hvem, der kan/skal gøre noget for at løse dette problem og hvilke løsninger, der kan klare problemet.

Mangel på uddannelsesforberedende tilbud/uddannelsesstilbud

Selvom evalueringen peger på, at OPS-teamet er gode til at sammensætte individuelle tilbud, der passer til de unges situation, oplever OPS-teamet i deres arbejde, at der mangler relevante undervisningstilbud til målgruppen. Det gælder især undervisningspligtige og uddannelsesforberedende til-

bud for unge, der ikke har opnået tilstrækkelige forudsætninger i grundskolen for at starte ungdomsuddannelse.

Omkring en fjerdedel af OPS vejledningens målgruppe er **undervisningspligtige elever**. For denne gruppe gælder det, at mange af dem har haft en utilfredsstillende skolegang eller helt er ophørt med at komme i skolen på grund af personlige og sociale problemer. OPS-teamet oplever ikke, at det eksisterende tilbud i Den selvstændige Skole Grupperne er dækkende for disse unge. Deres målgruppe passer ikke, og kapaciteten er utilstrækkelig. Og de private tilbud er ofte for dyre vurderet i forhold til den unges aktuelle problemer.

Omkring tre fjerdedele af OPS-teamets målgruppe er **unge, der har gået ni år i skole, men som alligevel sjældent er parate til at påbegynde ungdomsuddannelse**. For disse unge oplever OPS-teamet, at der mangler ordinære tilbud, der kan give de unge den anerkendelse og tid, der er nødvendigt for, at de motiveres til at arbejde målrettet med de problemer, de har indlæringsmæssigt, personligt og socialt. Ungdomsskolens planlagte ”Second Chance” tilbud er et skridt på vejen, men kapaciteten og bredden vil langt fra være tilstrækkelig.

Derfor har Ungdommens Uddannelsesvejledning København under forberedelse at

- Fungere som koordinerende organ i et samarbejde mellem ungdomsskolen, erhvervsgrunduddannelsen, produktionsskolerne og de ordinære grundforløb på erhvervsskolerne om et grundlæggende forberedende undervisningstilbud for unge med utilstrækkelige kompetencer for en ungdomsuddannelse.

Samtidig anbefaler UU København, at

- der i Københavns Kommune etableres tilbud til de unge, der ikke umiddelbart klarer sig i det ordinære uddannelsessystem - tilbud, der er inkluderende på et niveau, der er langt mere bevidst end nu. Det er nødvendigt, at de eksisterende institutioner og myndigheder tilpasser deres undervisningsmiljø, organisation, undervisningsmetoder og holdninger til denne målgruppe, hvis disse unge skal have en chance for at erhverve sig en uddannelse til gavn for sig selv og fællesskabet.
- der i Københavns Kommune etableres et åbent anerkendt system, der ved at kombinere de eksisterende tilbud kan skabe fleksible forløb for de unge og i løbet af 1-2 år gøre dem parate til en ungdomsuddannelse. Den svenske gymnasieskoles individuelle forløb kunne være en inspiration.

Metodiske dilemmaer

OPS-teamets arbejde er præget af metoder, som ikke alle er traditionelle for vejledere. Metoderne sætter derfor en række dilemmaer på dagsordenen, som OPS-teamet vil have yderligere fokus på i den resterende projektperiode.

Vejledning contra socialpædagogisk arbejde

I OPS-teamets helhedsorienterede arbejde er det vigtigt at holde fokus på de uddannelsesrelaterede områder. Al OPS-teamets arbejde med de udsatte unge har primært uddannelse som mål, men i mange tilfælde har start på ordinær uddannelse en relativt lang horisont, og erhvervsarbejde kan i en periode være et alternativ eller en vej til uddannelse. Kunststykket er at **tilrettelægge og fordele opgaverne med de unge med samarbejdspartnere**, der er kompetente på hver deres område, samtidig med at tilliden mellem den unge og vejlederen opretholdes. I mange tilfælde må OPS-vejlederen forestå bredere og mere helhedsorienterede opgaver end UU-vejlederne sædvanligvis udfører. Desuden må OPS-vejledernes arbejdstider nødvendigvis strække sig ud over normalarbejdstid, hvor de unge er til at få kontakt med.

Dilemmaet betyder bl.a., at OPS-vejlederne har et mere udtalt behov for fælles faglig refleksion samt supervision end de almindelige UU-vejledere.

Etik i forhold til vejlederens skærpede oplysningspligt

I kraft af målgruppens baggrund og aktuelle vilkår får OPS-vejlederne i deres tætte kontakt med de unge af og til viden om forhold i de unges liv, som omfatter offentligt ansattes skærpede oplysningspligt. Det kan være viden om kriminelle forhold og om unges generelle misrøgt.

I disse tilfælde forestår OPS-teamet **gensidig sparring**, modtager **ledelsesmæssig rådgivning** eller opsøger **ekstern praktisk og juridisk rådgivning** hos aktører i det offentlige netværk omkring den unge, samt BUF's jurister, Den sociale Døgnvagt og Københavnerteam.

Positivt syn på de marginaliserede unge

OPS-teamets målgruppe er unge tilhørende den restgruppe af unge, som har brug for en særlig vejledningsindsats, hvis de politiske 2015 mål om, at 95 % af en ungdomsårgang opnår en ungdomsuddannelse, skal opfyldes. Det kræver tilgange, som imødekommer deres særlige behov.

En mere diffus dimension, som det forekommer vigtigt at konkretisere for at nå og understøtte de unge er, at de skal mødes på en værdig og anerkende måde. Dette gælder både i vejledningen, på uddannelsesstederne, arbejdspladser og andre steder. **Løsningsfokuserede vejledningssamtaler** er et blandt flere redskaber, som indarbejder et positivt ungesyn i en professionel praksis, der i sig selv er med til at styrke de unges selvværd og dermed chancen for at lykkes. Det forekommer endvidere vigtigt ikke at fokusere overdrevent på den enkelte marginaliseringstruede unge, men snarere at sætte fokus på udviklingen af forståelsen af **hele fællesskabets ansvar for opretholdelsen og udviklingen af socialt inkluderende normer** på de forskellige sociale arenaer, hvor de unge færdes.

3 Intern organisering

3.1 Overordnet målsætning

OPS-teamets overordnede målsætning er social inklusion af unge, der er i fare for at blive eller er marginaliserede i forhold til uddannelse og /eller erhverv.

OPS-teamet varetager primært 4 overordnede indsatsområder

- **Helhedsorienteret vejledning**

OPS-teamets vejledning kan beskrives som en udvidet vejledningsindsats over for enkelte unge med fokus på en helhedsorienteret metode, hvor der fra start etableres en tæt og tryk relation mellem ung og vejleder, og brede aspekter af den unges liv inddrages. Nøgleord er tid til den unge, en positiv tilgang, tillid, opfølgning og at de unge ikke betragtes som problemunge, men som unge med problemer!

Mentorordninger er en vigtig del af vejledningen.

- **Rådgivnings- og ressourcegruppe**

OPS-teamet fungerer som rådgivnings- og ressourcegruppe for samarbejdspartnerne, herunder vejlederne i Ungdommens Uddannelsesvejledning i forhold til viden om tilbud til de udsatte unge, erfarings- og videndeling, rådgivning, sparring og netværksdannelse.

- **Netværksdannelse**

Den sociale inklusion er et fælles ansvar for alle instanser, der arbejder med målgruppen. OPS-teamet arbejder for at synliggøre og styrke ungenetværk og partnerskaber i vejledningsprocessen, der kan bidrage til målsætningen, samtidig med at den unge oplever progression og sammenhæng i forløbet.

Et vigtigt initiativ er et website, der synliggør og giver overblik over eksisterende tilbud på området. Det hedder www.ungetilbud.kk.dk og udvikles henover foråret 2007.

- **De unges perspektiv**

I samarbejdet med parterne er det afgørende, at de unges perspektiv hele tiden er i fokus. OPS-teamet er løbende opmærksom på om der er passende tilbud til de unge set i forhold til deres særlige behov og på hvordan eksisterende tilbud kan udvikles. Behovene synliggøres i netværket.

OPS-teamet formidler ønskerne videre til følgegruppen med henblik på forvaltningsmæssig og politisk beslutning. OPS-teamet er opsøgende i forhold til den unges sociale arena (gade, klub, hjemme hos den unge...) og UU-vejledere/sagsbehandlere i den unges netværk

3.2 Organisering

Det opsøgende vejlederteam, OPS-teamet, er en del af det samlede vejledningstilbud under Ungdommens Uddannelsesvejledning København. OPS-teamet er etableret som et samarbejde mellem Ungdommens Uddannelsesvejledning og Ungdomsskolen i København. OPS-teamet er organiseret som et selvstændigt team og indgår i tæt samarbejde med erhvervsgrunduddannelsen og 19-24års vejledningen.

Organiseringen i et selvstændigt team nødvendiggør opmærksomhed på udvikling og fastholdelse af tætte relationer til de øvrige UU-vejledere i de 4 lokale teams og det bydækkende specialteam.

Med OPS-teamets begrænsede personaleressourcer (4 vejledere) har det været nødvendigt at fokusere vejledningsarbejdet i forhold til et antal udvalgte områder og samarbejdspartnere.

For at sikre, at OPS-teamet relativt hurtigt kunne foretage egentligt vejledningsarbejde i forhold til udsatte unge, har teamet udvalgt samarbejdspartnere, som allerede arbejdede med de unge og deres familier, men som ikke havde ressourcer eller kompetencer til at udføre uddannelsesvejledning⁴.

En følgegruppe er tilknyttet OPS-teamet med det formål, at følge teamets arbejde m.h.p. at sætte krav til målopfyldelse og at viderebringe problemstillinger fra teamet til diverse institutioner, myndigheder og organisationer, f.eks. konstaterede behov for tilbud til målgruppen, konstaterede tendenser i ungegruppen og i lokalmiljøerne. Følgegruppen er sammensat af ledelsesrepræsentanter for Ungdommens Uddannelsesvejledning, Københavns Ungdomsskolen, Børne- og Ungdomsforvaltningen/PPR, SSP, Socialforvaltningen, Den sociale Døgnvagt, Jobcentret, 2 erhvervsskoler, Københavns Produktionsskole, Foreningen Nydansker, samt de faglige organisationer.

Følgegruppen holder møde 2-3 gange årligt og modtager løbende informationer fra OPS-teamet.

3.3 Teamets sammensætning og kompetencer

OPS-teamet består af 4 UU-vejledere rekrutteret fra Ungdommens Uddannelsesvejledning og Københavns Ungdomsskolen. OPS-teamet indgår i et tæt samarbejde med vejlederne fra EGU og 19-24 års vejledningen.

OPS-teamets vejledere har erfaringer og kompetencer bl.a. i forhold til at skabe og fastholde kontakt og relationer, indlevelsesevne, målrettede vejledningsmetoder, samtaleteknik og samarbejde udviklet i Ungdommens Uddannelsesvejledning ordinære funktioner og fra vejledning af unge med særlige vilkår.

---

⁴ For eksempel Københavnerteamet, projekt Hard Work, de 2 udvalgte bydele (Nørrebro og Brønshøj/Tingbjerg) med lokale socialcentre, et par klubber samt misbrugsprojektet U-turn.

OPS-vejlederne har i projektperioden videreudviklet erfaringer og kompetencer gennem deltagelse i kurser, informationsmøder, formel vejlederuddannelse, metodeudvikling bl.a. løsningsfokuseret vejledning og sagsbehandling, projektudvikling herunder netværk og website med ungetilbud, mentor-tilbud, tæt samarbejde med UU-vejlederne, kurser og skoler, klubber og samarbejdspartnere.

OPS-teamets vejledere holder sig ajour i forhold til hovedproblemstillinger, løsningsmetoder, samarbejdspartnere m.m. inden for en række faglige fokusområder: vilkår for unge og familier fra etniske minoritetsgrupper, mobning, misbrug, unge med psykiske problemer, sociallovgivning, ungdomsboliger, kriminalpræventivt arbejde, mentorordninger, ungenetværk og ungetilbud. Erfaringer og viden på fokusområderne og fra det daglige arbejde med OPS-målgruppen tilbydes de lokale UU-vejledere ved rådgivning og sparring i hverdagen.

3.4 Teamets kapacitet: Områder og antal unge

Ved status den 1. november 2006 var der 73 unge tilknyttet OPS-teamet (77 unge havde været tilknyttet i hele perioden). OPS-teamet har i projektperioden primært været opsøgende på Ydre og Indre Nørrebro samt Tingbjerg. Teamet har med fire vejledere ikke ressourcer til at være bydækkende, da det vurderes, at OPS-vejlederne pt. er ved at nå deres kapacitetsgrænse. De unge er dog hidtil ikke blevet afvist, fordi de kommer fra andre bydele. Således kommer ca. en tredjedel af de unge fra andre bydele end Tingbjerg og Nørrebro⁵.

OPS-teamets umiddelbare vurdering er, at det ville være nødvendigt med flere OPS-vejledere, hvis teamet skulle være opsøgende i hele København.

Det kan tilføjes, at OPS-teamets vejledere, ud over de egentlige 77 vejledningsforløb, har forestået konkrete sparringsforløb om 6 unge i U-turn og 6 unge i Hard-Work-regi, samt løbende arbejdet med henvendelser fra diverse samarbejdspartnere. OPS-vejlederne har gennemført to kursusforløb med grupper af mødregrupper dels med minoritetsbaggrund og dels med misbrugsproblemer. Desuden er igangsat et kursus- og sparringsforløb med 6 ungementorer.

4 Samarbejde med andre aktører på området

OPS-teamet har i opstartsfasen lagt et stort stykke arbejde i at opbygge et både formaliseret og pragmatisk samarbejde med relevante samarbejdspartnere i forhold til udsatte børn og unge. Da målgruppen aldersmæssigt spænder fra 14-25 (dog primært 15-18årige) har det været nødvendigt at opbygge kontakter til både BUF, SOF og BIF.

---

⁵ Den geografiske fordeling af OPS unge i København er foretaget efter postnummeret på den unges bopæl. Dette billede er ikke helt dækkende for deres bydelsmæssige tilknytning, idet en del af København Ø hører til socialcenteret på Nørrebro, mens en del af København NV hører til socialcenteret i Tingbjerg.

4.1 Det interne samarbejde i Ungdommens Uddannelsesvejledning København

OPS-teamets hovedopgave er at intensivere vejledningen over for udsatte unge, som de lokale vejledere i de lokale UU teams har svært ved at få kontakt med og som de har svært ved at opnå tilstrækkelig erfaring med til at kunne give dem optimale tilbud.

Efter særlige aftaler overtager OPS-teamet kontakten til og vejledningen af udsatte unge, når UU-vejledernes tid, ordinære metoder og tilbud ikke slår til. OPS-vejlederen forestår i en aftalt periode intensivt kontaktarbejde, vejledning og samarbejde med den unge om særlige planer og aftaler.

OPS-vejlederen holder tæt kontakt til den unges UU-vejleder og aftaler fordeling af opgave og ansvar i forhold til de unges aktiviteter.

Ansvar for uddannelsesplaner og de administrative vejledningsopgaver aftales løbende.

Relevante partnere inddrages i den helhedsorienterede vejledning og planlægning bl.a. med tætte regelmæssige kontakter, støtte til at den unge kan gennemføre afgrænsede opgaver, tæt samarbejde med støtte-kontaktpersoner og forældre, etablering af mentorordninger m.m.

OPS-vejledningen tilbyder desuden rådgivning og sparring til UU-vejlederne i forhold til udsatte unge. Gennem den intensive vejledning af udsatte unge og tættere samarbejde med de særlige tilbud for målgruppen oparbejder OPS-vejlederne større erfaring med marginaliserede unge end de almindelige UU-vejledere.

De har desuden opbygget et stort aktivt netværk af samarbejdspartnere og opnået erfaring i etablering af mange forskellige individuelle løsninger.

4.2 Samarbejdet med Københavnerteamet

Københavnerteamet er en meget væsentlig ekstern samarbejdspartner for OPS-teamet.

OPS-teamet indgår aftaler med Københavnerteamet om samarbejde om udvalgte unge. Københavnerteamet varetager det grundlæggende kontaktarbejde med særligt udsatte unge og deres familier, mens OPS-teamet enten rådgiver Københavnerteamet angående undervisning/uddannelse eller selv forestår vejledningen af de særlige unge i perioder, samt deltager i Københavnerteamets socialpædagogiske arrangementer med børn og unge. OPS-teamet kan desuden kortere perioder deltage intensivt i det samlede socialpædagogiske arbejde omkring den unge sammen med alle relevante partnere, sagsbehandler-/teammøder, forældremøder, arrangementer med de unge.

OPS-teamets samarbejde med Københavnerteamet har primært været rettet mod Brønshøj-Husum-Tingbjerg, fælles metodeudvikling i den Løsningsfokuserede Tilgang og deltagelse i Hard Work-uddannelsesgruppen. Der har også været drøftelser om udvikling af nye uddannelses tilbud for målgruppen i kommunalt regi, men disse er stadig på idéplan. OPS-teamet har også deltaget i afvikling

af fodboldstævne i Nørrebrohallen med blandt andet afholdelse af en ”fodboldquiz” som vakte stor lykke.

OPS-teamet og Københavnerteamet er desuden med i et en række andre fælles udviklingsprojekter bl.a. Den Korte Snor”, der sigter mod intensiv opbakning af socialt udsatte unge og Københavner-netværket under ”Familien i Centrum”, hvor en række socialcentre deltager i uddannelsesforløb angående løsningsfokuserede metoder i vejlednings- og sagsbehandlingsarbejde.

4.3 Samarbejde og snitflader med andre aktører på området

OPS-teamet har i det første år forsøgt at skabe overblik over relevante tilbud og samarbejdspartnere i forhold til målgruppen.

Behandlingsprojektet U-turn for unge misbrugere er en anden nøglesamarbejdspartner. En OPS-vejleder har tæt kontakt med projektet og er til stede i huset en fast dag om ugen.

OPS-teamet er desuden tilknyttet Dommervagtsprojektet sammen med Den sociale Døgnvagt, Københavnerteamet, Spydspidsen, U-turn og den sikrede afdeling på Sønderbro. Ved reflekterende teammøder støttes sagsbehandlere i tilrettelæggelse af handleplaner for unge lovovertrædere fremstillet i Dommervagten. OPS-teamet medvirker med råd og vejledning angående undervisnings- og uddannelsesplaner og medvirker hermed til at de unge kan fortsætte eller begynde i skole eller uddannelse efter dom og afsoning og er således med til at mindske tilbagefaldsrisikoen .

4.4 U-turn

U-turn er et tilbud i Københavns kommune til unge der har problemer med hash og andre rusmidler. OPS-teamet har en vejleder på U-turn en til to gange om ugen.

Det er vigtigt, at vejlederen er synlig på U-turn, da de unge i de flestes tilfælde ikke har nemt ved at snakke om, hvad der skal ske videre i deres liv og slet ikke med en, de ikke har set før.

Relationen mellem vejlederen og den enkelte ung er den, der skal være med til, at der kan skabes en god snak om evner, drømme og mål. Hvis en ung så har brug for mere vejledning, kan det være hensigtsmæssigt at mødes uden for U-turns rammer, når relationen etableret, hvilket gør det meget lettere for alle parter.

Hver anden uge har U-turn besøgsdag på andre undervisningstilbud, virksomheder eller steder, der i en eller anden forbindelse kan være nyttig for den unge at vide noget om. OPS-vejlederen giver U-turns personale inspiration til hvilke steder, der kunne være fornuftige at besøge. OPS-vejlederen kan på forhånd give de unge noget viden om stedet, samt tage en snak om hvad de forskellige tilbud kan føre til.

På U-turn kommer der unge hele ugen, også nye. Derfor kan der være en del kontakt og sparring imellem personalet og vejlederen i løbet af ugen, hvis der skulle dukke en ung op, som måtte have

brug for dette. Som OPS-vejleder støder man tit på unge med samme profil som dem, der går på U-turn, ude omkring i sit øvrige arbejde. Derfor går sparringen og de gode råd i høj grad begge veje.

4.5 Hard Work

Hard Work er en del af Københavneruddannelsen under Familien i Centrum - et praksisnært efteruddannelsesforløb som Vilde Læreprocesser forestår for Socialforvaltningen. Hardwork har i det forløbne år mest været koncentreret om Nørrebro-unge. OPS-teamet har i efteråret arrangeret en vejledningsdag i Korsgade, Hard Work Uddannelsesgruppen samler et netværk af nøglepersoner fra ungegruppen ved lokalcenter Nørrebro, Gadepulsen, Københavnerteamet, gadeplansarbejdere m.fl. på Ydre Nørrebro. Gruppen har til huse hos Ungerådgivningen på Ydre Nørrebro, som i løbet af 2007 tænkes udviklet til et egentligt Ungehus med flere forskellige funktioner. Deltagelse i Hard Work uddannelsesgruppen knytter an til udviklingen af det tværfaglige arbejde med den Løsningsfokuserede Tilgang.

4.6 Lokalcenter Nørrebro – Netværksarbejde

Ungemedarbejdere fra lokalcenter Nørrebro, herunder Gadepulsen, samarbejder med OPS-teamets medarbejdere, når der skal bygges et uddannelsesperspektiv ind i en social handleplan eller de støder på unge som af forskellige grunde står uden skoletilbud. Arbejdet har både karakter af helhedsorienteret vejledning, hvor OPS-vejlederen er direkte på, men også gensidig sparring på det sociale område og i uddannelsesspørgsmål med lokalcentrets medarbejdere. Desuden samarbejdes med social- og fritidsprojekter i Rabarberlandet på Indre Nørrebro, f.eks. projekt Nørrebro-skaber-job. Samtidig gøres meget ud af at danne netværk med målgruppens forældre, idet de fleste er socialt belastede og derfor har brug for nogle, der også kan 'tale deres sprog'. Dette gøres blandt andet i samarbejde med FSB's frivillige forældregruppe.

4.7 Nørrebro-skaber-jobs

Nørrebro-skaber-jobs arbejder ud fra den antagelse, at de fleste unge kriminalitetstruede gerne vil i gang med en uddannelse eller beskæftigelse. Det er vanskeligt for dem at komme i gang, fordi de ikke haft mulighed for at udvikle de ressourcer, der kan sætte dem i stand til at bryde det mønster, der præger deres hverdag. De hænger ud i gaderne med vennerne og er ofte involveret i forskellige former for kriminalitet. De har ikke det sociale netværk/ressourcer, der kan bane vejen til et arbejde.

En af projektets metodiske grundtanker er, at de unge skal hjælpes til selv at udvikle deres ressourcer og netværk, således at de bliver i stand til at bryde med en hverdag uden arbejde og en negativ selvforståelse.

Den anden metodiske grundtanke i projektet er at møde de unge, der hvor de er, hvilket skal forstås i to betydninger; geografisk og mentalt. Der er det OPS-teamet har en afgørende rolle med at coache og motivere, vejlede og definere mål i samarbejde med den unge. Hvis der under forløbet med den unge opdages sociale problemstillinger, inddrages gadeplansarbejdere fra socialforvaltningen (Gadepulsen).

4.8 Lokalcenter Brønshøj-Husum

Samarbejde med lokalcenter Brønshøj-Husum er et eksempel på det tværsektorielle samarbejde, der foregår mellem OPS-vejlederen, Socialforvaltningen og Københavnerteamet om en indsats omkring specifikke unge i Tingbjerg og Brønshøj-Husum-området. En af OPS-vejlederne har etableret sig med eget kontor og træffetid.

Det tætte samarbejde medfører en unik mulighed for at koordinere indsatsen omkring unge så smidigt og med en timing, der er helt afgørende. Københavnerteamet står for kontakt til de unge og trækker på OPS-vejlederens ekspertise og kontakter inden for uddannelsesområdet. Sagsbehandleren, som fungerer som tovholder i samarbejdet, har ansvar for, at den unge efterlever aftaler. Samtidig kan sagsbehandleren drage nytte af, at OPS-vejlederen fysisk er på centeret. Således har sagsbehandleren daglig og meget nem adgang til en viden om uddannelsesmuligheder.

OPS-vejlederen kan deltage i møder med deraf følgende hurtigere sagsbehandling.

OPS-vejlederen har bl.a. også mulighed for bedre at arbejde på den unges overgang til BIF, når han fylder 18 år.

OPS-vejlederen indgår således i et tæt tværsektorielt samarbejde, der har en god synergieffekt – ikke mindst set i forhold til den unge.

4.9 Ungementor

I samarbejde med Brobyggeruddannelsen i Lundtoftegade har OPS-teamet (bistået af EGU og vejledning af 19-24årige) etableret et partnerskab, hvor unge 20 – 25årige, der har gennemgået uddannelsen og er opvokset i Lundtoftegade-kvarteret, skal fungere som mentorer for unge på 14 – 18 år. De unge har brug for ekstra voksenstøtte fra rollemodeller, der blandt kan inspirere dem til at søge uden om en kriminel løbebane.

4.10 Ungenetværk

I samarbejde med EGU, 19-24års-vejledningen og med deltagelse af en UU-vejleder er OPS-teamet i gang med at udvikle en hjemmeside, der giver overblik over uddannelses- og støttetilbud i København til unge med særlige vejlednings- og uddannelsesbehov. Den hedder www.ungetilbud.kk.dk og udvikles henover foråret 2007.

I tilknytning til hjemmesiden er der taget initiativ til at samle medarbejdere, der arbejder i de særli-

ge tilbud for målgruppen i et fagligt forum med faglige oplæg, diskussioner, erfaringsudveksling og networking.

4.11 High-Five

OPS-teamet har sammen med EGU indledt et samarbejde med High-Five, som er et virksomhedsinitiativ, der skal hjælpe kriminalitetstruede unge i gang på arbejdsmarkedet. Arbejdet omfatter både et samarbejde om konkrete unge, men også udvikling af modeller for, hvordan man kan skabe holdbare og kvalificerede forløb for målgruppens unge.

4.12 EGU

OPS-teams samarbejde med den individuelt tilrettelagte erhvervsgrunduddannelse tilgodeser unge, der har brug for tætte voksennetværk over en længere periode. OPS-vejleder og EGU-vejleder tilrettelægger sammen med den unge forløb, der er overskuelige og hvor forståelsen for den unges særlige behov og situation er sikret hos den aktuelle arbejdsgiver og kursussted. Det, at der er løn i skole- og praktikperioder, gør ligeledes EGU attraktiv for OPS-teamets målgruppe.

4.13 Nye Veje

Nye Veje er ligeledes en af OPS-teamets væsentlige samarbejdspartnere. Sammen med EGU udgør de stort set kommunens alternative tilbud til unge, der ikke er parate til en af de mere ordinære ungdomsuddannelser. Nye Veje og EGU er begge karakteriseret ved at have et meget tæt vejledningselement og stor fleksibilitet i tilrettelæggelse af indholdet for den enkelte. I Nye Veje har de unge mulighed for at genoptage undervisningen i grundskolens hovedfag, afprøve deres interesser og drømme i forhold til en ungdomsuddannelse samt at udvikle deres personlige og sociale kompetencer. Mange af de unge i Nye Veje har massive personlige psykiske og sociale problemer, som bliver afhjulpet med henblik på at få den unge i gang med uddannelse og/eller arbejde.

5 Målgruppen i det opsøgende vejlederteam – hvem er de unge?

Ved status den 1. november 2006 var der 77 unge, som var tilknyttet OPS i perioden fra 1. januar til 1. november 2006. De unge er optaget løbende i 2006. Omkring en tredjedel er optaget i 1. kvartal, en tredjedel i 2. kvartal og den sidste tredjedel i 3. og starten af 4. kvartal. Ved status 1. november var fire unge udsluset til ordinær vejledning, 31 havde en tæt tilknytning til OPS, 36 en løs tilknytning, mens det for seks unge ikke er opgjort.

5.1 Statistisk beskrivelse af de unge

I dette kapitel beskrives gruppen af unge ud fra de registreringsskemaer, som er udfyldt for hver ung ved den indledende kontakt med OPS. Registreringsskemaerne er udarbejdet på baggrund af OPS-teamets indledende analyse af målgruppen og anvendes i dette kapitel som led i en målgruppeformulering.

Alder, køn og kulturel baggrund

Flertallet af de unge i OPS er 16-18 år (82 %), og flertallet er drenge (75 %). Halvdelen af de unge har dansk, den anden halvdel flerkulturel baggrund. Fordelingen af den kulturelle baggrund blandt de unge knytter sig tæt til de områder, OPS-teamets indsats koncentrerer sig imod.

Alder, årgang	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
	1	2	3	3	21	23	19	4	1

Alle på nær fem af de unge tilknyttet OPS-teamet er **unge under 19 år**, hvilket svarer til den aldersgruppe, der er en lovpligtig opsøgende vejledningsforpligtelse overfor. De 16-18årige udgør 82 % af de unge tilknyttet OPS.

Køn	
Drenge	58
Piger	19

Tre ud af fire unge tilknyttet OPS er **drenge**. Alle fire OPS-vejledere er mænd, og kun en af vejlederne har næsten lige så mange piger som drenge, mens de tre andre har 3-4 piger tilknyttet. I interviewet med de ordinære UU-vejledere blev det problematiseret, at der ikke var kvinder blandt OPS-teamets vejledere. Når vejledere visiterer unge til OPS-teamet, tænker de på, om den enkelte vejleder vil være et godt match til den unge. I den forbindelse har de ofte reflekteret over, at der er nogle drenge, der vil have godt af kontakten med en af de mandlige OPS-vejledere. Problemet kan være, at når ingen af vejlederne er kvinder, vil der måske være piger, hvor de slet ikke tænker OPS-teamet ind, fordi der ikke danner sig de samme billeder af en potentiel god kontakt.

Kulturel baggrund	
Dansk	37
Flerkulturel	40

Der er stort set en ligelig fordeling mellem unge med dansk og flerkulturel⁶ baggrund blandt unge tilknyttet OPS-teamet. Men fordelingen dækker over store **forskelle for de forskellige bydele**. På Nørrebro har 76 % af de unge i

⁶ Som nævnt tidligere kan de unge i OPS, som har anden etnisk baggrund end dansk, karakteriseres ved, at de er flerkulturelle i den forstand, at de er født og/eller opvokset i Danmark, og har forældre og/eller anden familie, som er af anden etnisk oprindelse end dansk, og hvor kulturen er anderledes og i nogle tilfælde svært forenelig med kulturen i den danske folkeskole og/eller den ungdomskultur, som de unge agerer i i deres hverdag. Inspireret af Yvonne Mørck (i bogen "Bindestregsdansker") kan det beskrives som, at spændingen mellem traditionelitet og modernitet er i fokus i disse etniske minoritetsunges liv i den forstand, at de skal kombinere traditionelle og moderne værdi- og regelsæt, når de bevæger sig mellem hhv. familien/hjemmet og venner/skole. For de unge i OPS, som har anden etnisk baggrund end dansk, er problematikken i at leve i dette spændingsfelt mere aktuell og voldsom end for andre.

OPS således flerkulturel baggrund, mens det i Brønshøj/Husum kun er 13 %. Dette svarer nogenlunde til den generelle fordeling for de to bydele med det forbehold, at der ikke findes helt sammenlignelige tal⁷.

En af de fire vejledere har flerkulturel baggrund, mens de tre andre har dansk baggrund. De har alle fire både danske og flerkulturelle unge i deres målgruppe. Dog har en af vejlederne med dansk baggrund kun enkelte unge med flerkulturel baggrund, mens vejlederen med flerkulturel baggrund kun har enkelte danske unge. Denne fordeling er imidlertid tæt knyttet til hvilken bydel den enkelte vejleder arbejder i, og det er umiddelbart derfor snarere bydelen end vejlederens baggrund, der er afgørende.

Boligsituation og forsørgelsesgrundlag

Flertallet af de unge i OPS bor hjemme (81 %), mens kun halvdelen forsørges af hjemmet (51 %).

Boligsituation	
Hjemmeboende	62
Udeboende	13
Uoplyst	2

19 % af de unge tilknyttet OPS bor ikke hjemme hos deres forældre. Blandt de 17årige er 35 % udeboende, og blandt de 18årige er det 25 %. Alle de 14-15årige bor hjemme og kun én af de 16-årige bor ikke hjemme. Case D (jf. afsnit 8.4.) er et eksempel på en hjemmeboende, hvor det professionelle netværk faktisk arbejder på at få den unge ud af det hjem, som har en negativ indflydelse på den unge – hvorimod det for andre unge kan være en negativ faktor, at han/hun er udeboende. Oplysningen om boligsituation kan ikke sættes i forhold til oplysningerne om karakteren af de unges hjemmebaggrund, da disse er anonymiseret (jf. afsnit 5.4.1.).

Forsørgelsesgrundlag	
Offentlig ydelse	17
Hjemmet	39
Uddannelsesydelse	13
Fuldtidsarbejde	8
Deltidsarbejde	7

22 % af de unge tilknyttet OPS er på offentlig ydelse. 17 % er på uddannelsesydelse. 51 % forsørges af hjemmet, mens 10 % forsørges af fuldtidsarbejde og 9 % af deltidsarbejde. Ingen af disse er gensidigt udelukkende. Dvs. en ung, som er på uddannelsesydelse, kan f.eks. også samtidig indgå i gruppen af unge, der forsørges af hjemmet.

Skolebaggrund

Næsten alle de unge, der har været tilknyttet OPS i perioden, har oplevet et eller flere skoleskift (89,6 %). Knap to tredjedele har oplevet to eller flere skoleskift (70,2 %) – 19,5 % 4-7 skoleskift. Knap halvdelen har modtaget alternative skoletilbud (40 %). Flertallet har gået 9 år i skole (68 %), mens godt 23 % stadig er undervisningspligtige.

⁷ Ifølge Københavns statistik:

<http://www.tosprogede.kk.dk/upload/statistik/rettet%20elever%20fordelt%20p%C3%A5%20sprog%20og%20skole%20010506.xls> er 67,2% af eleverne fra 0.-10. klasse på Nørrebro tosprogede, mens det i Brønshøj/Husum er 35,5%.

Af de 77 unge har 52 gået 9 år i skole. Af de 35 unge, hvor der er oplysninger om **afgangsprøver**, har de 30 afgangsprøve i et eller flere fag fra 9. klasse. Dog er det indtrykket, at disse afgangsprøver gennemgående er med meget ringe resultater.

Af de 25 unge, som ikke har 9 års skolegang, har to **ophørt skolegang** i 7. klasse, syv i 8. klasse og seks har ophørt skolegang i 9. klasse. 18 af de 25 er stadig undervisningspligtige.

Antal grundskoler, den unge har gået på		
Antal skoler	Antal unge	Procent
1	8	10,4
2	15	19,5
3	25	32,5
4-8	29	37,6

89,6 % af de unge tilknyttet OPS har oplevet et eller flere **skoleskift**. 70,1 % har oplevet to eller flere skoleskift – 19,5 % 4-7 skoleskift. For de 64, hvor der er oplysninger om **alternative skoletilbud**, har 31 modtaget alternative skoletilbud.

Mødet med ungdomsuddannelser

Knap halvdelen af de 77 unge, der har været tilknyttet OPS i perioden, har afbrudt en handelsskole, teknisk skole eller gymnasium en eller flere gange (42 %). 24,7% af de unge var i gang med grundskole, ungdomsuddannelse, arbejde eller andet, mens 48,1% var ledige/passive.

Mødet med ungdomsuddannelser har ligesom grundskoleforløbet været præget af **afbrudte forløb**, hvor 32 af de unge i OPS har afbrudt handelsskole, teknisk skole eller gymnasium en eller flere gange. 26 har afbrudt teknisk skole 1-3 gange; otte har afbrudt handelsskole 1-2 gange; to har afbrudt gymnasiet en gang og fem har afbrudt andre uddannelser (fx TAMU og produktionsskole).

Ved den indledende kontakt med OPS-teamet var 24,7 % af de unge i gang med grundskole, ungdomsuddannelse, arbejde eller andet. 48,1 % var ledige/passive.

Uddannelses- og beskæftigelsesmæssig situation ved den indledende kontakt	
Grundskolen	6
Ungdomsuddannelse	3
Arbejde	4
Andet	6
Ledig/passiv	37
Uoplyst	21
I alt	77

5.2 Kvalitativ beskrivelse af de unge

I dette kapitel beskrives gruppen af unge ud fra de kvalitative vurderinger, OPS-vejlederne har foretaget, når der har været kontakt med den unge i en periode. Således er den unges hjemmebaggrund, forhold til kriminalitet samt brug af rusmidler vurderet og registreret i anonymiseret form.

Alle fire OPS-vejledere fortæller, at de arbejder ud fra metoder, som fokuserer på løsninger og ikke på problemer. Når der alligevel er foretaget en registrering af de unges problemer i forhold til hjemmebaggrund, misbrug og kriminalitet skyldes det et ønske om at kunne dokumentere, at de unge, der bliver tilknyttet OPS, også reelt er kendetegnet af de problematikker, som man forestillede sig ved projektets start.

Hjemmebaggrund

73 % af de unge i OPS er vurderet til at have svag hjemmebaggrund. Hjemmebaggrunden har indflydelse på den unges øvrige sociale liv.

Hjemmebaggrund	
Svag hjemmebaggrund	56
Ikke svag hjemmebaggrund	10
Intet kendskab til hjemmebaggrund	11

Den anonyme vurdering af de unges hjemmebaggrund viser, at 73 % af de unge i OPS har **svag hjemmebaggrund**.

OPS-vejlederne beskriver i interviewet, at svag hjemmebaggrund ofte er karakteriseret ved, at forældrene mangler kompetencer til at opdrage børnene. Samtidig kan der være økonomiske problemer i familien, fordi forældrene fx er på kontanthjælp. Et andet karakteristika er, at de unges forældre er tilknyttet voksenteamet i socialforvaltningen, fordi de har et misbrug eller lignende.

En del af problemerne ved den svage hjemmebaggrund følger de unge i deres **øvrige sociale liv**, hvilket en af OPS-vejlederne beskriver således:

”... de her unge havner i grupper af unge med den samme baggrund. De har simpelthen ikke nogen normalitetserfaring med, hvad det vil sige at vokse op i en almindelig velfungerende familie. De bliver udstødt af det almindelige uddannelsessystem, dvs. de havner steder, hvor de kun møder unge, der er i samme situation som dem selv.”

(Fokusgruppeinterview med OPS-team)

OPS-vejlederne har ikke knyttet specifikke karakteristika til, hvad det vil sige *ikke* at have svag hjemmebaggrund, men case B, jf. afsnit 8.2, er et eksempel på en ung, der umiddelbart er vurderet til at have en forholdsvis stærk hjemmebaggrund.

Misbrug

65 % af de unge i OPS formodes at være i berøring med rusmidler. Knap en tredjedel (29 %) vurderes til at have et erkendt misbrug af rusmidler. Misbrug i hjemmet findes iflg. OPS-vejlederne både hos danske og flerkulturelle familier, men misbruget kan være mere tabuiseret i familier med muslimsk baggrund.

Brug af rusmidler	
Erkendt misbrug*	22
Formodning om misbrug	9
I risiko for misbrug	13
Formodning om eksperimenterende brug	6
Intet brug af rusmidler	13
Kender ikke den unges brug af rusmidler	11

* den unge angiver selv at have et misbrug

Hvad angår de unges brug af rusmidler vurderes knap 1/3 af de unge til at have et **erkendt misbrug**. Unge adskiller sig oftest fra voksne med misbrug ved ikke at have en egentlig misbrugsidentitet. De kan godt have et stort forbrug/misbrug af rusmidler, men for de unge er det ikke nødvendigvis det problem, der står først i køen for at blive løst⁸. Det skal i den forbindelse bemærkes, at den store andel ikke ud fra data kan forklares med samarbejdet med U-turn.

OPS-vejlederne har desuden en formodning om, at unge med flerkulturel baggrund i mindre grad erkender misbruget, men da data er anonymiseret, kan registreringerne ikke fortælle noget om det. Blandt de unge i OPS-teamets vejledning findes misbrug i hjemmet, ifølge OPS-vejlederne, imidlertid både hos danske og flerkulturelle familier, men misbruget kan være mere **tabuiseret i familier med muslimsk baggrund**, hvilket kan være dobbelt problematisk for den unge.

Yderligere 38 % af de unge formodes at være **berørt af rusmidler** ved at være i misbrug, i risiko for misbrug eller gennem eksperimenterede brug af rusmidler.

Kriminalitet

74 % af de unge i OPS vurderes til at være i berøring med kriminelle aktiviteter.

Kriminelle aktiviteter	
Viden om kriminelle aktiviteter*	39
Formodning om kriminelle aktiviteter	8
I risiko for kriminelle aktiviteter	10
Den unge formodes ikke at være involveret i kriminelle aktiviteter	18
Kender ikke til den unges evt. kriminelle baggrund	2

* f.eks. straffeattest, snak med den unge el. lign.)

⁸ Ehrenreich & Pihl Hansen, 2006, s. 19.

For halvdelen af de unge tilknyttet OPS er der viden om **kriminelle aktiviteter**. Derudover er der for 23 % enten formodning om eller risiko for kriminelle aktiviteter.

Billedet stemmer godt overens med det billede, OPS-vejlederne har af deres målgruppe, som de oplever generelt har en *"kort vej til kriminalitet"* (Interview med OPS-team).

5.3 Kvalitativ vurdering af de unges situation

Ved den indledende kontakt med den unge har OPS-vejlederne på baggrund af et fagligt skøn foretaget en vurdering af den enkeltes situation på fire faktorer:

- Personligt netværk
- Professionelt netværk
- Vejledningsparathed/modenhed
- Social belastningsgrad

De fire faktorer er blevet vurderet på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er den mest negative situation for den unge og 5 den mest positive. Derudover har OPS-vejlederne suppleret vurderingen med en kvalitativ beskrivelse og dermed knyttet nogle ord til, hvad der karakteriserer en negativ eller mere positiv situation.

Personligt netværk

Med udgangspunkt i OPS' målgruppe generelt vurderes halvdelen af de unge i OPS til at have et dårligt personligt netværk ved den indledende kontakt med den unge. Den resterende halvdel vurderes til at have et bedre personligt netværk – mens ingen af de unge vurderes til at have et meget godt personligt netværk. Venskabskreds og familie, og samspillet herimellem, er med i OPS-vejledernes vurdering.

De unges personlige netværk består dels af hjemmebaggrund dels af de unges kammeratgruppe. En ung kan godt have svag hjemmebaggrund men kammerater, der er en støtte i forhold til uddannelse. Eller hjemmebaggrunden kan være præget af støtte og opbakning, mens vennekredsen er præget af kriminalitet og misbrug (jf. bl.a. case C afsnit 8.3). OPS-vejlederen arbejder i samarbejde med det øvrige professionelle netværk og den unge på at finde ressourcerne i det personlige netværk og støtte den unge i at styrke dette, hvilket beskrives i kapitel 6.

Halvdelen af de unge vurderes til enten at have et **ringe eller meget ringe** personligt netværk. I vejledernes kvalitative beskrivelser af deres vurderinger er det kendetegnende for det ringe og det meget ringe personlige netværk, at både venskabskreds og familie beskrives som problematisk. Beskrivelser som 'meget lille venskabskreds', 'kun sporadiske venner', 'få venner/mobning' og 'intet socialt liv' knyttes som kommentarer til den unges venskabskreds. Hvad angår unge med meget ringe personligt netværk indgår desuden beskrivelser af venskabskredsen som præget af kriminali-

tet. Med hensyn til familien bruges beskrivelser som 'moren er ikke samarbejdsvillig', 'ikke tilstrækkelig støtte fra hjem', 'moderen isolerer hende', 'skrøbelig familie' og 'turbulent hjemmeliv'.

Det personlige netværk hos den anden halvdel af de unge vurderes til hverken godt eller ringe for hovedparten og som godt hos en mindre del af de unge.

Et netværk, som vurderes til **hverken at være godt eller ringe**, beskrives positivt om end med forbehold. Netværket beskrives her med 'rimelig omgangskreds', 'synes stabilt via plejeforældrene', men kan også være karakteriseret af modsatrettede tendenser som 'hænger mest ud med rygere – men har en mor med et arbejde...'. De unges netværk kan således karakteriseres ved både at have positive og negative relationer enten i familien eller i venskabskredsen.

I et **godt personligt netværk** beskrives både familien og venskabskredsen overvejende positivt, som fx 'har to meget engagerede forældre' eller 'har en familie der er blevet klar til at hjælpe ham i gang'. Der er dog stadig tale om forbehold, enten i form af beskrivelser som 'fungerer overvejende normalt med kammerater' eller 'har både venner der er i gang med læreplads, men også nogle som intet laver'. En vurdering af den unges personlige netværk som godt, skal derfor forstås relativt set i forhold til, hvordan de unge i OPS' målgruppe generelt fungerer.

Ingen af de unge vurderes til at have et **meget godt** personligt netværk.

Professionelt netværk

Ved den indledende kontakt med de unge i OPS vurderer OPS-vejlederne de professionelle netværk omkring halvdelen af de unge til at være ringe eller meget ringe. Her samarbejder parterne ikke tæt nok sammen, eller netværket består ikke af de rette aktører, og helhedsorienteringen i indsatsen overfor den unge kommer derfor til at halte. OPS-vejlederne arbejder målrettet med opdyrkning af professionelle netværk i deres indsats overfor de unge.

Det professionelle netværk er fx støtte-kontakt-person, lærere, socialrådgivere, OPS-vejlederen m.fl. som arbejder med den unge. Antallet af professionelle, der arbejder med den unge, siger ikke nødvendigvis noget om, hvor velfungerende netværket er. I kontakten med unge, som har svært ved at komme i gang med uddannelse og er i stor risiko for at falde fra, arbejder OPS-teamet målrettet på, at netværket bliver i stand til at kommunikere og handle hurtigt, når der er brug for det, hvilket beskrives i kapitel 6. OPS-vejlederne har erfaret, at det er særdeles vigtigt, at det professionelle netværk omkring den unge består af de helt rette og relevante parter, og at de forstår at bruge hinanden og holde hinanden opdateret. Case A og B, jf. hhv. afsnit 8.1 og 8.2, er netop eksempler på, at netværket ikke har involveret de rette parter (her BIF) eller parterne ikke har samarbejdet tæt nok.

Halvdelen af de unge vurderes til enten at have et **ringe eller meget ringe** professionelt netværk. I beskrivelserne af det professionelle netværk er det karakteristisk, at det enten beskrives som fravæ-

rende eller som ukoordineret. Dette betyder manglende gennemslagskraft og træghed i forhold til at kunne handle på den unges situation. For nogle unge gælder det, at der ikke er nok professionelle ressourcer om den unge, mens der for andre unge er mange professionelle tilknyttet arbejdet med den unge, men kvaliteten, åbenheden, viljen og koordinationen er for ringe til, at der sker noget.

Hos den anden halvdel af de unge vurderes netværket til hverken godt eller ringe for hovedparten og som godt hos en mindre del af de unge.

Beskrivelserne af netværket som **hverken godt eller ringe** er blandet med både positive beskrivelser som 'bevilget efterværn, god forståelse', 'rimelig åbenhed for at finde en løsning' og 'virker tilfredsstillende' og negative beskrivelser som 'barrierer for etablering af social mentor', 'BIF mangler forståelse for hans uddannelsesønske på højskole' og 'rimeligt, men uklarhed om kompetence og placering'.

Beskrivelserne af **det gode netværk** er karakteriseret ved formuleringer som 'god kontakt', 'opmærksomhed' og 'god aktivitet og målrettedhed'.

Ingen af de unge vurderes til at have et **meget godt** professionelt netværk.

Vejledningsparathed/modenhed

OPS-vejlederne arbejder målrettet med de unges vejledningsparathed og modenhed i forhold til uddannelse og job. Ved den indledende kontakt med de unge i OPS vurderer OPS-vejlederne omkring 1/3 af de unge til at være meget lidt vejledningsparate, og knap halvdelen ligger på midten af skalaen. Et fåtal har i udgangspunktet en høj grad af vejledningsparathed og ingen en meget høj grad. Umiddelbart fortæller OPS-vejledernes udsagn, at det ikke handler om uvilje fra de unges side, men nærmere om hvilke barrierer, der er i den unges sociale liv i øvrigt.

Vejledningsparathed og modenhed er tæt forbundet med motivation, som er et nøgleord. En vis grad af motivation skal være til stede for, at den unge kan udvikle sig i kontakten med en OPS-vejleder. Men motivationen kan ofte være skrøbelig. Case B og C, jf. afsnit 8.3 og 8.2, er eksempler på, hvordan succes for de unge i OPS' målgruppe kan hænge i en meget tynd tråd. Kriserne i den unges liv spreder sig ofte som ringe i vandet. To skridt frem hvad angår vejledningsparathed/modenhed i forhold til uddannelse kan hurtigt ændre sig til tre skridt baglæns, hvis der sker noget afgørende på en anden front i den unges liv. Her er et velfungerende og handlekraftigt professionelt netværk omkring den unge igen alfa omega.

Omkring 1/3 af de unge vurderes til at have ringe eller meget ringe vejledningsparathed/modenhed.

Meget ringe vejledningsparathed og modenhed er karakteriseret ved, at den unge ikke er til at få fat i, er afvisende over for tilbud eller ikke overholder aftaler.

Ved **ringe** vejledningsparathed og modenhed er der en spirende/svingende modtagelighed overfor vejledning, som beskrives som 'ønsker uddannelse, men er meget usikker på sig selv', 'vil gerne, men mangler afklaring mht. sygdom', 'modenheden fin, men har svære omstændigheder' eller 'det er meget op og ned med den unges humør, som præger hans parathed'.

Knap halvdelen (41 %) har **hverken høj eller ringe** grad af vejledningsparathed/modenhed, hvilket er karakteriseret af en vis motivation, om end nogle med forskellige barrierer for at komme videre. Beskrivelserne er fx 'vil gerne, men miljø og misbrug er barrierer', 'fagligt svag, men er rimelig målrettet', 'virker som om han meget gerne vil snakke om at der skal ske noget, men der er ikke så meget lige han gider gå i gang med' eller 'ønsker FSA, men er noget umoden'.

De resterende (13 unge) vurderes til at have **høj** grad af vejledningsparathed/modenhed, hvilket næste udelukkende beskrives i positive vendinger som 'vil meget gerne i gang og er derfor opsøgende', 'Stort ønske om praktisk vej til uddannelse', 'virker som om hun har en plan for sin videre uddannelse og hun bare skal have den sidste motivation' og 'virker meget klar til at komme i gang, men der er desværre stadig ting, der forhindrer ham i at være der 100 %'.

Ingen af de unge vurderes til at have en **meget høj** grad af vejledningsparathed/modenhed.

Social belastningsgrad

Med udgangspunkt i OPS' målgruppe generelt vurderes halvdelen af de unge i OPS til at være meget socialt belastede ved den indledende kontakt med den unge. Udsagnene fortæller om vold, misbrug og kriminalitet i hjemmet eller blandt vennerne som de dominerende karakteristika.

Den sociale belastningsgrad kan karakteriseres ved forskellige faktorer i den unges situation, som fx hjemmebaggrund, eventuelt misbrug og kriminalitet. Nogle gange kan den unges sociale belastningsgrad blive mindre, fordi kriminalitet eller misbrug fylder mindre. Samtidig kan det personlige netværk dog paradoksalt nok blive svagere, fordi den unge så pludselig mister kammeratkredsen. Case A, jf. afsnit 8.1, er et eksempel på en ung, der er i et sådant dilemma.

Halvdelen af de unge vurderes til enten at have **høj eller meget høj** social belastningsgrad. I beskrivelserne dominerer kriminalitet, vold og misbrug i enten familie eller venskabskreds, som fx 'misbrug og kriminalitet i hjemmet', 'misbrugsmiljø, massivt hashforbrug', 'kan have et voldsomt temperament', 'kommer fra omgivelser med meget druk og stoffer' og 'færdes kun i det hårde miljø på Nørrebro'.

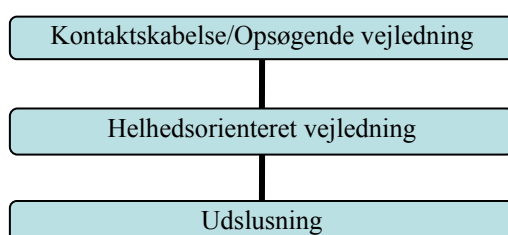
1/3 af de unge vurderes til at have **hverken høj eller lav** social belastningsgrad. I beskrivelserne fylder misbrug eller andre sociale problemer stadig hos en del af de unge, men der er også noget, der trækker i en anden retning, som fx 'bruger lige nu for meget tid på de venner, der ryger en del hash, og han ryger selv stadig en del. Men han har nogen som trækker den anden vej', 'har ikke

fulgt noget undervisning siden 8 klasse pga. vennerne og det begyndende misbrug, - har dog forældre, der er opmærksomme på problemet', 'kriminalitet – svær at fastholde' og 'problemer med mad kan forhindre ham i uddannelse'.

10 % af de unge har **lav eller meget lav** social belastningsgrad, men beskrivelserne er ikke fyldestgørende til at kunne give en uddybende beskrivelse.

6 Metoder i arbejdet med de unge i OPS

OPS-teamets samlede indsats over for de unge kan ses som tre faser med kontaktskabelse/opsøgende vejledning, helhedsorienteret vejledning samt udslusning:

I det følgende beskrives metoderne i de tre faser ud fra interviewene med OPS-teamet og deres samarbejdspartnere. Faserne flyder typisk ind i hinanden og skal derfor ikke ses som isolerede fra hinanden. OPS-vejledernes indsats overfor den unge kan også hoppe frem og tilbage imellem de tre forskellige faser igennem vejledningsforløbet med den unge.

6.1 Kontaktskabelsen og den opsøgende vejledning

Ligesom i andet arbejde med målgruppen af udsatte børn og unge er kontaktskabelsen til de unge et centralt fundament for arbejdet. I OPS etableres kontakten til de unge primært via fire tilgange:

- Ved opsøgende arbejde på gaden og i miljøer hvor de unge færdes
- Ved opsøgende arbejde i andre ungemiljøer (fx klubber, projekter, sportsaktiviteter m.v.)
- Ved formaliseret samarbejde med andre offentlige tilbud i Københavns Kommune (fx SOF/Tingbjerg, U-turn og Københavnerteamet) og anden deltagelse i professionelle netværk
- Ved kontakt med en UU-vejleder

De fire tilgange illustreres i de fire cases, hvor case B og D er eksempler på en kontakt, der opstår af det formaliserede samarbejde, mens case A opstår af et opsøgende arbejde i den unges ungdomsklub, og case C er en kombination af opsøgende arbejde på gaden og kontakt med UU-vejleder.

I alle fire tilgange er der fokus på synlighed og tilgængelighed. I **det opsøgende arbejde** overfor de unge, er det vigtigt, at de unge ved, hvor de kan henvende sig for at få vejledning. Det opnår OPS-vejlederne ved at være til stede i miljøet, såvel på gadeplan som i andre ungemiljøer, og på den måde blive mere tilgængelige for de unge. Der gøres også forsøg med mere utraditionelle metoder til at være synlige og tilgængelige. Fx fortæller Københavnerteamet om fodbold i Nørrebrohallen:

”Vi har et fælles tredje med de unge på fodboldbanen. Så opstår snakken jo. Er det vejledning, du vil have, så derover. Så kan de komme og spørge efter fodboldkampen eller i pausen, hvis de har et problem med noget. Så man laver vejledning på de unges præmisses i prime time.”

(Interview med Københavnerteamet)

Også i **det formaliserede samarbejde** arbejder OPS-teamet på at synliggøre den viden og de kompetencer, OPS-vejlederne har i forhold til at hjælpe de unge i gang med uddannelse eller arbejde. Når det professionelle netværk kender til tilbudet, kan de bedre trække på OPS-teamets ressourcer til fordel for den unge. Samtidig er det vigtigt, at samarbejdspartnerne oplever, at OPS-vejlederne er tilgængelige og kan handle hurtigt i forhold til de unge. Københavnerteamet beskriver, hvordan de normalt kan gå i stå med indsatsen over for en ung, fordi kontakten til de almindelige vejledere kan være langsommelig, samtidig med at når tilbudet så endelig er der, er det måske ikke lige det rette. Ventetiden kan ofte være fatal for de unge, som en medarbejder fra Københavnerteamet beskriver det:

”... det er lige præcis der, hvor de[unge] normalt bliver bremsset. Så går man og venter og venter og ryger måske mere og mere hash og bliver mere doven, og så kan det måske være for sent nogle gange.”

(Interview med Københavnerteamet)

Med OPS-teamet og det tætte samarbejde oplever Københavnerteamet derimod, at *”... de er hurtige og gode til at skaffe nye idéer og tilbud til de unge, så de unge ikke føler det der svigt med, at nu går der 3-4 måneder, inden de får et nyt tilbud, for nu har jeg fucket det her op.”* (Interview med Københavnerteamet).

Hvad angår samarbejdet med børne-familieteamet i socialcentret i Tingbjerg fortæller en sagsbehandler i et interview, at den viden om uddannelses- og skoletilbud, hun får gennem samarbejdet med OPS-teamet, ikke har været tilgængelig for hende før. Særligt den viden om de økonomiske muligheder i de forskellige uddannelsesstilbud, som sagsbehandleren har fået gennem samarbejdet, er ny for hende.

Også en medarbejder fra U-turn giver udtryk for, at samarbejdet med OPS-teamet er *”superfedt”*:

”Når [OPS-vejlederen] er her om tirsdagen sker der det at lige så snart en lyst melder sig hos den unge, så er der faktisk en, som er topkvalificeret, som kan svare på spørgsmålene (...) [OPS-vejlederen] har været en rigtig god sparring, han kan noget med den målgruppe. Hvis nogen laver noget, de ikke skal, så deltager han i rummet – i stedet for kun at være studievejleder og træde tilbage. Så ville han ikke få den plads, han får nu.”

(Interview med medarbejder i U-turn)

OPS-teamets beskrivelse af Opsøgende vejledning

I projektperioden har OPS-teamet arbejdet med forskellige modeller for begrebet ”opsøgende vejledning”.

Den umiddelbare opfattelse af opsøgende vejledning, hvor den unge konkret og direkte opsøges i eget lokalområde, er gennemført i forhold til unge på gadeplan på indre Nørrebro, specifikt i forhold til unge i etniske minoritetsgrupper. OPS-vejlederen opholder sig dér på gaden på tidspunkter, hvor unge er til stede typisk i små grupper. OPS-vejlederen kender lokalmiljøet og de sociale bevægelser i bydelen fra deltagelse i sociale og idrætslignende arrangementer, fra ophold i de lokale institutioner og projekter samt fra hjemmebesøg. Dette giver respekt i de etniske forældregrupper og toneangivende ungegrupper og dermed grundlag for ungekontakt og for vejledningsaktiviteter.

Opsøgende vejledning foregår desuden i andre ungemiljøer, f.eks. klubber, projekter og ved diverse unge-/sportsaktiviteter. Det opsøgende arbejde er dér mere indirekte, idet kontakten primært opnås gennem andre klub-/projekt- og socialarbejders status i forhold til de unge. F.eks. er en OPS-vejleder tilknyttet et misbrugsprojekt, hvor han dels sparrer med de ansatte socialarbejdere og behandlere og dels deltager i sociale, samfundsmæssige og uddannelsespræsenterende arrangementer. Dette giver ham anerkendelse og baggrund for individuelle vejledningsforløb med de unge.

En tredje form for opsøgende funktion sker ved, at en vejleder er til stede i en ungerådgivning/ ungeteam i socialcenters børne-familieteam, hvor han ligeledes sparrer med sagsbehandlere og her igennem involveres i sagsbehandlernes unge- og familiearbejde. Samarbejdet med Københavnerteamet har ligeledes en indirekte opsøgende funktion, idet Københavnerteamets medarbejder inddrager OPS-vejlederen i konkrete forløb, hvor den unge er uden uddannelse eller arbejde.

OPS-teamets deltagelse i forskellige netværksarrangementer har ligeledes en lignende funktion, idet de professionelle netværksdeltagere leder OPS-vejlederen til udsatte unge med vejledningsbehov.

OPS-teamet har i organiseringen været meget opmærksom på deres eksistensberettigelse i forhold til **kontakten med UU-vejledere**. Det betyder, at OPS-teamet fra starten har sagt ja til unge fra hele København, hvis de er blevet henvist af en UU-vejleder, selv om de formelle samarbejdsrelationer

primært er opbygget i Tingbjerg og på Nørrebro samt via U-turn. De interviewede UU-vejledere oplever da også OPS-teamet som meget tilgængelige og imødekommende overfor deres henvendelser om konkrete unge⁹. Til gengæld efterspørger de mere synlighed fra OPS-teamet og kunne godt tænke sig, at OPS-teamet her et år efter start meldte tilbage til vejlederne, om det fx er de ”rigtige” unge de henviser, om der er nogle justeringer af målgruppen, og om deres generelle erfaringer i det år, der er gået.

En UU-vejleder beskriver, hvordan samarbejdet om den unge i case C, jf. afsnit 8.3, har fungeret:

”... jeg er stadigvæk vejleder. Og det er stadig væk mig, der laver alt det der omkring udkolingen og så videre. Men jeg har [OPS-vejlederen] som en ”backing-person”. Og som en der kender [den unge] på en anden måde. Og kender familien og så videre, for det gør jeg ikke. (...) [OPS-vejlederen] er den store tillidsperson, han kender ham, han kender hans miljø, han kender alle de der ting. Og altså, jeg er hans vejleder på linie med, skal vi sige, 80 % andre elever. Jeg er på stedet, de kender mig, jeg ved noget om ungdomsuddannelserne og så videre.”

(Interview med UU-vejleder)

I dette tilfælde har samarbejdet været meget tæt, og UU-vejlederen og OPS-vejlederen har brugt hinanden til at holde hinanden ajour med den unges situation hhv. i skolen og i fritiden. I andre tilfælde kan samarbejdet med UU-vejlederne være mindre tæt, og i nogle tilfælde overgiver UU-vejlederen helt den unge til OPS-teamet for en periode¹⁰.

Samme UU-vejleder sætter i interviewet også ord på, hvad der i forhold til den unge i case C har virket for hende i samarbejdet med OPS-vejlederen:

”Jamen, jeg er bange for at vi ikke kunne have succeshistorien med [den unge], hvis der ikke var [OPS-vejlederen]. Fordi jeg kender ikke det ”indvandrerdrengemiljø” godt nok. Jeg kan ikke ramme de unge der, sådan som [OPS-vejlederen] kan. Altså han er en meget vigtig brik i, at det her, det bliver godt. Også fordi han loyalt bakker skolen op. (...) Og så er [OPS-vejlederen] altså også vejleder. Så han kan godt gå ind i nogle vejledningssamtaler med ham, og det ved jeg, at når han gør det, så er det en professionel, der gør det. Hvis det er en støttekontaktperson, så skal jeg jo hele tiden

---

⁹ Ingen af de interviewede UU-vejledere har oplevet at få en ung afvist. Da andre UU-vejledere iflg. OPS-vejlederne har oplevet dette, kan oplevelsen af tilgængelighed muligvis være anderledes blandt disse vejledere.

¹⁰ De meget forskellige måder at samarbejde betyder dog også, at der ikke blandt UU-vejlederne er klarhed om, hvilken relation OPS-vejlederen har. Fx er der nogle UU-vejledere, der i det IT baserede registreringssystem, Fortis, overdrager den primære vejledning til OPS-vejlederen, hvorimod andre bevarer sig selv som primær vejleder og registrerer OPS-vejlederen som sekundær vejleder. For at holde overblik over de unge er det nødvendigt at få klarhed omkring dette.

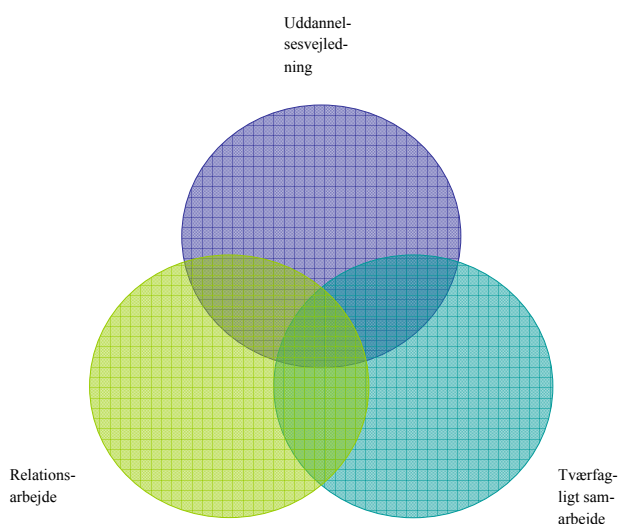
passer på, at de ikke siger noget forkert. Det skal jeg ikke her med [OPS-vejlederen]. Det han siger, det er også rigtigt. Så jeg synes det har været rigtig godt.”

(Interview med UU-vejleder)

Her peger UU-vejlederen også på, hvordan OPS-vejlederen i sit arbejde afgrænser sig fra den ordinære uddannelsesvejledning ved at anvende en helhedsorienteret vejledning, der også indebærer en høj grad af relationsarbejde. Dette uddybes i det følgende afsnit.

6.2 Helhedsorienteret vejledning

Selve vejledningsindsatsen i OPS-teamet er præget af de tre metodiske tilgange, tværfagligt samarbejde, uddannelsesvejledning og relationsarbejde, som tilsammen udgør den helhedsorienterede vejledning:

Balancen mellem de tre tilgange styres af de unges behov for en særlig vejledningsindsats. I denne indsats kunne OPS-teamet nemt komme til at lave egentligt **socialt arbejde**, hvis de stod alene med arbejdet i forhold til den unge. Ved at alliere sig i et tværfagligt samarbejde med fagpersoner fra det sociale område, kan OPS-teamet imidlertid bedre bringe de vejledningsfaglige kompetencer i spil. Alligevel nødvendiggør den særlige kontakt, som OPS-vejlederne må have i arbejdet med målgruppen, at de også arbejder med metoder, som man anvender i socialpædagogisk arbejde. OPS-teamets leder beskriver overvejelserne således:

”For overhovedet at slå til med fire mand i et område, (...) der skønnede vi, at for ikke at blive grebet af at skulle lave en masse socialt arbejde på vejen, (...) hvis vi så allierede os med f.eks. nogle, der arbejdede derude i forvejen, og som havde kontakt med unge i forvejen, så kunne vi måske i virkeligheden slå to fluer med et smæk, nemlig undgå, at vi kom til at lave alt det sociale arbejde, for det gjorde de. Og at de samtidig fik den ressource tilført deres team omkring uddannelse og vejledning, som de (...) ikke havde forstand på. De følte sig i virkeligheden dårligt stillet – og følte sig i virkeligheden også dårligt betjent af vejledningen i øvrigt ...”

(Interview med leder af OPS-team)

I interviewet med Københavnerteamet opridses de forskellige roller klart:

”Det er os, der er inde over den unge i fritiden og i forhold til den handlingsplan, vi lægger. Og OPS-teamet er på i forhold til skolen. (...) Som vejledere kommer de også til at synes om den unge og interessere sig for, hvad der kommer til at ske i fremtiden. Det synes jeg kun er rart med noget engagement. (...) Jeg tror, vi er meget bevidste om vores egne pladser i forhold til det arbejde, vi laver. Fordi de er jo vejledere. Vi kan ikke gå ind og give den vejledning, de laver. Jeg siger ikke, at de ikke kan udføre det arbejde, vi laver, men det er ikke deres job. Der er ikke nogen problemer med rollefordelingen. Vi respekterer hinandens professionalisme.”

(Interview med Københavnerteamet)

I beskrivelsen af arbejdet med en ung, hvor der er en støtte-kontakt-person, der tager sig af den mere sociale indsats overfor den unge, giver en OPS-vejleder også udtryk for, hvor befriende det er for ham at kunne målrette indsatsen mere på de coachende samtaler om uddannelser end på eksempelvis samtalerne med familien.

Den helhedsorienterede indsats er nemlig meget **tidskrævende**. Det er meget forskelligt fra OPS-vejleder til OPS-vejleder og fra ung til ung, hvor meget hver af de tre metodiske tilgange fylder i indsatsen. Men under alle omstændigheder tager det tid at skabe den gensidige tillid, og det tager tid at opdyrke det rette professionelle netværk omkring den unge. Samtidig skal der være tid til rådighed til at være fleksibel og tilgængelig for den unge. Endelig kan det tage tid at afdække hele spektret af problemer, som står i kø for at blive løst, og dernæst at finde skræddersyede løsninger, der passer den enkelte ung. Derfor er det centralt for OPS-teamets arbejde, at de har kontakt med et begrænset antal unge.

OPS-teamet har da også generelt væsentligt mere tid til hver ung sammenlignet med den ordinære vejledning. Mens en ordinær UU-vejleder typisk har 5-600 børn og unge i sin vejledning, har OPS-vejlederne hver især ved status 1. november 2006 mellem 14 og 26 unge tilknyttet. Overfor disse må OPS-vejlederne variere intensiteten i indsatsen efter hver enkelt unges behov for at kunne rumme dem alle i deres vejledning på én gang.

De interviewede UU-vejledere peger også på tiden som en væsentlig årsag til, at de visiterer unge til OPS. De har simpelthen ikke tiden til den indsats, der skal til overfor denne gruppe af unge. UU-vejlederne opfordrer i den forbindelse OPS-vejlederne til at finde og definere deres ’smertegrænse’ med hensyn til, hvor mange unge de kan have i en OPS-vejledning, hvis de stadig skal kunne tilbyde den særlige indsats. For tid er også et nøgleord, der skal tages vare på i arbejdet.

OPS-teamets beskrivelse af Helhedsorienteret vejledning

OPS-teamets særlige målgruppe kræver en mere intensiv vejledning i forhold til at starte/genoptage uddannelse. Mange af de unge, der henvises til OPS-teamet, har haft en meget utilfredsstillende skolegang og har ofte flere mislykkede forsøg med at gennemføre en ungdomsuddannelse bag sig.

Typisk har disse unge få positive erfaringer fra grundskolen eller fra vejledningen dér. Enten kan de ikke huske, at de har været tilbudt vejledning, eller også opfattes den modtagne vejledning som urealistisk i forhold til deres muligheder og interesser.

Når de unge henvises til OPS-teamet, er deres situation ofte så usikker og præget af nederlag, at der skal noget særligt til for at etablere kontakt. De unge har ofte problemer med mange aspekter i deres liv, bl.a. har de ofte en ringe selvtillid i forhold til uddannelse og problemer i forhold til forældre, jævnaldrende, skole, klubben, bolig, økonomi, job osv. De fleste har skoleoplevelser med dårlig trivsel og alvorlig mobning. En del har erfaringer med småkriminalitet og misbrug. Nogle har gæld og bødeforlæg, som de ikke kan klare. De har meget begrænsede forudsætninger for at starte et traditionelt uddannelsesforløb inden for overskuelig tid, hvorfor omveje af utraditionel karakter er nødvendige.

Når kontakten og tilliden med forskellige midler er etableret, er det afgørende, at vejlederen er vedholdende og stiller realistiske forventninger til den unge. Den unge skal stole på, at vejlederen ikke slår hånden af ham, hvis han svigter, f.eks. kommer for sent, handler uhensigtsmæssigt, bliver bortvist/fyret eller på anden måde ikke lever op til planen (se box om løsningsfokuserede samtaler, jf. afsnit 6.2.2). OPS-vejlederen må typisk være konstant opsigende overfor den unge.

En vigtig forudsætning for at fastholde kontakten til den unge og dermed chancen for at gennemføre en plan er, at den unge føler fornødt i at opretholde kontakten. Aftalen mellem den unge og vejlederen kommer nødvendigvis til at omhandle bredere problemstillinger end de umiddelbare uddannelsesmæssige. Der er brug for en bred helhedsorienteret indsats ofte i samarbejde med andre aktører, herunder socialforvaltning, skolepsykolog og andre alternative tilbud. I nogle tilfælde vil det være naturligt, at OPS-vejlederen er tovholder. I andre tilfælde må andre fagpersoner være tovholdere i den helhedsorienterede indsats.

For at skabe forudsætninger for job, uddannelse, uddannelsesforberedende aktiviteter kan det være nødvendigt, at vejlederen også er til rådighed i forhold til løsning af den unges problemer med forældre, bolig, økonomi, behandling, myndigheder, job osv. eller koordination af arbejdet med løsning af disse problemer.

En OPS-vejleder efterlyser i interviewet ligeledes nogle klare rammer for, hvor 'smertegrænsen' er, og hvordan han som vejleder skal prioritere mellem de forskellige unge:

"... jeg har svært ved at sige nej [til at tage en ung ind i OPS]. For jo, jeg vil jo gerne hjælpe den unge. (...) Derfor synes jeg der skal være et system over, hvorfor vi tager de unge – hvorfor tager vi ham, hvorfor tager jeg ham og hvad er begrundelserne? (...) På den måde synes jeg der mangler noget. (...) Det er os, der ikke har gjort vores arbejde godt nok i forhold til indstillingen [af unge til OPS]. Det skal der arbejdes med."

(Interview med OPS-vejleder)

Tværfagligt samarbejde

Mens de organisatoriske rammer for det tværfaglige er beskrevet i kapitel 3 og 4, kan det tværfaglige samarbejde også ses som en metodisk tilgang, der forsøger at imødekomme nogle af de særlige behov, som OPS-teamets unge har. De unges situation er ofte kompleks, og manglende uddannelse eller beskæftigelse står ikke altid forrest i rækken af problemer der kræver løsninger. En af OPS-vejlederne forklarer det således:

"... det er en væsentlig del af det, at man ikke er alt for fagligt snæver i forhold til, hvad man vil hjælpe de unge med. Den helhedsorienterede tilgang, hvor vægten ganske vist er på uddannelse og arbejde - hvis uddannelse er helt urealistisk - men derudover at man også er villig til at snakke om personlige og sociale ting, det tror jeg er væsentligt."

(Interview med OPS-vejleder)

Det tværfaglige samarbejde med andre professionelle er med til at understøtte, hvis ikke afgørende for, at den unge får hjælp med hele sin situation og ikke kun med hensyn til uddannelse og beskæftigelse.

Som metodisk tilgang lægger OPS-teamet vægt på, at det tværfaglige samarbejde er så velfungerende, at det giver et **handleberedskab** i forhold til de unge. Erfaringer viser, at det ofte er i mødet mellem forskellige forvaltninger, at de unge tabes. Den unge kan fx have kontakt til en fagperson i socialforvaltningen, hvor der sættes ind på det sociale område i forhold til den unge. Hvis der ikke samtidig handles på den unges uddannelses- og/eller økonomiske situation, risikerer den unge at falde tilbage i sin tidligere situation. Københavnerteamet beskriver, hvordan samarbejdet med OPS-teamet har en positiv betydning for handleberedskabet over for de unge:

”Timing er vigtig. Nogle gange formår vi at rykke de unge fra det ene sted til det andet. Det er vigtigt for os, at skoledelen også er der. Den skal være der. Men den kan vi ikke arbejde videre på, for det er ikke det, vi skal gøre. Vi er afhængige af, at folk gør det, de nu skal gøre. Men det gør folk bare ikke. Det er sandheden, sådan er det. Også i forhold til den forvaltning [BUF] og vores forvaltning [SOF]. Der er jo mennesker med i det. Så OPS-teamet er der, når der er behov for det. Og de rykker på sagen. Og når vi formår at rykke de unge, så har de også en plan klar til de unge. Og det er det, der er succesen i det her.”

(Interview med Københavnerteam)

Det, der virker, er tilsyneladende, at OPS-vejlederne ikke blot har en viden om uddannelsesmuligheder, som deres samarbejdspartnere ikke har i forvejen, men også at de kan levere den, når den er aktuel for den unge. Som medarbejderen fra U-turn siger om en konkret situation med en ung: *”Det virkede som om OPS-vejlederen kunne skabe en VIP løsning – action på...”* (Interview med medarbejder fra U-turn).

For, at det tværfaglige samarbejde kan fungere, og handleberedskabet kan skabes, er det vigtigt, at der er en tydelig rollefordeling og **koordination** mellem de forskellige fagpersoner. Den unge skal ikke være koordinator på egen indsats. Det kan være svært at overskue viften af forskellige tilbud i København – selv for professionelle. Den unge behøver ikke at kunne mærke, hvor mange fagpersoner der i virkeligheden er arbejder på hans sag, men skal gerne mærke resultaterne af koordinationen.

OPS-teamets beskrivelse af anvendelsen af Logbog som et redskab i det tværfaglige samarbejde

Logbogsbeskrivelse er et af de anvendte redskaber i OPS-teamets vejledning af udsatte unge. Logbogsskrivning kan være en tidskrævende arbejdsform, men den er et godt værktøj for vejlederen idet den giver en hurtig opsummering af forløbet til dato, fastholder vejlederen og samarbejdspartnere på den rette kurs, fungerer som reminder i forhold til delementer, der er gået godt/mindre godt. Dens skriftlige form og skriveprocessen i sig selv tilføjer en ekstra dimension i vejlederens bevidsthed. Den illustrerer helheden og detaljen – op- og nedture. Opture er altid godt, men nedture er ikke nødvendigvis udtryk for et dårligt arbejde, men en del af den proces, som vi gennemlever med den enkelte unge i OPS-teamets målgruppe.

I de fire cases illustreres det på forskellig vis, hvor centralt det tværfaglige samarbejde er for resultaterne i forhold til den unge. Mens case C og D, jf. hhv. afsnit 8.3 og 8.4, er billeder på det succesfulde samarbejde, hvor samarbejdet glider fleksibelt og pragmatisk, illustrerer case A og B, jf. hhv.

afsnit 8.1 og 8.2, at det ofte er hårdt arbejde at få samarbejdet til at fungere så smidigt, at den unge ikke pludselig havner i en klemme mellem forskellige forvaltninger eller forskellige fagpersoner.

OPS-teamets beskrivelse af Vidensformidling som en del af det tværfaglige samarbejde

OPS-teamet har formidlet viden om uddannelser og vejledning til både unge, forældre og fagpersoner. Dette er sket i forhold til en meget varieret målgruppe, som omfatter blandt andet sagsbehandlere og andet personale i socialforvaltningen, unge rollemodeller, forældre med stofmisbrug, etniske forældre og svenske uddannelsesvejledere.

Uddannelsesvejledning

OPS-vejlederne har først og fremmest kompetencer i forhold til uddannelsesvejledning, hvilket har betydning for deres rolle i samarbejdet med andre aktører. Københavnerteamet forklarer i interviewet, hvad det betyder for deres arbejde med de unge, at OPS-teamet kan byde ind med **vejledningsfaglige kompetencer**:

”Det er det, vi har manglet tit, synes jeg, i forhold til hvis man arbejder med de her unge. Hvis de fx stiller et spørgsmål om, hvordan bliver jeg det, hvordan bliver jeg pgu'er, hvordan gør jeg det? Så er man fuldstændig på bar bund. Så har man først skullet ringe til nogen og spørge, og så får man måske ikke lige svar, og der er ikke ret mange, der ved det. Så det er en kæmpe hjælp for os.”

(Interview med Københavnerteam)

Som nævnt i afsnit 2.1 var det i interviewet med en sagsbehandler fra børne-familieteamet i socialcentret i Tingbjerg også tydeligt, at den viden om uddannelses- og skoletilbud, hun får gennem samarbejdet med OPS-teamet, ikke har været tilgængelig for hende før. Hun peger også på, at den ny viden om de økonomiske muligheder i de forskellige uddannelsesstilbud, er vigtig for hende som sagsbehandler. OPS-vejlederne har et overblik og et indgående kendskab til forskellige tilbud og veje til uddannelse og beskæftigelse, hvor bl.a. også deres økonomiske situation tænkes med, så tilbudet bliver helhedsorienteret, og de unge således guides ind i et **forløb med perspektiv**.

Der skal være et minimum af parathed overfor vejledning til stede for, at OPS-vejlederen overhovedet kan tale med den unge om mål for fremtiden. Før dette er til stede, sker arbejdet med den unge ofte med andre professionelle. Men selv når den unge vurderes til at være moden og parat nok til vejledning, skal der arbejdes kontinuerligt med den unges **motivation**, som ofte er skrøbelig og ambivalent. En af OPS-vejlederne fortæller, hvordan han coacher den unge for at få ham til at finde sin egen motivation:

”Jeg tror coaching har betydet meget. Det mål vi har sat, og som han har opnået, det har givet ham et kick. Det er f.eks. sådan noget med, at vi sætter nogle mål sammen i starten. For at du kan klare skolen – hvad skal du gøre? Jeg tænker ved mig selv, kan [den unge] virkelig nå det her til næste gang, eller kan han ikke. Det skal være sådan, at jeg ser, at han godt kan nå det. Så opnår han succes. I starten var det meget noget med at passe skolen. Vi nåede frem til, at han skal passe skolen, -lektier, glem det. Fordi jeg kendte ham – fagligheden – vidste jeg, at han nok skulle kunne følge med, hvis han bare kom. Så ville han være en, der kan svare. Så udviklede det sig. Han er der hver gang. Så kan han mærke, at der er lidt ro. Så sagde jeg til ham, at nu har du passet skolen. Det betyder, at dine forældre ikke er sure på dig, skolen har ikke sagt noget dårligt. Det betyder, at han tænker, at der sker en udvikling i sit liv. Så går han fra at passe skolen til også at læse sine lektier.”

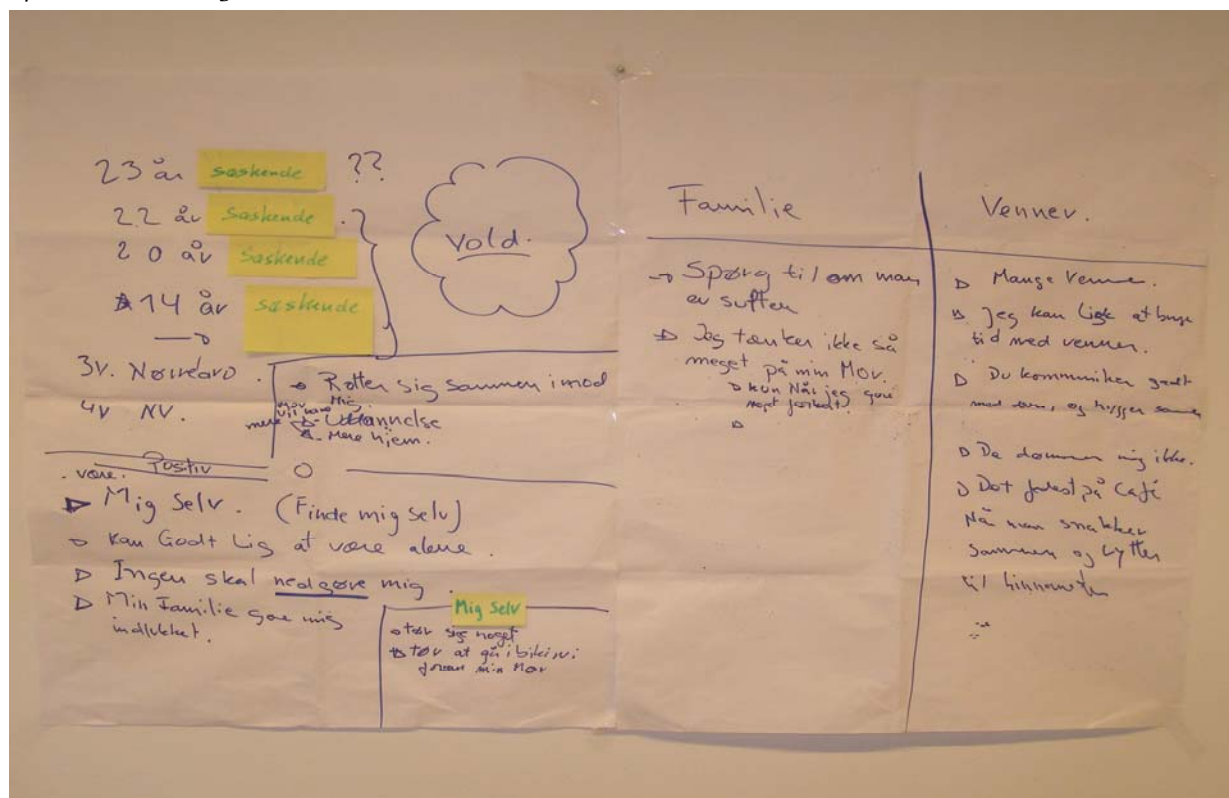
(Interview med OPS-vejleder)

OPS-teamets beskrivelse af Mapping som et redskab i vejledningssamtalen

Mapping er en måde at fastholde og visualisere elementer i vejledningssamtalen. Vejlederen eller den unge skriver udsagn og hovedpunkter på planche under samtalen.

Den skriftlige form giver overblik og viser tyngde og eventuelle modsætninger i den unges synspunkter. Den giver et fælles udgangspunkt for at opsummere og konkludere på den unges udsagn undervejs og ved aftaler for fremtiden. Den unge kan korrigere betydningen af udsagn. Ofte ser en skriftlig formuleret mening anderledes ud for den unge, end da den blev tænkt og sagt.

En vigtig pointe i mapping som vejledningsværktøj er, at den unge kan kontrollere processen og føle ejerskab til mål og aftaler.

Støtte-kontakt-personen i case C, jf. afsnit 8.3, fortæller også, hvordan OPS-vejlederen kunne "... *motivere den unge på en ny måde*" (interview med støttekontaktperson fra SOF). Han fortæller, hvordan OPS-vejlederen hjalp den unge til at melde sig ind i en fodboldklub og fik forældrene til at bakke op om det. Det gav den unge en selvtillid, som han overførte til 'skolemotivation'.

En anden OPS-vejleder vælger at ringe sin egen kammerat op, som han ved, har været igennem noget af det samme som den unge, men hvor historien er endt med en uddannelse fra teknisk skole. Han gennemfører samtalen på medhør, så den unge kan lytte med, og spørger, hvad der for ham skulle til for at komme igennem en uddannelse:

"[Den unge] vidste det egentligt godt, men det hjalp alligevel at høre det fra en, der snart var udlært. Fordi han talte lige fra hjertet. Deres historier minder om hinanden. Så jeg vidste at i stedet for, at jeg fortæller om en malertjans, hvordan det er, du skal være der til tiden, nu ringer jeg til en, jeg ved, der er i det. Og han sad bagefter og tyggede på den. Der kom mange tanker frem i ham efter det."

(Interview med OPS-vejleder)

Der er ofte mange professionelle knyttet til den gruppe af unge, som er tilknyttet OPS, og OPS-vejlederen er ikke altid den tætteste kontakt. OPS-vejlederen skal kunne holde sig tilbage, når andre har den primære kontakt, men skal samtidig vise troværdighed ved både at være tilgængelig, når den unge har brug for kontakten og kunne være vedholdende over for den unge i fælles definerede mål. Københavnerteamet fremhæver, at OPS-vejlederne er gode til ikke at presse de unge ind i noget, de ikke kan magte, men til gengæld holder de et vedholdende pres for, at den unge bevæger sig hen mod et mere langsigtet mål. En medarbejder fra Københavnerteamet udtrykker det således:

"Det er en anden ting, hvor OPS-teamet er rigtig gode. Der er mange, der rask væk smider de unge på teknisk skole, for det gør man jo bare, hvor den unge slet ikke er klar til det eller i stand til at være så boglig. Der er de gode til at sige, at så venter vi med det. Det er ikke så vigtigt, de kommer i skole lige nu. Så kan vi måske tage et praktikforløb eller noget andet. Det er ikke så fokuseret på, "at det skal du bare". Det er vigtigt at se, hvor den unge er henne lige nu. Kan de overhovedet det, vi siger, de skal? Det er rart at opleve nogen, der ikke skal have de unge ind for enhver pris i et eller andet system."

(Interview med Københavnerteamet)

De fortæller, at de unge i målgruppen sjældent er gode til at udtrykke, hvad de rent faktisk gerne vil. *"Nogle gange nikker de ja og tænker "lad mig komme ud", fordi der er pres på derhjemme fra for at komme ud i noget forløb."* Men i samtalen med en OPS-vejleder sker tingene på de unges præmisser, *"... for de bliver spurgt ind til, hvad de vil. Er du nu sikker på, du kan klare det her? Er du*

klar til at kunne gennemføre det her, for det kræver, at du gør sådan og sådan. De stiller hele tiden mulighederne op for de unge. Og det er jo meget vigtigt jo.” (Interview med Københavnerteamet).

En anden måde at arbejde med motivation af den unge er inddragelse af **den unges personlige netværk**. Case C, jf. afsnit 8.3, er et eksempel på, hvordan OPS-vejlederens kendskab til og arbejde med én ung kan åbne døre i forhold til andre unge i samme miljø eller venskabskreds. Men inddragelse af den unges venskabskreds i arbejdet med den unge kan også gå den anden vej. En OPS-vejleder beskriver det således:

”Men for at få de to til at være stabile nok, så er det bedre at have hele gruppen, der kan støtte op, end det er, at man arbejder med en, man skal trække ud af gruppen og dermed være udsat for, at gruppen trækker hårdere, end vejlederen gør.”

(Interview med OPS-vejleder)

En OPS-vejleder beskriver, at det også er vigtigt for ham at arbejde med det hierarki, der er i de grupper, de unge færdes i. Hvis han eksempelvis har en ung i sin vejledning, som er ’leder’ kan han gennem denne forsøge at ’vende stemningen’ i resten af gruppen: *”På den måde kan du bruge dem til at støtte hinanden, det har fungeret rigtig godt.”* (Interview med OPS-vejleder).

OPS-teamet anvender en **løsningsfokuseret tilgang** i deres samtaler med de unge. OPS-vejlederne har deltaget i et kursusforløb i udviklingen og anvendelsen af denne tilgang. Samme kursusforløb har også Københavnerteamet og et par af EGU vejlederne fra UU København taget, om, som Københavnerteamet udtrykker det:

”... i forhold til det løsningsfokuserede er vi jo fælles om at finde metoden sammen. Det er det gode ved, at vi er sammen om at tage det kursus. Så får og skaber vi de samme værdier og grundlag. Så vi også har det samme billede på den unge, så vi ikke ser for mange begrænsninger nu, men i stedet for ser muligheder.”

(Interview med Københavnerteamet).

Også en EGU vejleder fortæller om, hvad der er kommet ud af, at de arbejder ud fra det samme syn på de unge:

”Jeg synes de [OPS-vejlederne] supplerer EGU rigtig rigtig godt. Og metoderne ligner også hinanden meget. Så jeg synes jeg har fået nogle nye legekammerater, nogle nye sparringspartnere.”

(Interview med EGU vejleder).

En OPS-vejleder beskriver det ungesyn, der er resultatet af den løsningsfokuserede tilgang, således:

”Jeg kunne ikke over for nogen ung finde på at sige, at jeg er vejleder for særligt belastede kriminelle, misbrugende unge som nu fx dig. Det kommer slet ikke på tale at møde den unge på den måde. Den anerkendende tilgang er væsentlig.”

(Interview med OPS-vejleder)

OPS-teamets beskrivelse af Løsningsfokuserede samtaler

OPS-teamet arbejder ud fra et positivt ungesyn. Det vil sige, at OPS-vejlederne ikke taler om problemunge, men om kompetente unge, som står i en vanskelig situation, der kræver særlig støtte og opmærksomhed.

Det positive ungesyn styrker de unge, som oplever at blive mødt af en vejleder, som har tillid til, at de kan lykkes. Dette kan være en helt ny oplevelse for den unge, som måske mest har oplevet at blive skældt ud og være til besvær såvel hjemme som i skolen og på gaden. Samtidig med, at det ansvarliggør den unge i forhold til eget liv, sender det positive ungesyn også bolden over på vejlederens banehalvdel, hvis vejledningsprocessen løber ind i vanskeligheder. Hvis noget ikke ser ud til at virke, må vejlederen prøve noget andet. At ville arbejde ud fra et positivt ungesyn kan let blive en lidt sværmerisk hensigtserklæring, hvis det ikke hægtes op på konkrete metoder og praksis. Derfor har OPS-teamet blandt andet arbejdet med at lære sig, implementere og udvikle Den Løsningsfokuserede Samtalemodel i en vejledningssammenhæng.

Den Løsningsfokuserede tilgang (også kaldet LØFT) har især vundet indpas inden for rådgivning, terapi og socialt familiearbejde. OPS-teamets foreløbige erfaringer peger på, at den også har stor værdi inden for uddannelsesvejledning, særligt når vejledningen, som i OPS-teamet, sigter mod at være helhedsorienteret, dvs. inddrager såvel faglige, som sociale og personlige aspekter af den unges situation.

LØFT indgår i forvejen som et centralt element i Københavneruddannelsen, som er en efteruddannelsesindsats, som i disse år gennemføres for medarbejderne i Børne- og Familieteam på udvalgte lokalcentre under kommunens socialforvaltning.

Da en helhedsorienteret vejledningsindsats over for de unge i OPS-teamets målgruppe for at lykkes er afhængig af et godt tværsektorielt samarbejde med de sociale myndigheder, har det været oplagt at søge at arbejde i retning af et fælles ungesyn, begrebsverden og metodegrundlag med socialforvaltningens ungemedarbejdere. Her har OPS-teamet blandt andet fået mulighed for at deltage i Københavnernetværket og Hard Work-uddannelsesgruppen, som begge er en del af Københavneruddannelsen.

Sammen med socialforvaltningens Københavner-team og Vilde Læreprocesser har OPS-teamet iværksat et decideret kompetenceudviklingsforløb i brugen af LØFT i vejledningssammenhænge. Et par af OPS-teamets medarbejdere har desuden ladet en undersøgelse af LØFT indgå i forbindelse med deres deltagelse i erhvervs- og uddannelsesvejlederuddannelsen.

LØFT er en konkret samtaleteknik, som dels gør det ud for en fuldgældig metodik i professionelle samtaler, men kan også bruges som supplement til kendte vejledningsmetodikker. Ud over, at understøtte et positivt ungesyn, der har tillid til de unges kompetencer, er LØFT en metodik, som blandt andet fremmer,

- at målformuleringer baseres på den unges egne ønsker og styrkesider
- at den unge fokuserer mere på sine muligheder end problemer
- at vejlederens fordomme om den unge ikke overskygger vejledningsprocessen
- at den unge får en følelse af "empowerment" i vejledningsprocessen

Se i øvrigt bilag 2 for en beskrivelse af baggrunden for LØFT-metoden og de konkrete redskaber, som indgår i metoden.

Relationsarbejde

OPS-teamets målgruppe er præget af særlige problemstillinger, som kræver en vejledningsindsats, der adskiller sig fra den almindelige UU vejledning ved bl.a. at være mere ressource- og tidskrævende. Samtidig nødvendiggør målgruppens særlige barrierer metoder, der ligger tæt op ad det socialpædagogiske arbejde. Relationsarbejde, der kendes fra det sociale arbejde, er derfor også kendetegnende for den måde OPS arbejder på.

De unge skal kunne mærke, at den kontakt, de får til en OPS-vejleder er præget af troværdighed og gensidig tillid. Det er nødvendigt, at vejlederne ud over en solid faglig ballast er i besiddelse af personlige og relationelle kompetencer. En anerkendende og empatisk tilgang er fundamentet for en relation præget af gensidig respekt og tillid.

En støtte-kontakt-person, der samarbejder med en af OPS-vejlederne beskriver det således:

”Drengene er godt klar over hvem du er - som person. Særligt engagement og personlighed – det er det, der gør en forskel. Det er derfor [OPS-vejlederen] er bedre end alle andre. (...) [OPS-vejlederen] er vældigt engageret. Drengene kan mærke, om man er et menneske for dem og ikke bare en sag.”

(Interview med støttekontaktperson fra SOF)

En OPS-vejleder beskriver også den meget personlige relation til de unge som vigtig i forhold til værdien af hans arbejde i miljøet:

”Det rygtes, hvordan vejledere er. Det er det samme med mit arbejde. Rygter spiller en stor rolle. Samtidig med, når man er i feltet, og de ser en arbejde, – kommunikation betyder rigtig meget. Det er sgu ikke altid jeg er flink ved dem. Jeg står og taler deres sprog, men det er på mine præmisser. Hvis de har lavet noget lort samler vi dem alle sammen og skælder dem ud (...) Man kan godt være lidt hård i tonen. Jeg tror det er meget det med at være ærlig, og ikke nervøs for at sige noget lige fra hjertet, det kan de hurtigt læse. Om det er taktisk eller om det er direkte fra hjertet, det er et svært spørgsmål, for det har jeg aldrig rigtig tænkt over.”

(Interview med OPS-vejleder)

OPS-teamets beskrivelse af Relationsarbejde

OPS-teamet arbejder ikke med socialpædagogik, men tilføjer vejledningsarbejdet en socialpædagogisk dimension. Ofte er de unge fra målgruppen ikke vejledningsparate, når vi møder dem. Det er derfor nødvendigt i første omgang at arbejde på at opbygge en god relation. Vejlederen kan selv være i front i dette arbejde, men i mange tilfælde sker det i samarbejde med støtte-kontaktpersoner og gadeplansmedarbejdere fra Socialforvaltningen, mentorer fra EGU, klubpædagoger, lærere m.fl. Relationsarbejdet fungerer også som en kortlægning af den unge. I takt med, at relationen opbygges kommer der ofte væsentlige oplysninger frem, som den unge holder tilbage ved første samtale. Det kan være forhold, den unge skammer sig over eller ikke har erkendt, drømme, han er blufærdig omkring, eller der kan støde nye problemstillinger til, der gør, at den indledende kortlægning må revideres.

Den relation, som opbygges med den unge, har primært en professionel karakter. I sin form kan den se ud til at have et venskabeligt tilsnit, så den unge kan føle sig tryk i relationen, men det er vigtigt, at vejlederen markerer sig på en måde, som holder mål og retning for vejledningen i fokus.

Det betyder ikke, at vejlederen skal gøre sig til ekspert i den unges liv, men det indebærer, at han altid skal udgøre en troværdig og fast sparringspartner i forhold til den unges oplevelse af sine faglige, personlige og sociale udfordringer.

Relationsarbejdet kan i nogle tilfælde bestå i at tage del i den unges fritidsliv, hvor vejlederen fx følger aktivt med i den unges interesse for fx sport eller musik, blandt andet ved at tage med ud at se en ung spille fodbold.

SMS-beskeder er en vigtig kommunikationskanal, der bidrager til at opbygge en positiv og tryk relation, hvor den unge kan tænke: "Her føler jeg mig godt tilpas. Her kan jeg godt snakke." At vejlederen er villig til at møde den unge på hans banehalvdel er også med til at styrke relationen. Når den unge træffer vejlederen på fx Fisketorvet frem for på et offentligt kontor, bliver den unge klar over, at han har med en person at gøre, som engagerer sig ekstraordinært i hans liv. At have tid til uformelt samvær med den unge på dennes arenaer gør også plads for de "begunstigede øjeblikke", hvor den unge åbner op og bliver i stand til at formulere erkendelser, der giver ham et reelt grundlag for at komme videre.

Arbejdet med relationen gør det af og til også muligt for vejlederen at være den, der går ind og hjælper den unge med at få løst op for dårlig kommunikation på den unges sociale arenaer i familien, skolen eller andre steder. Den unge skal give grønt lys til, at vejlederen fx må tage en konfrontation med faderen. Dette sker i givet fald på en ikke-anklagende måde, hvor vejlederen også søger at give forældrene redskaber til at få en bedre relation til deres barn, hvilket igen kan blive en vigtig del af at understøtte den unge i at fastholde et uddannelsesperspektiv.

I UU København er socialpædagogiske metoder ikke en del af den almindelige vejlederfaglighed. Derfor er det vigtigt, at OPS-teamet i denne nye måde at bruge den personorienterede professionalisme, ikke kommer til at overskride grænsen og blive privat personlig. I SOF, hvor man er mere

vant til anvendelsen af socialpædagogiske metoder, bruges supervision som en integreret del i arbejdet – bl.a. som en hjælp til ikke at tage alle de unges problemer med hjem. Som en af OPS-vejlederne udtrykker det:

”De [unge] ryger ud i meget snavs, og de har en historie bag sig, som er snavset. Der skal man kunne opbygge en eller anden professionel etik, hvor man balancerer mellem på den ene side ikke at blive for personligt involveret, så når man lægger sig til at sove derhjemme, så tænker man ikke på sin egen familie, men man tænker på de unge, man har haft med at gøre. Og på den anden side, at man ikke skal blive distanceret, kold og bureaukratisk, for så kan man netop ikke arbejde med relationen.”

(Interview med OPS-vejleder)

I den forbindelse mener OPS-teamet, at de kunne have gavn af at anvende **supervision**. I forlængelse af problemstillingen oven for fortsætter den samme OPS-vejleder og udtrykker behovet således:

”Jeg tror sgu, det er for stor en opgave for os selv, fordi vi ikke har fagligheden til at være helt skarpe på, hvad det indebærer. I den sammenhæng tror jeg, det kunne være rigtig godt at benytte nogen, der er mere uddannet til det, og som vel at mærke er uden for gruppen. Fordi når vi sidder og snakker om det i gruppen, så er der også alle mulige andre dagsordener, der kører, fordi vi jo er kollegaer. Men at få en person på, som ikke har nogen aktier i det som sådan, vil være en fordel.”

(Interview med OPS-vejleder)

Behovet for supervision vil formentlig opleves forskelligt fra OPS-vejleder til OPS-vejleder, hvilket også hænger sammen med de forskellige metodiske tilgange.

6.3 Udslusning

Ved status den 1. november er kun fire unge udsluset fra OPS. Det er meget vanskeligt at lave en generel definition af, hvornår en ung i OPS' målgruppe ikke længere har behov for at være tilknyttet OPS vejledningen. Vejledningsindsatsen overfor de unge varierer typisk meget i intensitet, og kontakten til den unge varierer også. Den unge kan svinge meget i motivation, og der kan opstå barrierer, som sætter den plan, der er igangsat for den unge, i bero, hvorefter vejledningsindsatsen må starte nogle skridt tilbage, når den unge igen bliver klar til vejledning til uddannelse eller job.

OPS-teamet har derfor endnu ikke fået tegnet grænserne tydeligt op for, **hvornår en ung er i udslusning**, og hvornår han endeligt er udsluset fra OPS. OPS-vejlederne giver i interviewene udtryk for, at det er meget vigtigt for dem at få den diskussion afklaret, især da det jo er vigtigt for dem at begrænse antallet af unge i deres vejledning. Følgende beskriver en OPS-vejleders dilemma i forbindelse med at udsluse en ung, han har udviklet en tæt relation til:

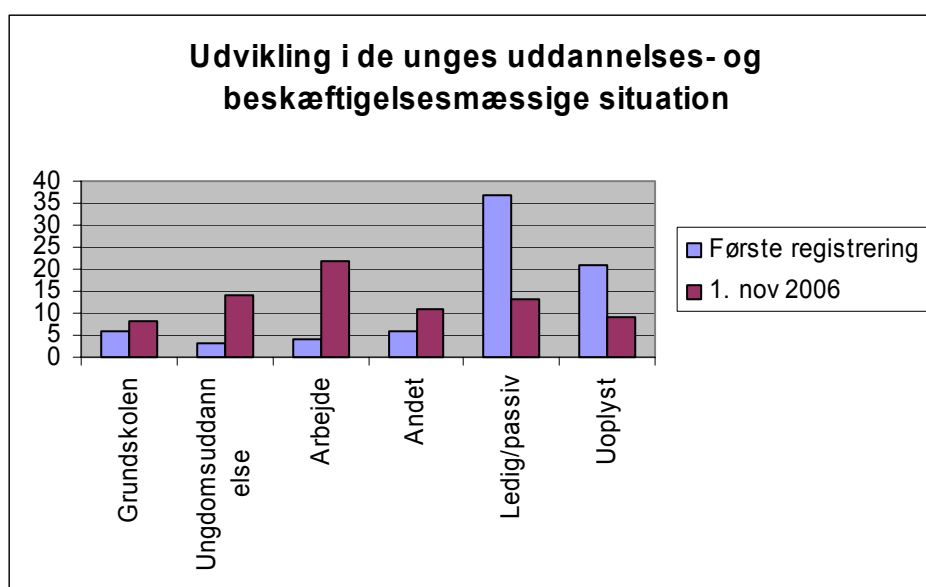
”Jeg har ikke så meget vejledning med ham mere, det hele går perfekt. Hvis man kigger på ham ville man sige, at han er en velfungerende ung, som var egnet til gymnasiet. Men det går hurtigt. Det er det, der er så farligt, for han kan bare falde sammen fra dag til dag. Derfor holder jeg den bare ved lige. Jeg kan spotte tingene hurtigt, hvis der kommer noget. Samtidig med at det samtidig skal virke naturligt – der skal ikke gå tre uger, og så ringer jeg. Det føles lidt kunstigt. Jeg skal holde en levende kontakt. Ellers falder meget af mit arbejde sammen. Hvorfor ringer du nu? Der kommer naturligt sådan nogle spørgsmål frem, hvis man ikke holder kontakten ved lige. Så kan du holde den ved lige bare med sjov, bare du holder kontakten.”

(Interview med OPS-vejleder)

De unges situation har været og vil for nogles vedkommende også fortsat være præget af afbrudte uddannelses- og beskæftigelsesforløb. Hvis det ikke lykkes at fastholde den unge i uddannelse eller beskæftigelse, skal netværket fortsat efter udslusning fra OPS være så velfungerende, at den unge samles op og hjælpes til et andet tilbud.

7 De unges resultater i kontakten med OPS-teamet

Som man kan se af figuren nedenfor, er det i høj grad lykkedes OPS-teamet at vejlede de unge fra at være ledige/passive til enten arbejde eller uddannelse eller andet målrettet forløb, der på sigt kan føre til uddannelse eller beskæftigelse. Således var 71,4 % af de unge i gang med grundskole, ungdomsuddannelse, arbejde eller andet af de unge ved status 1. november 2006. I samme periode er det lykkedes at nedbringe procenten af ledige/passive fra 48,1 % til 16,9 % af de unge.

De typer **ungdomsuddannelser**, som de unge kommer i gang med, er først og fremmest grundforløb (5 unge) og læreplads/mesterlære (5 unge). Tre er startet på HF eller gymnasiet, mens en er uoplyst.

Den type **arbejde**, de unge får, er ufaglært og har ofte en midlertidig karakter. Arbejdet kan både være fuldtid og deltid. Målet kan være at afprøve et erhverv, at få erhvervsmæssige kompetencer eller at holde den unge beskæftiget, indtil andet tilbud kan igangsættes. Samtidig er der ofte et mere langsigtet mål om uddannelse. En af de unge har fx som kortsigtet mål at fastholde arbejde i Post Danmark, mens der i det langsigtede mål er mere fokus på uddannelse. I arbejdet har denne ung svære problemer med sygdomsfrekvensen, som der så arbejdes med. Et par af de unge er tilmeldt en ungdomsuddannelse, men har midlertidigt arbejde indtil de skal starte.

Anden beskæftigelse kan være aktiveringsforløb, produktionsskole, KNU Nye Veje og skånepraktik.

For de unge, hvor den uddannelses- og beskæftigelsesmæssige situation er **uoplyst** ved status 1. november er der typisk tale om unge, som er blevet optaget i OPS-teamet umiddelbart før 1. november, hvorfor deres situation endnu ikke er afklaret.

Dog vokser træerne ikke ind i himlen. Kontakten med de unge er ofte karakteriseret ved to skridt frem og et tilbage. De unge har tidligere oplevet mange brudte forløb, og selvom de unge nu er tilknyttet OPS, kan det stadig være **vanskeligt at fastholde dem i uddannelse og job**. Således har fem afbrudt teknisk skole, en har afbrudt SoSu, en har afbrudt gymnasiet og fem har afbrudt andre uddannelses tilbud (EGU, Nye veje, startkursus og TAMU junior) *efter* optagelse i OPS.

Trods det, at OPS-teamet umiddelbart er gode til at sammensætte individuelle tilbud, der passer til de unges situation, oplever OPS-teamet i deres arbejde, at der mangler relevante undervisningstilbud til målgruppen. OPS-teamet oplever, at der mangler ordinære tilbud, der kan give de unge den anerkendelse og tid, der er nødvendigt for, at de motiveres til at arbejde målrettet med de problemer, de har indlæringsmæssigt, personligt og socialt.

Tilknytningen til OPS-vejledningen har en anden karakter end den ordinære vejledning. Den unges motivation kan være skrøbelig, og der skal ikke altid så meget til at vælte læsset og gøre situationen uoverskuelig. Den unge kan være motiveret og være klar til uddannelse den ene uge, men ugen efter kan billedet se helt anderledes ud. Derfor er det vigtigt ikke blot at vurdere OPS-teamets succes ud fra, hvorvidt de unge umiddelbart kommer i uddannelse eller ej. OPS vejledningen er en længerevarende kontakt til den unge, som på sigt skal støtte den unge til at gennemføre uddannelse. Det er derfor også centralt at se på forskellige forhold i de unges situation, som er med til at styrke eller svække de unges mulighed for fastholdelse i et uddannelsesforløb.

På den baggrund har OPS-vejlederne arbejdet med og løbende foretaget et fagligt skøn af de unges situation på de fire faktorer, 1) Personligt netværk 2) Professionelt netværk 3) Vejledningsparathed/modenhed 4) Social belastningsgrad, jf. kap. 5 om målgruppen.

7.1 Vurdering af de unges situation ved status 1. november

Ud fra OPS-vejledernes faglige vurdering af de unges situation ved den indledende kontakt og igen ved status 1. november er det tydeligt, at OPS-teamets indsats især har en effekt i forhold til det professionelle netværk omkring den unge samt den unges vejledningsparathed/modenhed. OPS-teamet ser da også disse to faktorer, som de områder hvor de har størst mulighed for at sætte ind og samtidig er det de områder, hvor man først vil se resultaterne.

”Det med det personlige og sociale netværk, det er svært og tager lang tid. De skal måske i gang med en ny skole og have nye venner, det tager lang tid. Det professionelle netværk og vejledningsparathed er ligesom det, vi kan arbejde med.”

(Interview med OPS-team)

Personligt netværk

I udviklingen fra de unges optagelse i OPS til status 1. november vurderer vejlederne, at 23 % af de unge har oplevet en forbedring i deres personlige netværk, mens det for 64 % er uændret. Det er især unge, der ved den første kontakt blev vurderet til at have et ringe personligt netværk, som ved status har oplevet en forbedring.

Professionelt netværk

I udviklingen fra de unges optagelse i OPS til status 1. november vurderer vejlederne, at 60 % af de unge har oplevet en forbedring i deres professionelle netværk, mens det for 27 % er uændret. Det er især unge, som ved første kontakt blev vurderet til at have et ’ringe professionelt netværk’, som ved status har ’hverken ringe eller godt’ samt ’godt professionelt netværk’ (svarende til trin 3 og 4 på skalaen fra 1-5, hvor 1 er det mest negative og 5 det mest positive, jf. kapitel 5). Men også en stor gruppe af unge, som ved første kontakt blev vurderet til at have et professionelt netværk, der hverken var godt eller ringe (trin 3), har gennemgået en positiv udvikling og vurderes nu til at have et godt professionelt netværk (trin 4).

Tendensen ses også i OPS-vejledernes registrering af samarbejdet med det professionelle netværk omkring konkrete unge. I forhold til de 77 unge har OPS-vejlederne vurderet, at 232 samarbejdspartnere ville være relevante, hvilket gennemsnitlig er tre pr. ung. Ved status 1. november 2006 har der været konkret samarbejde med 247 samarbejdspartnere, hvilket er 3,2 i gennemsnit pr. ung. De,

der hyppigst er samarbejdet med, er UU-vejledere, socialrådgiver/sagsbehandler, forældre, skole og BUF.

OPS-teamets samarbejdspartnere	Antal unge indstillet	Planer om samarbejde ved start	Konkret samarbejde fundet sted 1. nov.
UU-vejleder	25	57	45
Socialrådgiver/sagsbehandler	12	26	28
Ungerådgiver	6	8	6
U-turn	6	6	4
Støtte-kontakt-person	6	6	10
Andre SOF	3	7	3
Mor	3	29	24
Andre	3	9	25
Skole	1	11	17
Andre BUF	1	8	18
Den Sociale Døgn	1	1	1
Værge	1	2	2
Andre private	1	11	8
PPR	0	3	3
Sønderbro	0	0	0
Døgnkontakten	0	0	2
Sagsbehandler BIF	0	2	3
Far	0	21	16
Klub/Fritid	0	11	7
Faglig mentor	0	1	3
Social mentor	0	2	2
Arbejdsgiver	0	2	8
Kriminalforsorgen	0	9	5
SSP	0	0	0
Projekt/SUF	0	0	7
	69	232	247

Ud over samarbejdet i forhold til konkrete unge har OPS-vejlederne også et mere generelt samarbejde, som ikke er knyttet til konkrete unge, men mere handler om fælles faglig udveksling. For at få et billede af dette samarbejde har OPS-vejleder i en tilfældigt udvalgt uge opgjort antallet af konkrete kontakter, hvilket kan ses i tabellen nedenfor. Tallene ser umiddelbart ud som om der er stort set lige mange af de forskellige typer kontakter, på nær andet. Imidlertid dækker antallet af kontakter over store udsving fra vejleder til vejleder, hvilket afspejler deres forskellige måde at arbejde på.

Sparring	
UU København	32
Andre kommunale aktører	38
Andre ikke-kommunale aktører	21
Familie og venner	34
Andet	2
Antal kontakter i alt	127

Vejledningsparathed/modenhed

I udviklingen fra de unges optagelse i OPS til status 1. november vurderer vejlederne, at 43 % af de unge har oplevet en forbedring i deres vejledningsparathed/modenhed, mens det for 55 % er uændret. Det er især unge, der ved første kontakt blev vurderet til at have en hverken høj eller ringe vejledningsparathed/modenhed (trin 3), som ved status vurderes til at have en høj vejledningsparathed (trin 4). Men næsten lige så mange unge har gennemgået en udvikling fra ringe til hverken ringe eller god vejledningsparathed/modenhed (en udvikling fra trin 2 til 3).

Social belastningsgrad

I udviklingen fra de unges optagelse i OPS til status 1. november vurderer vejlederne, at 26 % af de unge har oplevet en forbedring i deres sociale belastningsgrad, mens det for 53 % er uændret. Det er især unge, der ved første kontakt blev vurderet til at have en høj social belastningsgrad, som ved status bliver vurderet til at have hverken en høj eller lav social belastningsgrad (en udvikling fra trin 2 til 3).

Afslutningsvist på de ovenstående fire faktorer, som beskriver den unges situation, skal det bemærkes, at det er meget forskelligt fra OPS-vejleder til OPS-vejleder – og fra ung til ung – hvor indsatsen fokuseres. Overordnet målretter OPS-vejlederne dog deres indsats i forhold til vejledningsparatheden/modenheden samt det professionelle netværk. Deres indsats rettes også i større eller mindre grad mod det personlige netværk og den sociale belastningsgrad. I denne del af indsatsen arbejder OPS-teamet ikke direkte med socialpædagogik, men tilfører vejledningsarbejdet en socialpædagogisk dimension i det relationsarbejde, der er nødvendigt for at opnå et tillidsforhold til den unge. Ofte sker dette i samarbejde med de fagpersoner, der netop arbejder socialpædagogisk, jf. i øvrigt afsnit 6.2.3. Som en af OPS-vejlederne udtrykker det i beskrivelsen af arbejdet med en ung, hvor der er en støttekontaktperson:

”Samarbejdet med kontaktpersonen skal vi heller ikke glemme. Han bruger mere tid til det sociale. Når jeg har ham, er det meget coaching. (...) Kontaktpersonen drikker kaffe med ham, går i biografen. (...) I andre sager kan det godt være mig, hvis der ikke er en kontaktperson. Men når der er det, så prøver jeg at udnytte kontaktpersonens arbejde. Han tager sig af det sociale, og jeg laver coaching, vejledning.”

(Interview med OPS-vejleder)

8 Cases

8.1 A: Helhedsorienterede løsninger kræver overskridelse af de forvaltningsmæssige grænser

”Hver af os har nogle strenge, vi kan spille på, og sammen kan vi gøre rigtig mange ting. Indsatsen omkring A er meget eksemplarisk som en helhedsorienteret indsats overfor unge. Problemet er bare, at vi alle sammen er indenfor den samme sfære eller den samme forvaltning. Så vi kan ikke gå ud og udrette mirakler i andre forvaltninger. Det har vi brug for en gang i mellem.”

(Interview med EGU-vejleder)

A's baggrund

A er en ung mand med flerkulturel baggrund. Da han starter forløbet med OPS-vejlederen er han hjemmeboende, ledig og forsørges af hjemmet. Han har 9 års skolegang fra fire forskellige grundskoler bag sig og en afgangsprøve, som det kun med nød og næppe er lykket ham at få. Højeste karakter på FSA-beviset er 6, så det faglige udbytte af folkeskolen har været magert. A har tre gange forsøgt sig med en ungdomsuddannelse og er hver gang faldet fra. Tidligere har han været en del af et kriminalitetstruet ungdomsmiljø, og han har også selv fået pletter på straffeattesten. A har valgt at trække sig fra dette miljø, men har svært ved at finde noget at sætte i stedet, hvorfor han i en periode er i fare for at falde tilbage. A har en svag hjemmebaggrund med arbejdsløshed og ingen konkret opbakning. Faderen er stået af, og moderen har ingen gennemslagskraft i forhold til A.

A's forløb i OPS

A bliver tilknyttet OPS gennem sin ungdomsklub, hvor OPS-vejlederen laver opsøgende vejledning. Denne indgår i en tæt samarbejde med andre professionelle omkring A. Særligt tæt er samarbejdet med lederen af projekt High Five og en EGU vejleder. De tre kan supplere hinanden på en måde, så de kan gribe ind og sammen støtte op om A, når han i perioder har behov for ekstra støtte. A ønsker et fritidsjob og en praktikplads og i den forbindelse aktiveres det netværk, som projekt High Five, EGU vejlederen og OPS-vejlederen til sammen kan trække på. A har desuden meget svært ved at være stabil i forhold til job og uddannelse, og han kan have svært ved at have flere bolde i luften på én gang.

A har derfor behov for intensiv støtte, da han går i gang med et EGU forløb. EGU vejlederen skaffer A en mentor i tilknytning til praktikpladsen, og der bliver skabt samarbejde med en kontaktlærer på ungdomsuddannelsen, som A i forvejen har et godt forhold til. A har fortsat svært ved at være stabil men opnår undervejs i forløbet erhvervsrelaterede kompetencer som at huske at sygemelde sig ved fravær og møde præcist om morgenen.

I samarbejdet opnås således den helhedsorienterede indsats, som skal til for at fastholde A i uddannelse og job. Karakteristisk for de unge, som er i OPS, er det dog et langt sejt træk, som ofte går to skridt frem og et tilbage. A mister sin praktikplads, hvor han kun er på prøve, da han ikke længere har tålmodighed til at vente på at komme i gang på rigtig praktikløn. Projekt High Five skaber kontakt til en eventuel ny læreplads til A, men da det mislykkes, begynder det at knibe for A, som starter på kontanthjælp, da han i mellemtiden er fyldt 18 år.

BIF bliver nu en vigtig samarbejdspartner, men her viser der sig dog meget hurtigt at være en barriere. Projekt High Five har imidlertid fundet en virksomhed, der er interesseret i på sigt at tage A i lære, men gerne vil have ham til at starte i virksomhedspraktik. A starter i virksomheden og er de første 14 dage på kontanthjælp, hvorefter Egu vejlederen tager kontakt til BIF og får at vide, at A er i målgruppen for løntilskud. De søger derfor om en løntilskudsordning til A, som får afslag med den begrundelse, at han ikke skal i løntilskud, men derimod skal i uddannelse. A er nu blevet stillet i udsigt af virksomheden, at de kan tage ham i lære efter cirka tre måneder, men hvis han ikke får løntilskud, kan han kun fortsætte i virksomheden med kontanthjælp, hvilket er ulovligt. EGU vejlederen får hurtigt arrangeret en EGU-aftale med virksomheden, hvorigennem han får en dobbelt mentorordning således, at han både har en social og en faglig mentor. Men EGU aftalen indebærer, at A skal i lære 3 måneder efter opstart, og så kan EGU ikke længere yde mentorordning, løntilskud, transporttilskud mv., fordi han så overgår til anden uddannelse. Derfor er det svært at lægge en mere langsigtet plan, hvis ikke samarbejdet med BIF kommer i stand. Vejlederne arbejder i skrivende stund videre på sagen med BIF og håber på en konstruktiv løsning.

Analyse

A er som case atypisk i den forstand, at OPS-vejlederens indsats mest er administrativ og i høj grad består af netværksarbejde. Opgaverne omfatter blandt andet kontakt til tekniske skoler om særlige støtteordninger, koordination af kursusforløb, mentorordninger, men også kontakt til den unge ved udredning af forskellige problemer, følgeskab ved virksomhedsbesøg mv. Derimod er A et eksempel på, hvordan der kan være kriser flere steder i den unges liv samtidig – og de hænger oftest uløseligt sammen. Dette er meget symptomatisk for de unge i OPS vejledningen, og det kræver en langsigtet helhedsorienteret vejledningsindsats, hvor et godt fagligt og personligt netværk er afgørende. I det faglige netværk, der har været i spil omkring A, har hver samarbejdspartner forskellige strenge at spille på og til sammen kan de udrette mange ting. Men hvis helhedsorienteringen ikke når ud over de forvaltningsmæssige grænser, og den er begrænset til de fagpersoner, der arbejder på samme måde, er det svært at yde den stabile indsats, det kræver at få en ung som A fastholdt i uddannelse og arbejde.

8.2 B: Relationsarbejde og opdyrkning af det professionelle netværk kræver tid og ressourcer

”Det er også det, jeg skal tænke på, at bare fordi han ikke står hos en automekaniker, behøves det ikke at være dårligt. Men det er sådan jeg har det jo. Så fik jeg ikke klaret det.”

(Interview med OPS-vejleder)

B's Baggrund

B er en ung mand med etnisk dansk baggrund. Da han starter forløbet med OPS-vejlederen, er han hjemmeboende og forsørges af hjemmet, da han er ledig. Han har 9 års skolegang med afgangsprøver i dansk og matematik samt et alternativt skoletilbud kombineret med misbrugsbehandling i U-turn bag sig. B er del af et kriminelt miljø og har en del betingede domme og voldsepisoder bag sig. Han kommer umiddelbart fra et hjem med stærke forældre, som forsøger at støtte op omkring deres søn, men med ledigheden stiger konfliktniveauet for B såvel i hjemmet som på gaden. Det er svært for B at komme væk fra den omgangskreds, som gang på gang bringer ham i uføre.

OPS-vejlederen bliver kontaktet af en medarbejder fra U-turn lige efter, at han har indledt et samarbejde med institutionen. OPS-vejlederen skal have en fast dag i institutionen, hvor han opholder sig sammen med de unge og medarbejderne i og omkring undervisningen. B er på det tidspunkt udskrevet af U-turns behandling og har siden forgæves gjort flere forsøg på at komme i gang med noget. Nu kontaktes institutionen dog af faderen, der søger om hjælp til B, som er faldet fra sin ungdomsuddannelse.

B's forløb i OPS

Medarbejderen i U-turn føler umiddelbart, at mulighederne for B er udtømt og får hurtigt arrangeret et møde med OPS-vejlederen, som kan præsentere B og faderen for nye og mere rummelige uddannelses tilbud, som også indebærer en indtægt. OPS-vejlederen indleder et samarbejde med Bs støttekontaktperson. Ved hjælp af ham opbygger OPS-vejlederen et tillidsforhold til B og får mulighed for at arbejde med Bs motivation til uddannelse ved bl.a. at tage fat i stofmisbruget og kriminaliteten. Der arrangeres et møde med en EGU-vejleder og det ser ud til, at det vil lykkes at få en EGU aftale i stand, da B pludselig bliver rodet ind i endnu en voldsepisode. OPS-vejlederen oplever, at B i den forbindelse i en periode forholder sig tavs i forhold til ham, og den gode og tætte kontakt, OPS-vejlederen havde opnået med B, ændrer sig pludselig. OPS-vejlederen søger forgæves kontakt til støttekontaktpersonen, som hidtil har været en tæt og uundværlig samarbejdspartner for OPS-vejlederen i kontakten med B. Samtidig arbejder OPS-vejlederen videre på at finde en virksomhed til B, og finder da også en og får et møde i stand med B og virksomheden. B dukker imidlertid ikke op, da han i mellemtiden er kommet på andre tanker og er kommet ind på TAMU ved hjælp af sin støttekontaktperson. Siden er kontakten mellem B og OPS-vejlederen taget op igen, men OPS-

vejlederen holder sig nu mere på sidelinien og afventer kontakt fra støttekontaktpersonen, hvis B igen skulle få behov for OPS vejledning.

Analyse

B er som case et eksempel på, hvordan der skal meget tid og tålmodighed til at arbejde med de unge, der er i målgruppen for OPS vejledningen. En sådan indsats kræver et stærkt netværk. Når samarbejdet i det faglige netværk omkring den unge af forskellige årsager kiks, kan det have store konsekvenser for det øvrige netværk, OPS-vejlederen har fået aktiveret med det formål at få den unge i arbejde eller uddannelse. Samtidig er B et tydeligt eksempel på, hvordan kriserne i den unges liv ofte spreder sig som ringe i vandet. To skridt frem uddannelsesmæssigt kan hurtigt ændre sig til tre skridt baglæns, hvis der sker noget afgørende på en anden front i den unges liv. Her er en stabil, helhedsorienteret og meget langsigtet indsats nødvendig og værdien af et velfungerende og stærkt professionelt netværk er uvurderlig.

8.3 C: Tæt og smidigt samarbejde betyder, at de professionelle alle kommer til at bruge spidskompetencer i forhold til at støtte den unge

”Denne historie holder – den slutter ikke med den uheldige ting med politiet, der ville have ødelagt hele hans fremtid. Man skal bare håbe, at der ikke sker noget.”

(Interview med OPS-vejleder)

C’s baggrund

C er en ung fyr med flerkulturel baggrund. Da han starter forløbet i OPS er han hjemmeboende og forsørges af hjemmet. Han er undervisningspligtig og har tidligere ophørt skolegang i 8. klasse, fordi han har afsonet en dom i 8 måneder. Nu er C startet i en skole, som ellers har elever fra et andet og mindre socialt belastet kvarter, end det han kommer fra. C har en overvejende velfungerende familie, får opbakning i hjemmet og fungerer godt fagligt, men er i fritiden en del af en venskabskreds, som opholder sig på gaden i det udsatte boligområde. Her roder han sig ofte ind i voldsepisoder og er meget i politiets søgelys.

C’s forløb i OPS

OPS-vejlederen kender i forvejen C fra miljøet, og da der til et møde med nogle UU-vejledere bliver talt om C angående en særligt grov voldssag, kontakter han den UU-vejleder, som har C i sin vejledning. OPS-vejlederen finder det helt oplagt og meget relevant at tage C ind i sin vejledning. Metodisk arbejder han meget med de unges venner og familie, og som vejleder for C kan han bruge det meget nære kendskab, han i forvejen har til nogle i vennekredsen – han har bl.a. allerede Cs

bedste ven i sin vejledning. Samtidig kan han også gennem C skabe kontakt til nogle af de unge i kredsen, som han ikke har så nær en relation til. Fokus med OPS vejledningen er at hjælpe C til at holde sig ude af ballade i fritiden, så han kan passe sin skole. Samtidig er C ved at miste modet i forhold til uddannelse og fremtid på grund af de ting, han roder sig ud i i sin fritid.

Rollefordelingen i samarbejdet med UU-vejlederen bliver hurtigt klar. OPS-vejlederen skal holde sig væk fra skolen, bl.a. så de to verdener – skole og fritid – bliver holdt adskilt. UU-vejlederen kontakter så OPS-vejlederen med det samme, hvis der sker noget i skolen, som har relevans for ham – og omvendt. Således opstår der en meget tæt kontakt mellem skole og fritid, da UU-vejlederen også sørger for at holde Cs lærer underrettet. C er indforstået med samarbejdet og kan også godt forstå de to vejlederes forskellige roller. OPS-vejlederen fungerer som tillidsperson på det personlige plan og hører til i den private sfære, og UU-vejlederen leverer den mere faktuelle viden om uddannelses-systemet og hører til i skolen. Et eksempel på samarbejdet er da C i en periode begynder at komme for sent i skole. UU-vejlederen bliver informeret af læreren og formidler det videre til OPS-vejlederen – og ikke til hjemmet eller støttekontaktpersonen, som de normalt ville gøre. OPS-vejlederen tager så sagen op med C og sørger også for at inddrage familien.

OPS-vejlederen samarbejder også tæt med Cs støttekontaktperson, som også har et meget indgående kendskab til det miljø, C færdes i. Støttekontaktpersonen, som også er gadeplansmedarbejder, holder OPS-vejlederen orienteret om, hvad der sker i miljøet stort set på alle tider af døgnet. Samtidig sparrer de med hinanden omkring deres arbejde med C. OPS-vejlederen kan nemmere 'puste C i nakken' end støttekontaktpersonen kan. De har den samme helhedsorienterede og meget opsøgende tilgang til arbejdet med de unge, men hvor støttekontaktpersonen har socialt samvær med C, arbejder OPS-vejlederen mere coachende og målsættende med ham. Og hvor støttekontaktpersonen arbejder med det sociale og det kriminalitetsforebyggende, kan OPS-vejlederen supplere med et stort kendskab til skoletilbud og til metoder til at motivere de unge til uddannelse.

Da OPS-vejlederen får C i sin vejledning trækker støttekontaktpersonen ham på banen i forhold til forældrene, som han længe har haft svært ved at komme igennem til. Da familien i forvejen kender og respekterer OPS-vejlederen kan denne hjælpe støttekontaktpersonen til at skabe en bedre relation til forældrene. OPS-vejlederen bruger sin kontakt til familien til at få forældrene til at bakke op om, at C starter i en fodboldklub. Succes med fodbold giver C selvtillid, hvilket hurtigt bliver overført til skolemotivation.

Den nye skole fungerer efterhånden rigtig godt for C. Han formår at afvise de lidt grænsesøgende drenge, som straks opsøger ham på skolen, fordi de kender ham fra det miljø, han kommer fra. Samtidig bliver han godt modtaget af sine klassekammerater. OPS-vejlederens coachende tilgang til C, hjælper C til at sætte nogle realistiske mål for sig selv, så det langsomt går i den rigtige retning mht. at passe skolen, hvilket også skaber mere ro i hjemmet. C får efterhånden så gode karakterer,

at han bliver erklæret egnet til gymnasiet. Med OPS-vejlederens hjælp får C også skrevet en jobsøgning, som resulterer i et fritidsjob, som også ser ud til at fungere rigtig godt.

Den metodiske tilgang med at arbejde med den unge gennem vennerne giver også resultat i forhold til Cs bedste ven, som jo også er i OPS-vejlederens vejledning. Motivationen smitter af og han kommer i gang med et forløb i en specialskole. Som støttekontaktpersonen siger efterfølgende: *”Arbejder man med den rigtige i gruppen kan man arbejde indirekte med fem andre.”*

Analyse

C er som case et eksempel på, hvordan succes for de unge i OPS' målgruppe kan hænge i en meget tynd tråd. C er nu objektivt set en velfungerende ung, som er vurderet egnet til gymnasiet. Men hænger han ud med de forkerte på det forkerte tidspunkt, kan det hele falde sammen igen fra dag til dag. Én tilgang til en løsning af netop denne problematik er således et tæt professionelt netværk omkring den unge og et tæt samarbejde med den unges familie og venner.

8.4 D: Det formaliserede samarbejde giver handleberedskab i forhold til den unge

”... jeg, eller vi, har jo altid siddet ude på vores egen lille pind, i gåseøjne 'isoleret' et sted. Og så når vi skulle have fat i socialforvaltningen, så skulle man først til at finde ud af, hvem er det så vi skal snakke med om noget. Frem og tilbage. Så her går det stærkt når vi skal have lavet en plan.”

(Interview med OPS-vejleder)

D's baggrund

D er en ung mand med etnisk dansk baggrund. Da han starter forløbet i OPS er han tæt på de 17 år, ledig og på offentlig ydelse. Han bor hos sine forældre i et socialt belastet område, hvor han er en del af en kerne af unge, som er kendt af såvel politiet som socialforvaltningen. Han har adskillige kriminelle forhold bag sig og et stort hashmisbrug, som han også deler med en nær slægtning. Generelt er der ikke nogen støtte at hente i hjemmet. D er undervisningspligtig og har afbrudt sin skolegang i 9. klasse. Før han ragede uklar med skolen, nåede han at gennemføre enkelte afgangsprøver. Han har gået på 5 skoler, heraf udgør de 4 alternative skoletilbud.

D's forløb i OPS

D bliver tilknyttet OPS-teamet i forbindelse med, at Københavnerteamet starter i Tingbjerg/Brønshøj-Husum-området og udvælger D som en af de unge, de vil arbejde med. OPS-vejlederen har i forvejen et tæt samarbejde med den lokale socialforvaltning, hvor han har fået til-

delt et kontor. Da SOF og Københavnerteamet indgår aftale om D og vurderer, at denne har behov for uddannelsesvejledning, bliver OPS-vejlederen inddraget på et af de møder, som de tre parter holder ugentligt. Ved et af de første møder mellem SOF og D deltager OPS-vejlederen. I samarbejde med D udarbejder sagsbehandleren og OPS-vejlederen en plan, der betyder, at D snarest muligt skal begynde på Startkursus. Dette forløb starter godt for D, men afbrydes imidlertid, da D bliver surrogatfængslet for et tidligere kriminelt forhold. D skal nu afvente en samlet dom på alle sine forhold.

I mellemtiden arbejder sagsbehandleren, Københavnerteamet og OPS-vejlederen tæt sammen om at udarbejde en plan for D, som vil få indflydelse på udformningen af den endelige dom. Resultatet bliver, at D skal starte som arbejdsdreng samtidig med, at arbejdet med at skaffe ham en hybel bliver intensiveret. OPS-vejlederen får kendskab til projekt High : Five og inddrager projektlederen herfra, som hjælper med at finde en virksomhed til D. D får ligeledes en faglig mentor tilknyttet. D's plan har også det perspektiv, at klarer han arbejdet på tilfredsstillende vis, vil han blive indstillet til EGU. Men da D har været på arbejde første dag falder planen sammen. Det er simpelthen gået for hurtigt for ham og arbejds karakter var af en beskaffenhed, han ikke fysisk kunne matche.

I bakspejlet er de professionelle i netværket enige om, at de blev for ivrige i bestræbelserne på at skabe det bedst mulige for D. Men forløbet har dog imidlertid gjort D mere motiveret for at komme i gang med noget konstruktivt, så High: Five- projektlederen, sagsbehandleren, den tilknyttede fra Københavnerteamet og OPS-vejlederen udarbejder sammen med D en ny plan. OPS-vejlederen og High: Five projektlederen holder i den forbindelse nogle afklarende samtaler med D, og gennem High: Five kan D nu starte som arbejdsdreng i en ny virksomhed. Nu fokuserer Københavnerteamet og OPS-vejlederen meget på de små delmål i den proces, det er for D at blive bekendt med arbejdslivet. Går alt tilfredsstillende indstilles D til et EGU- forløb, der skal starte nogle måneder efter. Virksomheden er åben for muligheden for at finde en læreplads til D. Imidlertid må D dog nøjes med den meget lille praktikløn fra socialforvaltningen, og han keder sig i arbejdet. Da han er under 18 er hans arbejdsfunktioner det pågældende sted lovmæssigt begrænsede. D begynder derfor at blive lidt ustabil i forhold til arbejdspladsen – blandt andet fordi virksomheden tager den velmenende beslutning at hyre en af Ds kammerater, som viser sig ikke at have særlig god indflydelse på D.

Ved status i november afhænger Ds fremtid af, hvordan han passer sit arbejde. Kammeraten er blevet afskediget, og D har fået en chance mere.

D er nu ved at få – som han selv siger - en ”arbejderidentitet”. Han er kommet ind en konstruktiv rytme, som også har en positiv indflydelse på hans hash-misbrug. Samtidig har OPS-vejlederen i samarbejde med sagsbehandleren og Københavnerteamet arrangeret, at D skal flytte i hybel, så han kan komme væk fra hjemmet. Hertil kommer, at han mindst én gang ugentligt skal være i behandling for sit hashmisbrug. Således går det fremad for ham – hvilket ikke mindst kommer til udtryk i det, at han ikke har begået noget kriminelt siden løsladelsen. Alle samarbejdsparterne er dog op-

mærksomme på, at D hele tiden er i fare for at falde tilbage i den gamle rytme med kammeraterne. Der skal hele tiden arbejdes bredt med hans faglige, sociale og personlige forudsætninger, hvis inklusionen skal lykkes.

Analyse

D er som case et eksempel på det tværsektorielle samarbejde, der foregår mellem OPS-vejlederen, SOF og Københavnerteamet om en indsats omkring specifikke unge i Tingbjerg og Brønshøj-Husum-området (nærmere beskrevet i kap. 4). Det tætte samarbejde medfører en unik mulighed for at koordinere indsatsen omkring D så smidigt, at det for D betyder en timing, der er helt afgørende for hans vej fremad. Københavnerteamet står for den direkte kontakt til D og trækker på OPS-vejlederens ekspertise og kontakter inden for uddannelsesområdet. Sagsbehandleren, som fungerer som tovholder i samarbejdet, er bl.a. garanten for, at D efterlever dommen. Samtidig kan sagsbehandleren drage nytte af, at OPS-vejlederen fysisk er placeret samme sted. Således har sagsbehandleren daglig og meget nem adgang til en viden om uddannelsesmuligheder, som slet ikke før har været tilgængelig for hende. OPS-vejlederen kan deltage i møder, og beslutningerne kan træffes med det samme, hvilket for den unge resulterer i, at sagsgangen går hurtigere. Den unge oplever dermed sammenhæng og progression i sit forløb.

OPS-vejlederens primære opgave i samarbejdet er at arbejde med det professionelle netværk omkring den unge, og gøre det så stærkt, at det kan agere hurtigt og smidigt, når en ung som D falder fra eller skal videre fra et forløb til et andet. OPS-vejlederen har bl.a. også bedre mulighed for at arbejde på Ds overgang til BIF, når han fylder 18, i et forsøg på at undgå, at den indsats, der er gjort over for D i SOF- og BUF- regi, bliver tilsidesat – og der skal startes forfra. OPS-vejlederen indgår således i et tæt tværsektorielt samarbejde, der har en god synergieffekt – ikke mindst set i forhold til den unge/D.

9 Metoder i evalueringen

I midtvejsevalueringen af det opsøgende vejlederteam er der anvendt metodetriangulering¹¹, da dette muliggør, at OPS-teamets arbejde bliver belyst fra flere sider. Samtidig sikres et nuanceret billede af helheden. Metodetriangulering er derved med til at højne evalueringens validitet.

Midtvejsevalueringen har fokus på, hvor langt projektet er nået i forhold til de opstillede mål og har derfor karakter af en målopfyldelsesevaluering, om end målene ikke alle skal være nået på nuvæ-

---

¹¹ Metodetriangulering indebærer en anvendelse af forskellige metoder i studiet af det samme objekt. I denne midtvejs-evaluering er metodetriangulering anvendt i den forstand, at der i dataindsamlingen er anvendt en kombination af kvantitative og kvalitative metoder.

rende tidspunkt. Evalueringen har desuden også elementer af procesevaluering, da den skal bidrage til eventuelle justeringer af projektet.

Dataindsamlingsmetoderne i evalueringen kombinerer kvalitative og kvantitative metoder og består af tre dele:

- Registreringsskemaer udfyldt løbende af OPS-vejlederne
- Interviewundersøgelse – inspireret af BIVKA-modellen
- Casestudier af fire vejledningsforløb

9.1 Registreringsskemaer

- Skema ved optagelse i OPS
- Statusskema 1. nov. 2006
- Målgruppeskema
- Sparringsskema

Når en ung er blevet tilknyttet OPS-teamet, har OPS-vejlederen udfyldt et skema, som indeholder oplysninger om den unges alder, køn, kulturelle baggrund, skolebaggrund, uddannelsessituation, forsørgelsesgrundlag og det professionelle netværk. Derudover har vejlederen foretaget en foreløbig faglig vurdering af den unges samlede situation ud fra fire faktorer:

- Det personlige netværk
- Det professionelle netværk
- Vejledningsparathed/modenhed
- Social belastningsgrad

Vurderingen er foretaget på en skala fra et til fem, hvor et er den mest negative og fem er den mest positive.

I statusskemaet, som blev udfyldt for alle de tilknyttede unge 1. november 2006, blev den aktuelle status for uddannelsessituationen, forsørgelsesgrundlaget og den faglige vurdering ud fra de fire faktorer igen registreret.

Da der i de personhenførbare skemaer ikke er registreret kriminalitet, misbrug og hjemmebaggrund, har OPS-vejlederne registreret disse oplysninger for hver ung i et anonymiseret målgruppeskema.

Oprindeligt var det planen, at hver OPS-vejleder løbende skulle registrere al sparring (som ikke havde at gøre med konkrete unge tilknyttet OPS) med eksterne og interne samarbejdspartnere i et særligt skema. Ved status 1. november 2006 viste det sig imidlertid, at det kun havde været muligt for én af OPS-vejlederne at gennemføre registreringen. Derfor var det eneste realistiske alternativ,

at sparringsskemaet i stedet blev udfyldt i én tilfældigt udvalgt uge. Dette giver et mindre dækkende billede af OPS-vejledernes sparring end den oprindelige plan, idet den valgte uge ikke nødvendigvis er repræsentativ for hele periodens sparring.

9.2 Interviewundersøgelse – inspireret af BIKVA-modellen

I evalueringen af det opsøgende vejlederteams samarbejde med andre aktører er gennemført en interviewundersøgelse inspireret af BIKVA-modellen¹². Brugere forstås i denne sammenhæng som de professionelle samarbejdspartnere, fordi dette samarbejde er et centralt mål i det opsøgende vejlederteams projektbeskrivelse. Evalueringen koncentrerer sig om det eksterne samarbejde med Københavnerteamet og det interne samarbejde med UU- og EGU-vejledere.

I forbindelse med BIKVA undersøgelsen er der så vidt muligt benyttet fokusgruppeinterview. Baggrunden for valget af BIKVA som metode er et ønske om at undersøge OPS-teamets arbejde ud fra deltagerens synsvinkel. Styrken ved fokusgruppeinterview til forskel fra individuelle interview er, at der er interaktion mellem deltagerne. Det betyder, at man kommer i kontakt med flere perspektiver i det enkelte interview.

Der er gennemført interview med følgende interne og eksterne samarbejdspartnere:

- Jeppe Johansen, UU-vejleder i Distrikt Vanløse, Brønshøj/Husum og NV
- Birthe Herløv, UU-vejleder i Distrikt Vanløse, Brønshøj/Husum og NV
- Annika Lees, UU-vejleder i Distrikt Valby, SV og V
- Maria Jorsal, UU-vejleder i Distrikt Valby, SV og V
- Flemming Hertz, UU-vejleder i Distrikt Valby, SV og V
- Inger G. Jensen, UU-vejleder i Distrikt Nørrebro & Østerbro
- Charlotte Østrup, EGU-vejleder
- Susan Stokholm, gadeplansmedarbejder i Københavnerteamet
- Bekir Tokmak, gadeplanskoordinator i Københavnerteamet

Emnerne for BIKVA undersøgelsen har været det tværfaglige samarbejde – både i forhold til konkrete unge og det generelle samarbejde. Interviewene er gennemført efter en semistruktureret interviewguide med åbne spørgsmål under overskrifterne: Målgruppebeskrivelse, forventninger til det opsøgende vejlederteam, vejledningens resultater og processen omkring den unges tilknytning til det opsøgende vejlederteam. Interviewene er planlagt på en sådan måde, at samarbejdspartnerne er interviewet først. Efterfølgende er det opsøgende vejlederteam blevet interviewet og til sidst teamets leder. I disse interview har teamet og lederen fået mulighed for at kommentere samarbejdspartnerens interviewudsagn.

---

¹² BIKVA-modellen (Brugerinddragelse I KVALitetsvurdering) er udviklet af Hanne Kathrine Krogstrup. I modellen er brugernes vurdering af socialt arbejde en væsentlig kilde til at sætte spørgsmålstejn ved og udfordre dets praksis (Krogstrup 2003).

9.3 Casestudier af fire vejledningsforløb

Der er gennemført casestudier af fire vejledningsforløb. De fire cases er ikke nødvendigvis repræsentative for de unge tilknyttet det opsøgende vejlederteam, da der er tale om en strategisk udvælgelse, som er foretaget af de fire OPS-vejledere, som hver har valgt en case, som de synes illustrerer interessante aspekter ved deres arbejde.

Datamaterialet for casestudierne består af:

- Skema ved optagelse i OPS og statusskema 1. november 2006.
- Evt. skriftligt materiale vedrørende den unges tilknytning til OPS
- 1 interview pr. case med ansvarlig OPS-vejleder med fokus på metoder i arbejdet, samt samarbejdet med relevante aktører. Interviewet er gennemført ud fra en semistruktureret interviewguide med åbne spørgsmål.
- Interview med 2 samarbejdspartnere pr. case. Der er foretaget interview med følgende samarbejdspartnere:
  - Charlotte Østrup, EGU vejleder
  - Inger G. Jensen, UU-vejleder i Distrikt Nørrebro & Østerbro
  - Frank Nielsen, Støttekontaktperson fra Socialforvaltningen
  - Susan Stokholm, gadeplansmedarbejder i Københavnerteamet
  - Rafik Bencheh, Støttekontaktperson fra Socialforvaltningen Indre Nørrebro
  - Trine Nielsen, U-turn
  - Tine Cordua, Socialforvaltningen
  - Helle Aagot, High-Five

Datamaterialet er efterfølgende anonymiseret og præsenteres som case A, B, C og D i rapporten.

10 Bilag

10.1 Bilag 1: Indstilling til Uddannelses- og Ungdomsudvalget

Uddannelses- og Ungdomsudvalget

DAGSORDEN

for ordinært møde onsdag den 9. november 2005

6. Forslag om etablering af specialteam til at varetage vejledningsindsatsen i forhold til marginaliserede unge

J.nr. 276053

INDSTILLING

Uddannelses- og Ungdomsforvaltningen indstiller til Uddannelses- og Ungdomsudvalget,

at udvalget godkender forslag til etablering af et specialteam til at varetage vejledningsindsatsen i forhold til marginaliserede unge i regi af Ungdommens Uddannelsesvejledning, København

RESUME

På baggrund af et medlemsforslag fra SF og Socialdemokraterne om 'At forvaltningen udarbejder en redegørelse om vejledningsindsatsen i forhold til marginaliserede unge', fremlagde forvaltningen sin redegørelse om vejledningsindsatsen på udvalgsrådet den 21. september 2005.

Udvalget traf på mødet beslutning om, at forvaltningen kommer med et forslag om, hvordan man i den nærmeste fremtid kan starte et specialteam, der inden for forvaltningens rammer allerede nu kan iværksætte tiltag, der vil afhjælpe, at de allermest svage unge ikke bliver ladt i stikken i vejledningssituationen.

Forslaget som forvaltningen her fremlægger, indebærer opstart af specialteam i december 2005 i regi af Ungdommens Uddannelsesvejledning København ved omlægning af ressourcerne i forbindelse med vejledningsindsatsen over for unge.

SAGSBESKRIVELSE

Baggrund

Udvalget behandlede på sit møde den 21. september 2005 et medlemsforslag fra SF og Socialdemokraterne om 'At forvaltningen udarbejder en redegørelse om vejledningsindsatsen i forhold til marginaliserede unge'.

Udvalget traf på mødet beslutning om, at forvaltningen kommer med et forslag om, hvordan man i den nærmeste fremtid kan starte et specialteam, der inden for forvaltningens rammer allerede nu kan iværksætte tiltag, der vil afhjælpe, at de allermest svage unge ikke bliver ladt i stikken i vejledningssituationen.

Forvaltningen fremlægger på denne baggrund forslag til oprettelse af et specialteam, som indebærer en målretning af den eksisterende vejledningsindsats for den særlige gruppe af unge med svag hjemlig baggrund eller med en kriminel baggrund og unge med etnisk baggrund.

Som følge af behandlingen af medlemsforslaget vedtog udvalget desuden, at der skal udarbejdes forslag til evaluering af "Fælles Ansvar", afklaring af opgaverne i den kommende Børne- og Ungdoms-, Social- samt Beskæftigelses- og Integrationsforvaltning og fælles opgaveløsning til Børne- og Ungdomsudvalgets møde senest i april 2006. Forvaltningen vil desuden i efteråret udarbejde en uddybende erfaringsopsamling på de initiativer i forhold til målgruppen, som var beskrevet i forvaltningens notat til mødet den 21. september 2005.

Baggrund for oprettelse af særligt specialteam

På baggrund af erfaringer og evalueringer af vejledningsindsatsen i forhold til marginaliserede unge tegner der sig et behov for en styrket vejlednings- og undervisningsindsats gennem etablering af et særligt opsøgende specialteam i regi af Ungdommens Uddannelsesvejledning København i forhold til:

1. Unge med svag hjemlig baggrund eller med en kriminel baggrund
2. Unge med etnisk baggrund

Målgruppe

Den samlede målgruppe for det særlige specialteam vurderes til 160 unge årligt.

Det drejer sig primært om unge, der er

- kendt fra den sociale døgnvagt og dommervagten
- indberettet som undervisningspligtige unge i 8.-9.klasse, der ikke er kontakt til.
- boende på akut- og døgninstitutioner
- henvist af UU-vejleder efter drøftelse i Fælles Ansvar samarbejdet mellem Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen og Uddannelses- og Ungdomsforvaltningen

Formål

Gennem en koordinering af kommunens samlede vejledningsindsats i forhold til unge med svag hjemlig baggrund eller med en kriminel baggrund og unge med etnisk baggrund sikres, at de unge tilbydes vejledning, som motiverer dem til at påbegynde og gennemføre et uddannelses- og vejledningsforløb, som på sigt giver de unge mulighed for at påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse.

Mål /succeskriterier

I erkendelse af, at målgruppen er socialt og uddannelsesmæssigt marginaliseret opstilles følgende mål:

- Målgruppen er identificeret inden udgangen af 2005
- 50 % af de unge, som teamet vejleder, kommer i gang med et planlagt målrettet forløb, der på sigt fører til uddannelse og beskæftigelse
- Det særlige specialteam har i 2006 afholdt 8 kurser/workshops for relevante medarbejdere i kommunen med henblik på at dele viden og erfaring
- Der er inden udgangen af 2006 skabt en model for tæt samarbejde om løsning af målgruppens personlige, sociale, familiemæssige og uddannelses- og beskæftigelsesmæssige problemer

Opgaver

Det særlige specialteam har følgende opgaver:

- Opsøgende vejledning og rådgivning overfor unge i målgruppen
- Rådgivning af de unges forældre
- Koordinere samarbejdet om vejledning af den særlige målgruppe i forhold til relevante partnere
- Yde faglig støttefunktion til lokale aktører i udvalgte lokalområder
- Være ressourcegruppe for de unges primærkontaktpersoner/mentorer
- Koordinere og støtte etablering af vejlednings- og undervisningstilbud for målgruppen
- Tage initiativ til videndeling gennem kontaktmøder og regelmæssig information til partnere og sikre at erfaringer og vejlednings- og undervisningstilbud gøres tilgængelige via en webside
- Sikre en koordinering af indsatsen med Ungdommens Uddannelsesvejledning København, Københavnerteamet, Den Sociale Døgnvagt, lokalcentre/ungerådgivninger og Fælles Ansvar
- Inddrage beboerforeninger, etniske foreninger og sportsforeninger m.v. i arbejdet

Aktiviteter

Aktiviteterne rettes både mod de unge og deres forældre, jf. integrationsministeriets og undervisningsministeriets rapport: "Forældre og vejledning", hvoraf det fremgår, at inddragelse af forældrene til tosprogede børn er vigtig, da disse forældre har større behov for yderligere viden om uddannelse og arbejde for at kunne støtte deres børn.

Undervisning og almen kompetenceudvikling af de unge sker gennem arbejdspraktik med mentorer og vejlednings- og undervisningsforløb med fokus på:

- Virksomheder og mentorordninger
- Særligt tilrettelagte undervisningstilbud i Københavns Kommunes Ungdomsskole, f.eks. Nye Veje / Genstart
- Erhvervsgrunduddannelsen, Startkursus

- Erhvervsuddannelsesområdet
- Junior TAMU (Træningsskolens Arbejdsmarkedsuddannelser)
- Forældrekurser med bl.a. brug af etniske rollemodeller, besøg på uddannelsesinstitutioner m.v.
- Rådgivning af forældrene

Organisering

Det særlige specialteam etableres i Ungdommens Uddannelsesvejledning København med 4 heltidsvejledere, som vil stå til rådighed i fornødent omfang i aftentimerne.

Det særlige specialteam skal samarbejde med:

- UU-vejleder i Ungdommens Uddannelsesvejledning København, herunder Overgangsvejledningen
- Københavns Kommunes Ungdomsskoles vejlederteam
- Københavnerteamet i Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen
- Det lokale samarbejde mellem Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen og Uddannelses- og Ungdomsforvaltningen i "Fælles Ansvar"
- Døgnkontakten
- PPR – Pædagogisk Psykologisk Rådgivning
- SSP-samarbejdet og Politiets kriminalpræventive afdeling
- Den sociale Døgnvagt/Dommervagten
- Tingbjerg/Utterslevhuse på vej
- Ressourcegrupper med erfaringer vedrørende målgruppen: Vilde læreprocesser/København-uddannelsen, Forening af Nydanskere, fædregrupper m.v.

Evaluering og udvikling

Evalueringen tilrettelægges i samarbejde med en ekstern partner og fremlægges for Børne- og Ungdomsudvalget i oktober 2006.

Medarbejderne tilbydes kontinuerlig faglig sparring og supervision.

Konsekvenser af omprioritering

Ressourcerne til det særlige specialteam tilvejebringes ved samling af aktiviteter og ekspertise fra områder i Ungdommens Uddannelsesvejledning, der har fælles målgruppe med det foreslåede nye specialteam: den ordinære ungevejledning, Erhvervsgrunduddannelsen og Overgangsvejledningen. Desuden medvirker Københavns Kommunes Ungdomsskole. Anvendelsen af Ungdomsskolens ressource i sammenhæng med det nye specialteam har været drøftet med Ungdomsskolens leder.

Erhvervsgrunduddannelsen og Ungdomsskolen omfatter allerede målgruppen for specialteamet. Den ordinære ungevejledning har hidtil kun i begrænset omfang haft mulighed for at tilgodese den særlige målgruppe, mens Overgangsvejledningen, der varetager samarbejdet mellem Ungdommens Uddannelsesvejledning København og ungdomsuddannelserne, i højere grad kan rette aktiviteter til målgruppen.

Økonomi

Budgettet for specialteamet tilvejebringes gennem omprioritering i Ungdommens Uddannelsesvejledning København og Københavns Kommunes Ungdomsskole.

De 4 vejlederstillinger finansieres i 2006 gennem omprioritering af midler i Ungdommens Uddannelsesvejledning København, herunder den ordinære UU-vejledernormering, Erhvervsgrunduddannelsen og Overgangsvejledningen. Desuden anvender Københavns Kommunes Ungdomsskole et vejlederårsværk i Specialteamet. Dette medfører konkret følgende;

- Ungdommens Uddannelsesvejledning finansierer 1 vejlederstilling i specialteamet gennem en reduktion i antallet af UU-vejledere i lokalteamene fra 45,9 til 44,9 UU-vejledere. Denne reduktion vil blive konkret udmøntet fra 1. august 2006 gennem en forholdsmæssig mindre service i de 4 lokalteams. Det bydækkende team, der varetager vejledning af elever med generelle indlæringsvanskeligheder, bliver ikke berørt af denne ændring.
- Ungdommens Uddannelsesvejledning, Erhvervsgrunduddannelsen finansierer 1 vejlederstilling i specialteamet. De senere år er EGU's målgruppe blevet tungere og tungere. Der er bl.a. langt flere med kriminel eller meget svag hjemmebaggrund. Det har betydet, at hver vejleder har kunnet varetage vejledningen af færre unge end tidligere og at antallet af elever er blevet mindre. Derved bruges færre midler på elevrelaterede udgifter såsom skoleydelse og praktikløn. En planlagt udvidet vejledernormering i EGU konverteres derfor til specialteamet, hvor målgruppen er meget lig med EGU-målgruppen.
- Ungdommens Uddannelsesvejledning, Overgangsvejledningen finansierer 1 vejlederstilling i specialteamet, idet de kombinationsansatte overgangsvejledere først er blevet ansat pr. 1. august 2005. Der er følgelig blevet akkumuleret et overskud fra 1. januar 2005 til 1. august 2005 af ubrugte lønmidler, som vil blive søgt overført til budget 2006. Midlerne var planlagt brugt til ekstraordinære uddannelses- og samarbejds forløb for ungdomsuddannelsernes vejledere og UU-vejlederne for at sikre klarhed og accept af den nye arbejdsfordeling vejlederne imellem som følge af vejledningsreformen. Dette vil derfor søges opnået inden for den ordinære budgetramme.
- Ungdomsskolen anvender 1 årsværk i specialteamet gennem anvendelse af vejlederressourcer (400 timer), der frigives ved projekt Praktik Swap Øresund's ophør 1.11.2005. Derudover omdirigeres de resterende vejlederressourcer fra henholdsvis Nye Veje og Kursus for Udlændinge, idet specialteamets målgruppe er meget lig med målgrupperne på disse tilbud. Vejledningen for de velfungerende unge i KGU's tilbud bliver tilsvarende mindre.
- Udgiften til de mentorer, som knyttes til specialteamet, bliver tilvejebragt ved at målrette ikke forbrugte midler til udvidet vejledning for unge mellem 19 og 25 år i 9 mio. kr.'s puljen på ca. 0,5 mio. kr. fra projektet "Den opsøgende vejledning af 19-24 årige". Erhvervsgrunduddannelsens budget medfinansierer i begrænset omfang udgifterne til mentorer for de unge, der er omfattet af EGU-målgruppen.

Udgifterne dækkes i 2006 inden for den ordinære ramme i Ungdommens Uddannelsesvejledning København samt Københavns Kommunes Ungdomsskole.

Finansieringen af en eventuel videreførelse af specialteamet vil blive søgt indarbejdet i forvaltningens budgetforslag for 2007. Evalueringen i 2006 vil kunne præcisere behovet for midler til eksempelvis mentorer og antal vejledere, men skønsomt drejer det sig om midler til:

- Mentorer. 0,5 mio. kr.
- Den ene vejlederstilling, der i 2006 finansieres af Overgangsvejledningen. 0,4 mio. kr.

Miljøvurdering

Sagstypen er ikke omfattet af Uddannelses- og Ungdomsforvaltningens positivliste over sager, der skal miljøvurderes.

Høring

Ingen bemærkninger.

BILAG VEDLAGT

Ingen

Peter Rasmussen

Leif Erik Pedersen

10.2 Bilag 2: Den løsningsfokuserede vejledningssamtale

En række metoder, der går under samlebetegnelsen "anerkendende tilgange" har i de senere år vundet stigende indpas i hjælpeprofessioner som vejledning, rådgivning, sygepleje, pædagogik og terapi. De anerkendende tilgange udfordrer de kritisk-analytiske forståelser, som bygger på at søge efter årsager til et problem og dernæst udforme interventioner på basis af en ekspertvurdering. I vejledningssammenhæng vækker ikke mindst Den Løsningsfokuserede Tilgang (også kaldet LØFT) interesse.

LØFT er oprindeligt udviklet som en korttidsterapi, af ægteparret Steve De Shazer og Kim Insoo Berg i 70'erne og 80'erne. Den løsningsfokuserede tilgang har sit afsæt i det systemiske og adskiller sig fra mange andre metodikker ved at være konsekvent udviklet på baggrund af praksisobservationer. Shazer og Berg har beskrevet metoden ved at gennemgå tusindvis af timers videooptagelser af klientsamtaler. De har så foretaget en systematisk beskrivelse af, hvad der ser ud til at virke i retning af at give klienten bevidsthed om egne ressourcer og styrkesider, samt understøtte evnen til at formulere konkrete og realiserbare mål.

OPS-teamet har i en periode arbejdet med at anvende LØFT i vejledningssamtaler. De foreløbige erfaringer peger på, at tilgangen med visse tillempninger er en velegnet metodisk fremgangsmåde i samtaler med unge fra den "særlige" målgruppe. Metoden kan både anvendes som et alternativ til kendte vejledningsmodeller eller indgå som et supplement til disse. LØFT ser blandt andet ud til at understøtte:

- et positivt ungesyn, der anerkender den unge som kompetent til at møde udfordringer i sit eget liv
- en helhedsorienteret vejledning, der med udgangspunkt i den unges egen referenceramme inddrager faglige, personlige og sociale aspekter af den unges situation.
- at målformuleringer baseres på den unges egne formulerede ønsker og styrkesider
- at fokus holdes på de små fremskridt og det ikke bliver et spørgsmål om "alt eller intet"
- at den unge fokuserer mere på sine muligheder end sine problemer
- at vejlederens mulige fordomme om den unge ikke overskygger vejledningsprocessen
- at den unge får en følelse af "empowerment" i vejledningsprocessen

OPS-teamet er i sit arbejde ofte afhængige af et tæt samarbejde med socialforvaltningens sagsbehandlere, støtte-kontaktpersoner og gadeplansmedarbejdere. Her udgør LØFT en værdifuld fælles faglig platform fordi en del af Socialforvaltningens medarbejdere også er uddannet i brugen af LØFT gennem Københavneruddannelsen.

Grundlæggende principper

Den Løsningsfokuserede tilgang hævder, at hjælpeprofessionerne hidtil har hvilet på et *problemløsende* paradigme, som nærmest ureflekteret er overtaget fra naturvidenskaberne. Indflydelsen kommer især fra den moderne lægevidenskab, som fra slutningen af 19. århundrede kunne fremvise overbevisende resultater ved, at diagnosticere sig frem til, hvad en given patient fejlede og dernæst på basis af lægevidenskabelig ekspertviden foreskrive den rette behandling. Denne problemløsende models markante indflydelse på terapi, rådgivning og vejledning, har haft to negative konsekvenser.

For det første har det skabt en praksis, hvor et overdrevent problemfokus medvirker til at gøre klienterne modløse. For det andet har det sat hjælperen i en ekspertposition, som måske nok er bekvem for hjælperen selv, men også medfører en tendens til at umyndiggøre klienterne. LØFT bryder radikalt med det problemløsende paradigme ved at hævde, at der inden for hjælpeprofessionernes arbejdsfelt ikke eksisterer en logisk sammenhæng mellem et problem og dets løsning. LØFT anbefaler derfor, at hjælperen ikke dvæler for længe ved den søgendes problemer, men derimod fokuserer på de *ændringer* den søgende ønsker i sit liv og de ting som *allerede virker*. Dette skaber i sig selv en "empowerment"-effekt som er fremmede for processen. Det er også en grundantagelse, at den søgende er *eksperten i sit eget liv*, og derfor skal mødes fra en *ikke-vidende position* af respektfuld nysgerrighed.

LØFT-samtalens struktur

Den løsningsfokuserede samtale kommer herved på nogle punkter til at adskille sig afgørende fra en traditionel problemløsningssamtale.

LØFT-samtalen kan inddeles i fem hovedfaser:

1). Problembeskrivelse

Denne fase finder vi også i problemløsningssamtaler, men den er som regel kortere i en LØFT-samtale. Vejlederen lytter respektfuldt efter, hvad der er vigtigt for den vejledningssøgende. Problemet udfoldes ved at vejlederen bliver i den vejledningssøgendes referenceramme, spørger til detaljer og opsummerer den vejledningssøgendes udsagn.

2). Udarbejdelse af klart beskrevne mål

Mål beskrives konkret og detaljeret som noget der *begynder*. Man bruger kort tid på det langsigtede mål og opholder sig mest ved det første skridt. Vejlederen kommer ikke med nogen vurderinger på dette sted, som det vil ske i en problemløsningssamtale.

3). Afdækning af undtagelser

I en problemløsende samtale vil man typisk begynde at udforme interventioner på dette sted. Her adskiller LØFT-samtalen sig markant ved, at man i stedet søger at afdække *undtagelser*. Det vil sige situationer i den vejledningssøgendes liv, hvor problemet ikke forekommer eller kun forekommer i mindre grad. Disse undtagelser udforskes dernæst i detaljer.

4). Feedback ved samtalens afslutning

Problemløsningssamtalen fastlægger på dette sted, hvilke interventioner man skal sætte ind med på baggrund af en professionel vurdering. I LØFT-samtalen lægges vægten på, at vejlederen giver komplimenter til den vejledningssøgende, for de ting i hans liv som kan være nyttige i den videre proces og allerede ser ud til at virke. Måske bringer vejlederen også enkelte forslag til handlemuligheder på banen.

5). Evaluering af fremskridt

Ved opfølgende samtaler lægges vægten på de fremskridt som er sket siden sidst. Måske bare ting som er sket *en lille smule*. Det almindelige redskab er her skalaspørgsmål.

Nogle modeller for vejledningssamtaler befinder sig i en position mellem problemløsning og løsningsfokusering. Dette gælder ikke mindst de eklektiske modeller, der blander elementer fra flere skoler. Vi kender det fx fra Gunnel Lindhs "Femmeren" og Gerard Egans "Den kompetente vejleder". LØFT lægger også selv op til at gøre brug af en strategisk eklekticisme, jf. de systemiske grundsætninger om at gøre mere af det der allerede virker, og gøre noget andet, hvis noget ikke virker. LØFT er i øvrigt på mange punkter beslægtet med Vance Peavys konstruktivistiske vejledningsmetode som vil være velkendt af mange vejledere.

Den løsningsfokuserede værktøjskasse

På det konkrete niveau knytter der sig en lang række spørgsmålstyper til den løsningsfokuserede tilgang. Vejlederen anvender ikke de løsningsfokuserede spørgsmål mekanisk, men fletter dem ind på passende tidspunkter i forløbet integreret i vejlederens egen personlige stil.

LØFT-værktøjskassen benytter sig i tråd med blandt andet psykologen Carl Rogers anbefalinger af *sammenfatninger*, herunder kortere varianter som *omformuleringer* og det helt korte "ekko", hvor vejlederen blot gentager nogle få ord af den vejledningssøgendes udsagn. Vejlederen benytter sig ikke af professionel jargon, men bliver i den vejledningssøgendes sproglige rum. Andre redskaber er brugen af *skalaspørgsmål*, *undtagelsesspørgsmål* og *mirakelspørgsmål*. *Komplimenter* benyttes også, særlig i en indirekte form som tilskynder den vejledningssøgende til at udforske tidligere succesoplevelser.

En række af de løsningsfokuserede redskaber viser sig i praksis at være forbløffende virkningsfulde. Brugen af "ekko" fører oftest til, at den vejledningssøgende uddyber eller nuancerer sine udsagn. Et andet eksempel er de indirekte komplimenter, hvor vejlederen fx spørger: "Hvad var det du gjorde, da det lykkedes dig at..." Sådanne spørgsmål inviterer også til, at den vejledningssøgende sætter ord på og bevidstgøres om sine succesoplevelser.

Flere af LØFT-værktøjerne har i øvrigt ikke blot til hensigt at fremme den vejledningssøgendes proces, men tjener i lige så høj grad at hindre vejlederen i at begå en række klassiske "under", som fx tendensen til at overtage samtalen ved at fremkomme med ekspertvurderinger med afsæt i vejlederens egen referenceramme.

Omvendt er der også en række af de greb som kendes fra andre vejledningsmetodikker, som LØFT næsten aldrig benytter eller helt undgår at anvende. LØFT anerkender fx ikke begrebet "modstand", som blandt andet Egan gør en del ud af i "Den Kompetente Vejleder". LØFT anbefaler i det hele taget at undgå konfrontation med den vejledningssøgende, men anbefaler i stedet fra en ikke-vidende position respektfuldt at stille spørgsmål til de opfattelser hos den vejledningssøgende som ikke giver umiddelbar mening eller som måske lige frem virker stødende på vejlederen.

Implementering af LØFT i vejledningspraksis

LØFT er på papiret en enkel metode, men i praksis er den ikke helt let at anvende. Dette skyldes blandt andet det konsekvente fokusskifte fra at "undersøge problemer" til at "kigge efter undtagelser fra problemet", som i starten kan forekomme meget uvant.

Metoden kan derfor med fordel introduceres over en længere periode i et målrettet fælleskollegialt uddannelsesforløb, der veksler med brug af metoden i praksis.

For at få metoden ind under neglene er det centralt, at man i bedste LØFT-ånd prøver en "lille smule" under alle vejledningssamtaler. LØFTs virkningsfuldhed afhænger endvidere af om vejlederen, når til et punkt, hvor hun opnår fuld tillid til metodens grundantagelser. Det gælder for det første troen på, at enhver vejledningssøgende har kompetencen til at formulere og gennemføre positive ændringer i sit liv. For det andet gælder det troen på, at der altid vil findes undtagelser i den vejledningssøgendes liv, hvor et problem ikke optræder eller kun optræder i mindre grad. Vejledning rummer naturligvis også et informationsaspekt, hvor LØFT ikke er så relevant, ligesom særligt den opsøgende vejledning ofte foregår under uformelle former, hvor det ikke giver mening at gennemføre en struktureret LØFT-samtale, men snarere inddrage nogle af metodens spørgsmålstyper, hvor de intuitivt falder godt ind i samtalen.

Litteraturliste

- Berg, Insoo Kim, "Brief coaching for lasting solutions", Norton, 2005
- De Shazer, Steve "Putting Difference to Work", Norton, 1991
- De Shazer, Steve "Words were originally magic", Norton 1994
- Dokumentationspapirer fra Københavnernetværket i forbindelse med Familien i Centrum, Vilde Læreprocesser, 2005-2007
- Egan, Gerard, "Den Kompetente Vejleder", R.U.E., 2002
- Furman, Ben, "Børn kan", Hans Reitzels Forlag, 2005
- Jong, Peter De & Berg, Insoo Kim, "Løsningsfokuserede samtaler", Hans Reitzels forlag, 2006
- Lindh, Gunnel (red.), "Femmeren – En vejledningsmetodik", Studie og Erhverv, 1996
- Peavy, R. Vance, "Konstruktivistisk vejledning", Studie og Erhverv, 2006

KØBENHAVNS KOMMUNE

Børne- og Ungdomsforvaltningen
Ungdommens Uddannelsesvejledning København

Korsgade 30
2200 København N
www.uu.kk.dk

ISBN 87-92073-01-8